

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

2023

Bc. Martin Hlavinka

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Bc. Martin Hlavinka

Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 po současnost

Olomouc 2023

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 do současnosti“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem veškeré podklady a použitou literaturu.

V Olomouci .....

Podpis .....

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu práce panu Mgr. Pavlovi Krákorovi, Ph.D. za vedení práce, cenné rady a připomínky, které mi poskytnul při zpracování této diplomové práce a v neposlední řadě za trpělivost a věnovaný čas. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přítelkyni za podporu při studiu.

Anotace

Má diplomová práce na téma vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 po současnost se ve svém úvodu věnuje charakteristice základních pojmů, mezi které patří obec, samospráva, státní správa, veřejná správa a další.

V další části se práce věnuje charakteristice obce, ve které jsou zmíněny symboly obce, mezi které patří vlajka, znak a logo města Litovle. Na tuto část volně navazuje historie města, která je zaměřena na vývoj samosprávy. Následující kapitola se již věnuje hlavnímu účelu práce, a to vývoji obecní samosprávy v Litovli. Závěr mé diplomové práce patří využití tématu v praxi, a to především v rámci kurikula.

Klíčová slova: Obecní samospráva, obec, volby, Litovel, kurikulum

Annotation

My diploma thesis on the development of municipal self-government in Litovel from 1848 to the present is devoted in its introduction to the characteristics of basic terms, which include municipality, self-government, state administration, public administration and others.

In the next part, the work is devoted to the characteristics of the municipality, in which the symbols of the municipality are mentioned, which include the flag, coat of arms and logo of the city of Litovle. The history of the city loosely follows on from this part. The following chapter already deals with the main purpose of the work, namely the development of the municipal self-government in Litovel. The conclusion of my diploma thesis includes the use of the topic in practice, especially within the curriculum.

Keywords: Municipal self-government, municipality, elections, Litovel, curriculum

Obsah

Úvod.....	9
1 Základní pojmy	10
1.1 Veřejná správa	10
1.2 Státní správa a samospráva	11
1.3 Územní samospráva	12
1.4 Město, obec a městys.....	12
1.5 Územní působnost obce.....	15
1.5.1 Obec s pověřeným obecním úřadem.....	15
1.5.2 Obec s rozšířenou působností (ORP).....	16
2 Charakteristika obce.....	18
2.1 Symboly obce.....	18
2.1.1 Znak obce.....	18
2.1.2 Vlajka obce.....	19
2.1.3 Logo města.....	20
2.2 Historie obce.....	20
3 Vývoj obecní samosprávy v Litovli.....	28
3.1 Období od roku 1848 do roku 1918	28
3.2 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 do roku 1918.....	32
3.3 Období od roku 1918 do roku 1938	43
3.4 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1918 do roku 1938.....	44
3.5 Období od roku 1938 do roku 1945	52
3.6 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1938 do roku 1945.....	53
3.7 Období od roku 1945 do roku 1948	55
3.8 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1945 do roku 1948.....	57
3.9 Období od roku 1948 do roku 1960	59
3.10 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1948 do roku 1960.....	59
3.11 Období od roku 1960 do roku 1989	62

3.12	Vývoj obecní samosprávy od roku 1960 do roku 1989	64
3.13	Období od roku 1990 do současnosti	72
3.14	Vývoj obecní samosprávy od roku 1990 do současnosti.....	73
4	Využití tématu v rámci kurikula	85
5	Závěr	90
6	Seznam použitých zkratk	92
7	Seznam použitých zdrojů.....	94
8	Přílohy	102
8.1	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1864	102
8.2	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1891	103
8.3	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1896	104
8.4	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1899	105
8.5	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1903	106
8.6	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1906	107
8.7	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1910	108
8.8	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1913	109
8.9	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1919	110
8.10	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1923	111
8.11	Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1927	112
8.12	Jmenné složení poválečného MNV v Litovli v roce 1945	113
8.13	Jmenné složení MNV v Litovli v roce 1945	114
8.14	Jmenné složení MNV v Litovli v roce 1948	115
8.15	Jmenné složení MNV v Litovli po volbách v roce 1954	116
8.16	Jmenné složení MNV v Litovli po volbách v roce 1957	118
8.17	Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1960	120
8.18	Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1964	122
8.19	Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1971	124
8.20	Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1976	126

8.21	Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1981	129
8.22	Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1986	133
8.23	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 1990	137
8.24	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 1994	138
8.25	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 1998	139
8.26	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2002	140
8.27	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2006	141
8.28	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2010	142
8.29	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2014	143
8.30	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2018	144
8.31	Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2022	145
8.32	Opakovací křížovka.....	146
8.33	Opakovací křížovka – řešení.....	147
8.34	Pracovní list volby.....	148
8.35	Pracovní list volby – řešení.....	152

Úvod

Tato práce bude zaměřena na vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 do současnosti. Práce se bude skládat celkem ze čtyř částí. V první části práce budou vymezeny nejdůležitější pojmy, které jsou zásadní k pochopení problematiky. Mezi tyto klíčové pojmy patří státní správa, veřejná správa, samospráva, obec, město a městys.

V druhé části bude představeno město Litovel. Kapitola popíše bohatou místní historii, která bude dle zaměření práce orientovaná na vývoj obecní samosprávy. Dále kapitola představí symboly města, mezi které se řadí městský znak, městská vlajka a městské logo.

Třetí část práce bude již přímo věnována vývoji obecní samosprávy od revolučního roku 1848 po současnost. Z důvodu poměrně rozsáhlého historického období bude třetí část rozdělena celkem do 14 podkapitol, které popíší jednotlivé etapy vývoje obecní samosprávy.

Ve čtvrté části se práce bude zaměřovat na využití vybraného tématu v praxi. V práci budou popsány dvě vzorové hodiny, z nichž jedna bude určena pro šestý ročník a druhá pro ročník osmý. Výběr ročníku bude proveden na základě ŠVP Gymnázia Jana Opletala v Litovli.

Důležitou součástí práce budou i přílohy, ve kterých bude jmenovitě popsáno složení každého městského zastupitelstva, případně jeho podob. Další část příloh bude přímo souviset s výše popsanou čtvrtou částí práce. V přílohách budou uvedeny dva pracovní listy, které budou využity při vzorových hodinách.

Cílem této diplomové práce je zjistit a shromáždit co nejvíce informací o vývoji obecní samosprávy v Litovli, a to především jmenné složení zastupitelstev. Zájem o vybranou problematiku, kterou se práce zabývá jsem získal díky svému aktivnímu účinkování v politickém životě města Litovel.

1 Základní pojmy

Ve všech odborných publikacích, které se zabývají problematikou teorie správního práva, se všichni autoři těchto publikací snaží, co nejvíce popsat pojem veřejná správa. Jednoznačná a univerzální definice veřejné správy ovšem neexistuje, dokonce ani v právním řádu České republiky zákonnou definici veřejné správy nenajdeme.

1.1 Veřejná správa

„Veřejnou správu chápeme jako soubor procesů, které musí řídit, regulovat a vykonávat specifické instituce za účelem správy veřejných věcí. Za veřejnou záležitost považujeme vše, co se dotýká každého člověka jako člena společnosti.“¹

Veřejnou správu lze popsat jako souhrn záměrných činností a úkolů, které jsou uskutečněny na jednotlivých vládních úrovních a jsou vykonávány ve veřejném zájmu. Jedná se o soubor takových činností a úkolů, za které odpovídá stát a ostatní subjekty veřejné správy.

Funkce veřejné správy:

- **Normativní** – je zcela nezastupitelná, přímo souvisí s tvorbou právních norem
- **Ochranná** – povinnost zajistit a zorganizovat vnitřní a vnější bezpečnost a pořádek státu
- **Ekonomicko-regulační** – usměrňování ekonomiky státu
  - Fiskální – regulace pomocí veřejného dluhu, veřejných výdajů aj.
  - Plánovací – reguluje pomocí rozpočtů
- **Hospodářsko-organizátorská** – slouží k přerozdělování, tvorbě a použití národního bohatství

---

¹ NOVOTNÝ, Vladimír. *Územní samospráva České republiky*. Praha: CEVRO Institut, 2007, s. 9.

Veřejnou správu lze vnímat v širším a užším pojetí. V širším pojetí se veřejná správa rozděluje na moc výkonnou, moc zákonodárnou a moc soudní. Přičemž moc výkonná náleží prezidentu republiky, vládě a správním úřadům. Moc zákonodárná náleží Parlamentu České republiky a moc soudní náleží soudům. V užším pojetí se veřejná správa dělí na státní správu a samosprávu.²

1.2 Státní správa a samospráva

„Státní správa má vždy povahu veřejné správy a patří mezi její základní druh. Začleňuje se do mocenské struktury státu, přičemž je součástí moci výkonné a má především úzké vztahy s ostatními součástmi státní moci.“³

Státní správa je druh veřejné správy, který je vykonáván přímo státem, který zde realizuje výkonnou moc, která v sobě zahrnuje znaky regulace i klasického řízení. Stát vykonává státní správu pomocí správních úřadů, které poté plní funkci orgánu státní správy.

Státní správu lze v mezích jejího působení charakterizovat jako činnost, která je:

- **Výkonná a nařizovací** – státní správa zde zajišťuje provádění norem.
- **Podzákoného charakteru** – činnost státní správy se omezuje pouze na platnou legislativu. Správní úřady tedy mají právo plnit pouze takové úkoly, které jim dovoluje zákon.

Orgány státní správy se dělí na tři kategorie:

- **Ústřední orgány státní správy** – ministerstva, Úřad vlády ČR, Český báňský úřad, Český statistický úřad, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Energetický regulační úřad, Komise pro cenné papíry, Národní bezpečnostní úřad, Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Úřad průmyslového vlastnictví.
- **Územní orgány státní správy** – úřady územních samospráv vykonávající státní správu v přenesené působnosti, detašovaná pracoviště, samostatné orgány

---

² HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007 [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/verejna_sprava.pdf

³ VOLEK, Petr a Jan PŘENOSIL. *Veřejná správa*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005, s. 27.

- **Ostatní státní orgány** – Česká školní inspekce (podřízeno Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy), Česká inspekce životního prostředí a Český hydrometeorologický ústav (podřízeno Ministerstvu životního prostředí), Česká zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa aj. (podřízeno Ministerstvu zemědělství)⁴

1.3 Územní samospráva

Územní samospráva představuje veřejnou správu, která je vykonávána veřejnoprávními korporacemi, tedy nikoli státem. Činnost územní samosprávy je ovšem založena na rovnocenném partnerském vztahu mezi státem a veřejnoprávními korporacemi.

Územní samospráva tak představuje decentralizované výkonné působení a ovlivňování společenského života prostředky nestátní povahy.

Základním územním celkem územní samosprávy je obec. V současnosti existuje v České republice 6 254 obcí.⁵

1.4 Město, obec a městys

V České republice je základním celkem územní samosprávy obec. Existují ovšem tři základní druhy obcí:

- **Město**
- **Městys**
- **Obec**

---

⁴ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007 [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/verejna_sprava.pdf

⁵ Tamtéž.

Základním legislativním dokumentem pro tyto druhy obcí je zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích.

Zákon nám říká, za jakých okolností se může z obce stát město, nebo městys. Město se z obce může stát za předpokladu, že má více než 3 000 obyvatel a pokud předseda Poslanecké sněmovny společně s vládou schválí obecní návrh. Městys má téměř stejné požadavky, ovšem na rozdíl od města, zde odpadá povinnost mít 3 000 obyvatel.

Zákon také stanovuje, že v případě, že by obec, která byla považována za město a její počet obyvatel klesl pod 3 000 obyvatel automaticky nepřichází o statut města. Ve vzácných případech může dojít ke sloučení dvou nebo více obcí do jedné. V tomto případě se postupuje dle zákona, který nám říká, že:

„Sloučí-li se dvě nebo více obcí, z nichž alespoň jedna je městem, je nově vzniklá obec městem. Sloučí-li se dvě nebo více obcí, z nichž žádná není městem, ale alespoň jedna je městysem, je nově vzniklá obec městysem. Oddělí-li se část města a vzniknou dvě nebo více obcí, pak obec, které zůstane název dosavadního města nebo část jeho názvu, je i nadále městem. Oddělí-li se část městyse a vzniknou dvě nebo více obcí, pak obec, které zůstane název dosavadního městyse nebo část jeho názvu, je i nadále městysem.“⁶

V zákoně, konkrétně v paragrafu 3, odstavci 3 a 4, se objevuje historické datum 17. květen 1954. V tento den vstoupilo v platnost nařízení vlády č. 16/1954 Sb., které se týkalo změn územních obvodů některých národních výborů.

V paragrafu 3, odstavci 3 a 4 se píše, že obec, která před 17. květnem 1954, byla oprávněna používat označení město, či městys může toto označení používat i nadále. Podmínkou je ovšem podání žádosti předsedovi Poslanecké sněmovny. Ten poté stanoví, od kterého datumu se obec stává městem, nebo městysem.⁷

---

⁶ Zákon č. 128/2000 Sb.: Zákon o obcích (obecní zřízení). *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁷ Tamtéž.

- **Obec** -> zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce
- **Město** -> zastupitelstvo města, rada města, starosta, městský úřad a zvláštní orgány města
- **Městys** -> zastupitelstvo městyse, rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse

Obec je vždy součástí vyššího územního celku. Dříve byly obce součástí okresů, které byly součástí příslušných krajů. Tento model územní samosprávy platil v České republice do 31. prosince 2002. Dne 1. 1. 2003 vstoupil v platnost zákon č. 320/2002 Sb. Zákon o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů. Od tohoto data se okresní územní správa zrušila. Obec se tak stala přímo podřízenou příslušnému samosprávnému kraji.

Vedle zákona č. 128/2000 Sb. se obecního zřízení dotýká také Ústava České republiky, která obec charakterizuje jako základní územní jednotku, která se vymezuje hranicí obce.⁸

Ústava České republiky také upravuje právní postavení obce. Obec je veřejnoprávní korporací. Je tedy nutné na ni pohlížet jako na právnickou osobu, která má právní subjektivitu. Tato právní subjektivita se poté přímo váže na územní samosprávu a nepojí se s žádnými dalšími orgány. Obec tak vystupuje svým jménem, kdy obec zastupuje starosta, nebo jiní schválení členové zastupitelstva.⁹

Podle ústavního článku číslo 101, odstavce 3, je obec veřejnoprávní korporací, která vlastní majetek a hospodaří se svým vlastním rozpočtem. Z tohoto faktu vyplývá, že obecní samospráva plní i ekonomický prvek.¹⁰

⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. 399 s.

⁹ KOUDELKA, Zdeněk., Radek. ONDRUŠ a Petr. PRŮCHA. *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. Praha: Linde Praha, 2002.

¹⁰ KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2003. 408 s

V rámci své samosprávné působnosti obec:

- Hospodaří s vlastním majetkem
- Hospodaří dle vlastního rozpočtu
- Schvaluje obecně závazné vyhlášky vydávané v samosprávné působnosti
- Zřizuje právnické osoby, organizační složky nebo příspěvkové organizace
- Vytváří svazky obcí, vstupuje do obchodních společností, nadací apod.
- Rozhoduje o zásadních otázkách rozvoje (otázky bytové politiky, komunální služby, sociální zabezpečení, ochrana a péče o životní prostředí, dopravní obslužnosti, školství, zdravotnictví, bezpečnosti aj.)

1.5 Územní působnost obce

„Působnost je oblast činnosti subjektu veřejné správy v rámci úpravy určitých společenských vztahů (věcná působnost), na určitém místě (územní působnost), vůči okruhu osob (osobní působnost) a v určitém čase (časová působnost). V rámci své působnosti realizuje subjekt veřejné správy svou pravomoc, což je soubor nástrojů k plnění svěřených úkolů.“

Obecní působnost můžeme definovat jako souhrn práv a povinností, které jsou územnímu celku určeny k plnění jeho úkolů. Územní působnost je jasně ohraničená hranicemi územních celků. Zde se nám obce rozdělují na tři kategorie. První kategorií dle územní působnosti je obec s obecním úřadem. Druhá kategorie zahrnuje obce s pověřeným obecním úřadem a do třetí kategorie spadají obec s rozšířenou působností.¹¹

1.5.1 Obec s pověřeným obecním úřadem

Pro obce s pověřeným obecním úřadem je nejdůležitějším právním dokumentem zákon č. 314/2002 Sb. Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem.

V olomouckém kraji se jedná o obce: Hanušovice, Hlubočky, Hranice, Javorník, Jeseník, Kojetín, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Moravský Beroun,

---

¹¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR).

Němčice nad Hanou, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh a Zlaté Hory.¹²

Všechny tyto obce mají právo vykonávat přenesenou působnost pro více obcí. Rozsah působnosti poté upravuje zákon. Obec s pověřeným obecním úřadem má právo v přenesené působnosti ve správním řízení rozhodovat o právech a povinnostech osob. To ovšem za předpokladu, že jiný zvláštní zákon nestanovil jinou příslušnost.¹³

1.5.2 Obec s rozšířenou působností (ORP)

Základním legislativním dokumentem pro obce s rozšířenou působností je vyhláška Ministerstva vnitra č. 346/2020 Sb. Vyhláška o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu.

V olomouckém kraji se jedná o obce: Jeseník, Hranice, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov a Zábřeh.

Všechny tyto obce vykonávají rozšířenou působnost pro více okolních obcí. V případě Litovle se jedná o obce: Bílá Lhota, Bílsko, Bouzov, Červenka, Dubčany, Haňovice, Cholína, Litovel, Loučka, Luká, Měrotín, Mladeč, Náklo, Olbramice, Pňovice, Senice na Hané, Senička, Slavětín, Střeň a Vilémov.

Pod správu ORP spadá mnoho oblastí. První oblastí je oblast dopravy. ORP je oprávněna vydávat řidičské průkazy, provádět změny v registru vozidel, nebo evidenci řidičů. Mezi další oprávnění patří například výdej licence pro autoškoly.

Druhou oblastí je oblast kultury a památkové péče. ORP je oprávněna vést seznam památek a provádět nad těmito památkami dohled. ORP je oprávněna uložit opatření, které musí majitel památky plnit.

Třetí oblastí je oblast krizového řízení. ORP je oprávněna spolupracovat se složkami integrovaného záchranného systému na provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech.

---

¹² Zákon č. 314/2002 Sb. Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-314#f2339541>

¹³ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. 399 s.

Čtvrtou oblastí je oblast živnostenského podnikání. ORP je oprávněna vydávat živnostenská oprávnění.

Pátou oblastí je územní plánování. ORP je oprávněna rozhodovat o stavebním řádu a povolení. ORP je oprávněna vyvlastnit či jinak omezit majetková práva. Ovšem pouze v souladu se stavebním řádem. ORP je oprávněna vydávat stavební povolení.

Šestá oblast se týká evidence obyvatel. ORP je zde oprávněna vydávat občanské průkazy, nebo cestovní pasy.

Poslední oblast, která je ORP svěřena je sociálně-právní ochrana dětí. V rámci ORP spolupracuje Orgán správní ochrany dětí (OSPOD).

2 Charakteristika obce

Litovel je menší město s necelými deseti tisíci obyvateli, které se nachází v severozápadní části Hané na úpatí Nížkého Jeseníku v nadmořské výšce 233 m. n. m. a zároveň v údolní nivě řeky Moravy, ve které vytváří tzv. vnitrozemskou deltu.¹⁴ Řeka Morava je pro město Litovel charakteristická. Nejen, že město rozděluje na severní a jižní část, ale především výrazným způsobem utváří podobu celého města. Městem protéká celkem šest ramen řeky Moravy, z toho jedno rameno přímo pod radniční věží a náměstím Přemysla Otakara II. Z tohoto důvodu bývá Litovel označována jako Hanácké Benátky.

Celé město Litovel je obklopeno tzv. lužními lesy, které město po celá staletí chrání před povodněmi. V roce 1991 bylo okolí Litovle prohlášeno za Chráněnou krajinnou oblast (CHKO). Tuto oblast dnes můžeme znát pod názvem CHKO Litovelské Pomoraví.

Město Litovel se nachází v okrese Olomouc, který se nachází ve stejnojmenném samosprávním kraji. Od krajského města, tj. Olomouce, je město Litovel vzdáleno zhruba osmnáct kilometrů severozápadně. Mezi další významná města, která leží v okolí Litovle je nutné zmínit například Uničov, který je od Litovle vzdálený zhruba deset kilometrů severně, anebo Šternberk, který je od Litovle vzdálený zhruba šestnáct kilometrů severovýchodně.¹⁵

2.1 Symboly obce

V historii města se vyskytla pečeť, znak, vlajka a logo města. Ze zmíněných symbolů se v dnešní době používají pouze tři, a to znak, vlajka a logo.

2.1.1 Znak obce

Nejstarší podobou městského znaku Litovle nalezneme na dokumentu z roku 1364. Jedná se o právní akt, vedený s Jitkou z Unčovic. Na tomto dokumentu je přiložena pečeť. Jedná se o 38 mm širokou kruhovou pečeť, ve které je v gotickém štítu vyobrazena ryba ve výskoku.

---

¹⁴ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 14.

¹⁵ Město Litovel [online]. [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/mesto-11/>

Změny se městský znak dočkal během 15. století, kdy se počet ryb ve znaku zdvojnásobil. Nově se ve znaku nacházel kapr a štika. Jedna ryba ve výskoku byla nadále používána jen ve znaku litovelského rychtáře.¹⁶

Obrázek 1: Znak města

Zdroj: <https://www.litovel.eu/galerie/obrazky/imager.php?img=1461773&x=192&y=250>

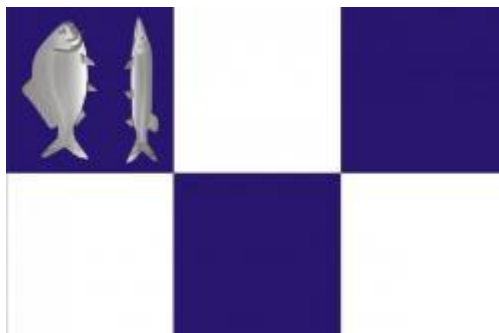
2.1.2 Vlajka obce

První náznaky vzniku vlajky města proběhly při příležitosti 700letého výročí založení města. V roce 1991 byla poprvé použita vlajka, která měla podobu červenobílé šachovnice s městským znakem uprostřed. Tento návrh byl městem projednáván s olomouckým heraldikem Jiřím Loudou. Proto bylo celkem velkým překvapením, že návrh neprošel přes státní heraldickou komisi.

Město Litovel se ovšem myšlenky své vlastní vlajky nevzdalo, a proto v roce 1996 objednalo návrh u olomoucké firmy, která se zavázala, že zařídí i oficiální schválení. Na podobě nové vlajky obce pracovala i heraldická komise, která byla zřízena radou města. Konečný návrh byl schválen dopisem, který město obdrželo 26. 6. 1997. Tento dopis pocházel od předsedy tehdejší vlády Miloše Zemana, ve kterém stálo, že nová vlajka města byla schválena v podobě praporu o rozměrech 2:3.

¹⁶ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 118.

Vlajka byla rozdělena na šest čtvercových polí, na kterých se střídala modrá a bílá. Znak města byl umístěn v horním žerďovém modrém poli.¹⁷

Obrázek 2: Vlajka obce

Zdroj: <https://www.litovel.eu/galerie/obrazky/imager.php?img=1461772&x=250&y=165>

2.1.3 Logo města

Od roku 2015 město také používá logo, které vytvořila grafička Eliška Karešová. Logo vychází z historických i kulturních symbolů města. Logo je tvořeno modrými a bílými čtverci, které symbolizují nejvýznamnější památky města. V logu se tak promítá svatojánský most, radniční věž, morový sloup a kostely svatého Marka a Filipa a Jakuba. V dnešní době se logo používá především k propagaci města na internetových stránkách.

Obrázek 3: Logo města

Zdroj: <https://www.litovel.eu/galerie/obrazky/imager.php?img=1461771&x=250&y=72>

2.2 Historie obce

Historie Litovle je velice dlouhá a bohatá. Již o samotném vzniku města Litovle se napsalo mnoho publikací od různých amatérských badatelů. Ti se snažili určit přesné datum založení města. Prvním amatérským badatelem byl německy píšící Donat Ulrich, který připomínal ve svém díle *Geschichte der Stadt Littau* (Historie města Litovle), starou pověst, podle které měla v lesích u Moravy stát myslivna s psincem zvaná Leithof.

¹⁷ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 366-367.

Podle tohoto názvu mělo počestěním vzniknout slovanské jméno Litovel. Ovšem sám Donat Ulrich přiznává, že k tomuto neexistují žádné písemné prameny. O mnoho pravděpodobnější se Ulrichovi zdál fakt, že na místě současného města, přesněji v části Staré město, stála rybářská osada, která dle něj vznikla v letech 1059-1060. Následně měla být tato rybářská osada zničena v roce 1241 po nájzdu tatarských vojsk. V roce 1260 měla být osada obnovena, a to založením města Litovle Přemyslem Otakarem II.

Dalším amatérským badatelem, který se zajímal o vznik města Litovle byl německy píšící poštovní úředník Johann Wozak, který říká ve svém stručném pojednání *Geschichte der Stadt Littau* (Historie města Litovle), které nechal otisknout v *Sternberger Volksblatt* (Šternberský lidový list), že město Litovel vzniklo v roce 1067 a v roce 1240 mělo 5 000 obyvatel, stejně jako předešlý badatel Donat Ulrich zmiňuje i on zničení osady tatarským vojskem a znovuzaložení Přemyslem Otakarem II.¹⁸

Oba tito badatelé byli ovšem obětí tzv. Bočkového falzu, které nechal vytvořit Antonín Boček, který zastával funkci stavovského zemského archiváře. Později se Boček zasloužil o vznik Moravského zemského archivu. Jako nejvýznamnější Bočkovy dílo můžeme uvést *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae* (Soubor listin a listů moravských). Toto dílo se později začalo uvádět jako tzv. moravský diplomatář. Právě do tohoto díla ovšem jeho autor zařadil i několik svých padělků moravských listin, které pro svůj amatérský badatelský výzkum použili badatelé Ulrich a Wozak.¹⁹

Velice výrazný posun učinili litovelský lékař Johann Kux, který se na rozdíl od předešlých amatérských badatelů odchýlil od Bočkového falza. Ve svém díle *Geschichte der Stadt Littau* (Historie města Litovle) odmítá tvrzení, že by Litovel byla vyplněna tatarským vojskem. Kux pracuje s prvními doloženými písemnými prameny, a to s listinami z roku 1287 a 1291, na kterých se uvádí, že město Litovel bylo založeno českým králem Přemyslem Otakarem II.²⁰

---

¹⁸ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 106.

¹⁹ KUTNAR, František; MAREK Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 1065.

²⁰ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 106.

Definitivní odpověď na otázku, kdy město Litovel skutečně vzniklo, přinesl archeologický výzkum. Při tomto výzkumu byly nalezeny zbytky dřevěné kanalizace. Na těchto zbytcích byla provedena tzv. dendrologická analýza. Díky výsledkům této analýzy můžeme říct, že město Litovel bylo založeno mezi lety 1252 až 1256.

Město Litovel bylo založeno dle tzv. emfyteutického práva. Zakládání obcí dle tohoto práva vznikala mezi vrchností a poddanými smluvní vztah. Vrchnost postupovala poddaným půdu do dědičné držby. Na oplátku měli poddaní povinnost odevzdávat vrchnosti daně, naturální dávky a pracovat na půdě vrchnosti. Prvním doloženým rychtářem města Litovle se stal, příbuzný olomouckého rychtáře a pověřená osoba českým králem Přemyslem Otakarem II., Jindřich Epich, který sebou do Litovle přivedl i několik německých rodin.

Nestarším písemným pramenem o založení města Litovle je listina, která byla vydána 13. října 1287 českým králem Václavem II. V listině se uvádí: *My, Václav II. z milosti Boží král český a markrabí moravský, dosvědčujeme tímto, že litovelský městský rychtář Jindřich, syn bývalého olomouckého rychtáře Bedřicha, s jasným svědectvím spoluobyvatel prokázal, že jeho strýc Jindřich Epich jménem, kdysi zakladatel a rychtář Litovle, tamější rychtu na základě původního věnování od krále Otakara, našeho zesnulého otce, držel a byl na ní usedlý. K této rychtě tedy náleželo tamější mýto, rybáři tamtéž, dům na rynku, dva lány v Července, dva další lány mimo město, zakoupené na nekrálovském majetku, zahrada na Starém městě, lázeň, dva chlebové krámy a masné krámy a šlachta, kde se poráží dobytek.*²¹

Tato listina nejen že potvrzuje prvního litovelského rychtáře, nýbrž velice dobře popisuje i jeho majetek.

Druhým litovelským rychtářem se stal synovec Jindřicha Epicha, který se jmenoval stejně jako jeho strýc Jindřich. Ten si na českém králi Václavovi II. vymohl právo postavit v Litovli nový mlýn (Kuttelmühl), který se později změnil na valchu. U nového mlýna také byla postavena věž (Kuttelthurm). Za tyto práva se litovelský rychtář zavázal platit

---

²¹ ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti*. Litovel: Městský klub Litovel, 1994, s.10.

panovníkovi hřivnu zlata ročně. Tímto krokem se tak litovelská rychta stala poplatnou markraběcí komoře.

V roce 1291 došlo k výraznému posílení městských práv Litovle, a to českým králem Václavem II., který v listině vydané 25. února 1291 uvádí:

My, Václav, král český a markrabí moravský etc., udělujeme tímto našim litovelským měšťanům právo nabývat koupí pozemky od zemských šlechticů a nižší zemské šlechty a užívat je v nerušeném držení. Přitom mají povinnost řídit se ohledně míry lánu a poplatku z lánu podle tohoto práva, jaké je od starodávna používáno v Medlově a v Uničově, a mohou bez překážek na svých lánech přeměňovat houštiny a křoviny na zdělaná pole. Poplatky z těchto zakoupených pozemků mají zároveň s ostatními městskými poplatky odesílat naší komoře. Zároveň však nařizujeme, aby naši litovelští měšťané ohledně těchto získaných lánů byli prosti a vyjmuti ze všech zemských práv a jejich úředníků a patřili pod vlastní městské právo. Žádný šlechtic nesmí komukoliv bránit z domu či dvora přesídlit do jmenovaného města, nýbrž musí jej bez odporu propustit a jestliže má něco k dotyčnému, pak nesmí být spor projednáván nikde jinde, než před soudem města Litovle a podle zdejších soudních ustanovení. A v okruhu jedné míle okolo města nesmí být šenk nebo vaření piva, ani konán trh, se tímto výslovně potvrzuje na základě tohoto listu.²²

Tato královská listina mimo jiné práva jasně deklaruje, že se město Litovel stává městem královským. Mezi nejvýznamnější přínos pro měšťany patřilo vyjmutí ze zemského práva, tímto krokem se měšťané Litovle stávají svobodnými občany, kteří se zodpovídají přímo panovníkovi. Dále měšťané dostali právo odkupovat pozemky od sousední šlechty. Toto právo mělo výrazný vliv na počet obyvatel, jelikož společně s pozemky se kupovali i poddaní. Dále se v okruhu jedné míle (zhruba deset až dvanáct kilometrů) nesměl konat žádný trh. Zakázáno bylo také vaření a šenkování piva. Přínosem těchto zákazů bylo povýšení významu Litovle. Podobné listiny byli od krále Václava II. vydány i pro města Olomouc, Brno či Znojmo. Samosprávu města v té době tvořil královský rychtář a sbor měšťanů (konšelů).²³

---

²² ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti*. Litovel: Městský klub Litovel, 1994, s. 11.

²³ Tamtéž, s. 12.

Další dochovanou listinou, která měla pro Litovel a její samosprávu význam byla listina českého krále Jana Lucemburského z 3. února 1327, ve které král povoluje Litovli výstavbu městských kamenných hradeb. Český král si byl dobře vědom, že taková stavba je velice finančně náročná, a proto litovelským měšťanům odpustil daně do královské pokladny, a to na dvanáct let. Okolo Litovle tak vznikly kamenné hradby, které měly být šestnáct loktů vysoké (cca 9,5 metru).²⁴

Z listiny z roku 1359 se dozvídáme, že dalším písemně doloženým litovelským rychtářem byl Jakub (Jacobus Aduocatus), který byl litovelským rychtářem v letech 1359 až 1361. Společně s rychtářem tvořila městskou radu dvanáct členů. Mezi radní patřili: Jakub Glokuser (Jacobus Glokusery), Štěpán (Stephanus), Hanco z Mezic (Hanco de Mesycz), Henzelín Rowuer (Henslinus Rowuuer), mlynář Matyáš (Mathias pistor), mlynář Michael (Michael pistor), soukeník Konrád (Conradus pannicida), Henzlín Corsaliter (Henslinus Corsaliter), Mikuláš (Nicolaus) a Martin (Martinus).²⁵

Dalším dochovaným rychtářem byl Ondřej z Chornice (Andreas de Cornicz, aduocato in Luthouia), který v roce 1376 za čtyři hřivny pražských grošů, koupil od olomouckého vikáře Jindřicha z Počernic dvůr v Příkazích. Tento fakt nám jasně dokazuje, že litovelští měšťané byli velice bohatí lidé.

Jako další dochovaný litovelský rychtář se uvádí Mikeš ze Žerotína, který byl v roce 1382, do funkce rychtáře dosažen moravským markrabětem Prokopem. Markrabě Prokop byl nejmladší syn Jana Jindřicha, který byl moravský markrabě za vlády českého krále Karla IV. Dosažením Mikeše ze Žerotína si chtěl markrabě Prokop upevnit vliv nad Litovli. Tohoto vlivu si ovšem markrabě Prokop moc dlouho neužil, jelikož z monografie o markraběti Joštovi, která byla sepsána Václavem Štěpánem, víme, že markrabě Jošt odkoupil za cenu dva tisíce hřiven grošů město Litovel od markraběte Prokopa. Tento fakt tak svědčí o tom, že město Litovel bylo pro markraběte Jošta velice významným městem, za které utratil velké finanční prostředky. Na místo litovelského rychtáře byl v roce 1387 dosazen Hanuš Glauer.

---

²⁴ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 114.

²⁵ Tamtéž, s. 117.

Město Litovel dostalo v roce 1389 od markraběte Jošta privilegium, podle kterého se měšťané Litovle osvobozují od placení všech cel a mýt po celé Moravě.

Další listina z roku 1396 uvádí, že město Litovel přechází pod správu markraběte Prokopa. V případě smrti markraběte Prokopa se má Litovel vrátit do rukou markraběte Jošta. V roce 1397 je jako litovelský rychtář uváděn Idík, od kterého 24. června 1398 odkoupil litovelskou rychtu s všemi vázanými právy Přibík z Odlochovic, který se následně stává dalším litovelským rychtářem. V této době ovšem význam rychtáře postupně klesal a stal se z něj především policejní úředník a politickou správu ve městě vykonávala městská rada.²⁶

V roce 1394 se znovu rozhořel spor mezi panskou jednotou, v jejímž čele stál markrabě Jošt a českým králem Václavem IV., na jehož straně bojoval i markrabě Prokop. K míru mezi českým králem Václavem IV. a panskou jednotou došlo v červnu 1394. Český král byl nucen podstoupit další ústupky panské jednotě. Přívrženci markraběte Prokopa litovelský hejtman Přibík z Odlochovic a purkrabí Hašek zabírali během války násilím okolní vesnice a plenili jak majetek markraběte Jošta, tak i majetek církevní. Církevní hodnostáři si takové chování nenechali líbit a své stížnosti směřovali k samotnému papeži Bonifáci IX. Tyto stížnosti řešil Jindřich, převor kláštera ve Vídni, který listinou ze 4. března 1399 nařídil duchovním v olomoucké diecézi, vyhlásit nad Litovlí interdikt a Přibíka z Odlochovic a purkrabího Haška exkomunikovat, což byl ve své době nejhorší možný trest, jelikož exkomunikované osoby byly vyloučeny z církve svaté. Vyhlášení interdiktu bylo pro Litovel ničující, jelikož se ve městě nesměly vykonávat žádné církevní obřady. Výjimku tvořil klášter sv. Ducha, který uplatnil papežské privilegium. Pohřby se tedy mohli vykonávat pouze na klášterním hřbitově.

V roce 1401 byly boje mezi českým králem a panskou jednotou znovu obnoveny. Český král Václav IV. byl zajat a uvězněn ve Vídni, odtud se mu ovšem podařilo uprchnout a vrátit se na český trůn. Znovu byl ovšem nucen ustoupit vlivu české šlechty. Válka velice významně vyčerpala jak českého krále, tak i markraběte Prokopa, který byl dokonce

---

²⁶ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 120.

nucen v roce 1401 město Litovel zastavit litovelskému hejtmanovi Přibíkovi z Odlochovic.

V roce 1405 umírá moravský markrabě Prokop a Litovel se tak dostává pod správu markraběte Jošta. Další výraznou změnu přinesl rok 1411, ve kterém umírá moravský markrabě a římský král Jošt. Na místo římského krále byl ve Frankfurtu jednomyslně zvolen Zikmund Lucemburský.

V období husitských válek se na místě litovelského rychtáře objevuje Jan z Husovic, který tento úřad vykonával v letech 1407 až 1427. Od roku 1427 se stává novým litovelským rychtářem Mikuláš Fenix. Město Litovel se v průběhu husitských válek, které byly vyvolány upálením mistra Jana Husa v Kostnici, přiklonilo na katolickou stranu pod vedením Zikmunda Lucemburského. Tento postoj měl za následek vydrancování Litovle husitským vojskem v roce 1437. Vydrancování mělo pro Litovel katastrofální důsledek. Z města odešlo velké množství obyvatel a z královského města se Litovel stala městem poddanským, které připadlo pod správu panství v Úsově, které zpravoval rod z Vlašimi.²⁷

Rod Vlašimů měl v držení Litovel do roku 1513. Posledním pánem z Vlašimi, který zpravoval Litovel byl Jiří z Vlašimi. Ten ovšem zemřel bez mužského potomka, proto se český král Vladislav Jagellonský rozhodl věnoval panství na Úsově, do kterého patřila i Litovel, pánům z Boskovic. Král chtěl v čele panství někoho ze stabilních rodů, kteří jsou věrní koruně.

V roce 1572 byla v Litovli dostavěna radniční věž, která měla sloužit jako symbol městské moci. Dalším významným rokem pro Litovel byl rok 1592, kdy byl přes řeku Moravu postaven kamenný most, který dostal jméno po svatém Janu Nepomuckém. Tento kamenný most stojí v Litovli dodnes a jedná se tak o třetí nejstarší kamenný most v České republice a nejstarší na Moravě.

Vliv pánů z Boskovic na město Litovel skončil v roce 1597, kdy poslední pán Jan Šembera Černoorský zemřel bez mužských dědiců. Zanechal po sobě ovšem dvě

---

²⁷ URVÁLEK, Radovan. *Litovel a okolí. Kraj, který máme rádi*. Olomouc: Petr Baštan, 2006, s. 9.

dcery, které se provdaly za mužské členy významného šlechtického rodu Lichtenštejnů, který vlastnil nemovitosti v okolí Litovle až do roku 1946.²⁸

---

²⁸ BEZDĚČKA, Josef. *Dějiny města Litovle od počátku až do února 1948*. Litovel: strojopis, 1993, s. 160–164.

3 Vývoj obecní samosprávy v Litovli

3.1 Období od roku 1848 do roku 1918

V období od roku 1848 do roku 1918 začala do samosprávy čím dál více pronikat národnostní otázka. Od roku 1848 do roku 1899 byla Litovel plně pod správou občanů, kteří se hlásili k Německé národnosti. Zlomovou osobností v tomto období se ukázal první český starosta Václav Socha, který se značnou mírou zasloužil, že si čeští obyvatelé začali nárokovat právo rozhodovat o vlastním městě.

Významným milníkem pro vývoj obecních samospráv byl revoluční rok 1848. Jedním z požadavků, který revoluce přinesla, bylo vytvoření samostatné správy obce. Tomuto požadavku bylo později vyhověno v Stadionově prozatímním obecním zřízení, které bylo sepsáno říšským ministrem vnitra Franzem Seraphem von Stadionem. Tento zákon, který byl vyhlášen jako císařský patent pod označením 170/1849 ř.z., začal platit od března roku 1849.²⁹

Zákon pevně stanovoval, že základem každého svobodného státu je svobodná obec. Stadion ve svém obecním zřízení rozlišoval celkem tři druhy obcí, a to obce místní, okresní a krajské. Litovel se řadila k obcím okresním. V čele obce měl podle zákona stanout volený obecní výbor, kterému se také říkalo obecní zastupitelstvo. Obecní zastupitelstvo mělo tříleté funkční období a ze svých členů si volilo obecní představenstvo, které se skládalo ze starosty a členů městské rady, která musela mít minimálně 2 členy. Mezi hlavní pravomoci obecního zastupitelstva patřila usnášející a dozorující pravomoc. Zatímco obecní představenstvo reprezentovalo v obci správní a výkonný orgán, který měl na starost všechny každodenní záležitosti.³⁰

V návaznosti na Stadionovo prozatímní obecní zřízení docházelo v Rakouském císařství k rušení tzv. patrimoniální správy. Patrimoniální správa se také někdy uvádí jako vrchnostenská správa, která má svoje kořeny až ve 13. století. Svůj vznik zapříčinil vznik měst, mezi které můžeme zařadit i Litovel. Rozvoj městských práv zapříčinil rozpad do té doby jednotné správní moci panovníka. Od tohoto momentu se do popředí

---

²⁹ Provizorní říšský zákon č. 170/1849 ř. z.

³⁰ JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. Ilustroval Miroslava JAKEŠOVÁ, ilustroval Jan MUSÍLEK. Praha: SPN, s. 351-352.

dostává katolická církev a šlechta. Zvláštní postavení zastávala tzv. královská města, mezi které se řadila i Litovel. Tato města odváděla své daně přímo panovníkovi.³¹ Šlechta získala své postavení díky tzv. emfyteutickému právu, které upravovalo správu půdy. Jednalo se o dědičný nájem půdy, který byl stanoven na delší dobu, nebo dokonce navždy. Obyvatelé, kteří na této půdě měli dovoleno žít, se stali prakticky majetkem daného šlechtice. Pro takové obyvatele se vžil název nevolníci. Ti měli povinnost platit šlechtě daně. Množství peněz, které museli nevolníci odevzdat záviselo na velikosti půdy, na které jim bylo umožněno žít. Nevolníci ovšem měli místo odevzdávání peněz možnost pracovat na panské půdě. Tato práce se nazývala robota.³²

Dalším velice výrazným momentem pro vývoj obecní samosprávy i volebního systému bylo přijetí nové ústavy, které se říkalo Schmerlingova nebo únorová ústava. První název pocházel od autora ústavy, kterým byl Anton von Schmerling. Ústava byla přijata 26. února 1861, odtud pochází její druhý název. Jedním z nejdůležitějších počínů nové ústavy, bylo zavedení tzv. kuriového volebního systému. Nový volební systém rozdělval obyvatele do tzv. kurií, a to podle výše odvedených daní. V roce 1861 existovala velkostatkářská kurie, kurie měst a obchodních a živnostenských komor a kurie venkovských obcí.³³

Základním zákonodárným orgánem se stala Říšská rada, která se skládala ze dvou komor. První komoru tzv. panskou sněmovnu, tvořili zástupci velkostatkářské šlechty, arcibiskupové a dědiční členové. Druhou komoru tzv. poslaneckou sněmovnu tvořili poslanci, kteří byli voleni nepřímou, a to zemským sněmem. Právě zemské sněmy měly velice významnou úlohu v nově vzniklé ústavě. Nově vzniklo celkem jedenáct zemských sněmů, které měli zákonodárnou moc především v oblastech zemědělství, veřejných prací, nebo dobrovolnictví. Mezi nejdůležitější zákonodárnou pravomoc patřilo sestavení zemských rozpočtů.³⁴

---

³¹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 229-237.

³² ŽEMLIČKA, Josef. *Království v pohybu*. Praha: Nakladatelství Mladé fronty, 2014, s. 627.

³³ SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava: Key Publishing, 2008, s. 22.

³⁴ BALÍK, Stanislav; HLOUŠEK, Vít; HOLZER, Jan. *Politický systém českých zemí 1848-1989*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 25.

Rok 1864 patří k dalším zlomovým momentům vývoje obecní samosprávy, jelikož 15. března 1864 bylo vydáno nové obecní zřízení a volební řád pro Moravu. Podle nového obecního zřízení se obyvatelstvo rozlišovalo na dvě kategorie. První kategorii tvořili občané a druhou kategorii tvořili tzv. přespolní. První kategorie zahrnovala všechny obyvatele, kteří do obce patřili dle tzv. domovského práva a obyvatele, kteří dané obci odváděli důchodovou, nebo živnostenskou daň. Takovým obyvatelům se říkalo obecní společníci. Druhou kategorii tvořili všichni ostatní. Ti ovšem neměli volební právo.

„Volební právo měli tedy občané mužského pohlaví, kteří nebyli zákonem z volebního práva vyloučeni, jako např. důstojníci v činné službě či odsouzení. Z nich mohli volit ti státní občané, kteří v obci bydleli a platili v ní dávky z nemovitého majetku, živnosti nebo důchodu a nedlužili dávky déle než jeden rok, jejichž majetek nepodléhal konkurznímu řízení.“³⁵

Další velice významný prvek, který promluvil do vytváření národnostních rozdílů v Litovli byly spolky. Ty mohly být zakládány pouze se souhlasem panovníka. Od roku 1852 rozhodoval o vzniku spolu společně s císařem také ministerstvo vnitra, nebo jeho správní úřady, které fungovali v jednotlivých regionech. Svobodné fungování spolků se rozmohlo až v roce 1867.³⁶

Od roku 1867 stačilo k založení spolku oznámení příslušnému zemskému úřadu, pro obyvatele Litovle to byl zemský úřad v Brně. Dále bylo nutné zemskému úřadu doručit stanovy spolku, ve kterých muselo být uvedeno k jakému účelu je spolek zakládán, financování spolku, práva a povinnosti členů, nebo sídlo spolku.³⁷

Mezi nejvýznamnější německé spolky patřila Ostrostřelecká společnost (Schützen Gesellschaft in Littau), Německý tělocvičný spolek, Bruslařský a veslařský spolek (Eislauf-und Ruderverein in Littau), Hasičský spolek (Freiwillige Feuerwehrverein in Littau), nebo Spolek Německý dům (Verein Deutsches Haus).

---

³⁵ KREJČÍ, Oskar. *Kniha o volbách*. Praha: Victoria Publishing, 1994, s. 88.

³⁶ LENDEROVÁ, Milena, JIRÁNEK, Tomáš, MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2016. s. 457.

³⁷ DUSIL, Václav, KLIMENT, Josef. *Spolky, shromáždění a politické strany podle práva československého*. Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936. s. 27.

Mezi nejvýznamnější české spolky patřila Měšťanská beseda, Tělovýchovná jednota Sokol, Slovanská řemeslnická jednota Neklan, České divadlo, Hudební spolky, nebo Spolek Paní a dívek českých.

Spolkový život tak značně ovlivňoval národností vztahy v Litovli, které se poté projevovali ve volbách.

Rok 1873 se stal dalším důležitým rokem pro vývoj obecní samosprávy a celého volebního systému. V roce 1873 totiž došlo k úpravě kuriového volebního systému. Počet kurií se zvýšil ze 3 na 4. Nově tak byli obyvatelé rozděleni do kurie velkostatkářské, kurie městských obcí, kurie obchodních a živnostenských komor a kurie venkovských obcí.

Velice významným rokem pro vývoj obecní samosprávy a celého volebního systému se stal rok 1896, ve kterém byla schválena tzv. Badeniho volební reforma, kterou předložil předseda vlády Předlitavska a říšský ministr vnitra Předlitavska hrabě Kazimír Felix Badeni. Hlavní změnou bylo vytvoření 5 kurie, ve které by se poslanci volili na základě všeobecného volebního práva. V páté kurii, která dostala název všeobecná, mělo být voleno celkem 72 poslanců, kteří měli zasednout v Poslanecké sněmovně Říšské rady. Celkový počet poslanců měl touto reformou vzrůst na 425 poslanců. Českým zemím díky této reformě přibyla možnost si zvolit dalších 27 poslanců (18 Čechy, 7 Morava a 2 Slezsko).³⁸ Velkým kladem této reformy se ukázalo zvýšení obyvatel, kterých se nově týkalo volební právo. Reforma zvýšila počet oprávněných voličů z 1,7 milionu na 5,3 milionu. Jako zápor reformy můžeme uvést zachování nerovného zastoupení v jednotlivých kuriích. Například do velkostatkářské kurie se volilo po reformě 85 poslanců. Ty bylo oprávněno volit 5 tisíc voličů. Zatímco do nové všeobecné kurie se volilo 72 poslanců a oprávněno volit tyto poslance bylo 5,3 milionu voličů.³⁹

K radikální změně ve volebním systému došlo v roce 1907, ve kterém byl pro volby do říšské rady zrušen kuriový volební systém a místo něj bylo zavedeno všeobecné, tajné, rovné a přímé volební právo. Aktivní právo bylo stanoveno pro všechny muže

---

³⁸ URBAN, Otto. *Česká společnost 1848-1918*. Praha: Svoboda, 1982, s. 450.

³⁹ ČAPKA, František. *Dějiny země Koruny české v datech*. Praha: Libri, 1999, s. 564.

starší 24 let a pasivní volební právo bylo stanoveno pro všechny muže od 30 let. Pro zemské volby zůstal kuriový volební systém v platnosti až do rozpadu monarchie v roce 1918.

3.2 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 do roku 1918

Veškeré změny, které měly nastat odstartovala revoluce, která propukla v roce 1848 ve Vídni. Do Litovle se první zprávy o revoluci dostaly relativně rychle, a to díky železnici. Obyvatelé uvítali pád Metternichova režimu s nadšením a vyhlíželi novou ústavu, na které měl za úkol pracovat Ústavodárný říšský sněm ve Vídni, který se poprvé sešel 22. července 1848. Po vypuknutí revoluce byl sněm nucen přesídlit z Vídně do Kroměříže, kde dále pokračoval ve své práci. Nový rakouský císař František Josef I. ovšem nechal pomocí vojska tento sněm 7. března 1849 rozehnat.

Obyvatelé Litovle se v návaznosti na revoluci ve Vídni rozdělili na dva tábory, a to konzervativce a radikály. Velkou změnou také prošlo vedení města. Litovelský purkmistr Kniesatschek uprchl do Olomouce, dva radní Klein a Tonsern se okamžitě vzdali funkcí. V litovelské Střelnici se dokonce uvažovalo o zřízení národní gardy. K tomuto kroku ovšem nikdy nedošlo. Nejprve byl tento krok velice kritizován, a to především polním maršálem Walterem, který zastával moravského velitele národních gard. Později byl tento krok ovšem brán jako projev loajality a zásluhy.⁴⁰

V roce 1850 byl v Litovli zřízen okresní úřad v jehož čele stanul okresní hejtman Jahn von Vonau, jehož sídlo bylo vytvořeno v obou patrech litovelské radnice, přičemž se městská správa (městská rada a starosta) odstěhovala do přízemí radnice, kde byla následně upravena zasedací síň. Prvním okresního hejtmana měšťané bouřlivě přivítali. Ve městě se sloužilo několik slavných bohoslužeb, občané dokonce zorganizovali lampiónový průvod městem.

V roce 1850, přesněji 6. června 1850, vyhlásil litovelský hejtman Jahn von Vonau první volby. Ve volbách se volilo 18 členů obecního výboru a 6 náhradníků. Obecní výbor si poté zvolil svého starostu, kterým se stal Josef Tonser. Prvním radním byl zvolen Antonín Klein, druhým Karel Linhart a třetím Jan Ulrich. Starosta a celý obecní výbor měl mít funkční období na 3 roky. Vzhledem k ústavnímu vývoji v Rakouském císařství

---

⁴⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti*. Litovel: Městský klub Litovel, 1994, s. 126.

k dalším volbám došlo až v roce 1861. Správu města Litovle máme potvrzenou z listiny z roku 1858, ve které se uvádí starosta Josef Tosner, radní Karel Linhart, Jan a Donat Ulrichovi.

Nově zvolená městská správa se zasloužila o důležité stavební přestavby města. V roce 1854 byl zbořen a znovu postaven špitál na dnešní ulici Vítězná. O rok později v roce 1855 došlo z důvodu dezolátního stavu kostelní věže k rekonstrukci kostela sv. Marka. V roce 1856 bylo přestavěno náměstí, na kterém se nacházelo rameno řeky Moravy, které sloužilo k plavení koňů a krav. Právě plavení dobytka se měšťanům příliš nelíbilo, a proto bylo rameno řeky zakryto a k ramenu se zbudovaly pouze dva průchody. Stavební přestavbu města završil rok 1857, ve kterém byl na náměstí restaurován morový sloup.⁴¹

K novým volbám došlo v Litovli roce 1861. Volby přinesly značné generační i sociální změny v obecním výboru. Starostou byl znovu zvolen Josef Tosner, ten ovšem o rok později umírá a je nahrazen litovelským rodákem Franzem Wilhelmem Poppem, který vykonával funkci starosty nejdéle v historii města, a to ve svém prvním období od roku 1862 do roku 1867 a v druhém období od roku 1869 do roku 1891. V krátkém období mezi lety 1867 a 1869 zastával funkci litovelského starosty Otto Preisenhammer. S osobou Franze Wilhelma Poppa je často spojována osoba prvního litovelského radního. Tuto funkci vykonával Franz Kucharz.

Hlavním úkolem nové radnice bylo zvýšení dostupnosti vzdělání. Litovel měla v roce 1861 2 280 obyvatel, pro které byla v Litovli zřízena pouze církevní škola. Za vyšším vzděláním, které poskytovala hlavní škola museli obyvatelé Litovle dojíždět do Olomouce, nebo Uničova. Starosta se tedy společně s městským výborem dohodli na tom, že je v Litovli nutné vybudovat budovu hlavní školy tzv. Hauptschule. Předlohou pro tuto stavbu měla být podobná stavba v blízkém Šternberku. Právě z tohoto důvodu byla stavba svěřena šternberskému architektovi Josefu Aulegkovi.⁴² Celkové náklady na výstavbu se odhadovaly na 50 tisíc zlatých. Tento rozpočet byl ovšem velice výrazně překročen a Litovel si musela na výstavbu školy půjčit. Celková výše nákladů na stavbu

---

⁴¹ ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti*. Litovel: Městský klub Litovel, 1994, s. 129.

⁴² KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 303.

není přesně známa, ovšem odhady pracují s částkou 70 tisíc zlatých. Tímto krokem tak dochází k prvnímu zadlužení města.⁴³ Zadlužení města bylo pro mnohé měšťany velice citlivé. Ovšem i přes tyto okolnosti výstavba a následná kolaudace nové školské budovy v roce 1864 měla obrovský dopad na vývoj obecní samosprávy. Výstavba nové školní budovy byla litovelským obyvatelstvem vnímána převážně pozitivně a tento fakt tak upevnil politickou pozici stávající obecního výboru v čele se starostou Poppem

Ve volbách v roce 1864 bylo dle kuriového volebního systému oprávněno volit 537 voličů, kteří byli dle výše odvedených daní rozděleni do tří volebních kurií. Každá volební kurie si poté volila třetinu obecního výboru, který obsahoval celkem 24 členů. Každá kurie si tak zvolila 8 zástupců do obecního výboru. Volba probíhala veřejně a ústně. Z toho důvodu probíhaly volby několik dní. Hlasování mělo také pevně dané pořadí. První hlasovala třetí kurie, ve které se nacházelo 398 voličů. Po třetí kurii hlasovala druhá kurie, ve které se nacházelo 85 voličů a jako poslední hlasovala první kurie, do které spadalo 54 voličů. Tento volební systém tak dával velkou výhodu první kurii, ve které se nacházeli občané s nejvyššími odevzdanými daněmi. První kurie s nejmenším počtem voličů si vybírala stejný počet zástupců jako třetí kurie. Tudíž výsledky voleb defacto ovlivňovala první a druhá kurie.

Samotné výsledky voleb poté ještě více posílili politiku znovuzvoleného starosty Franze Wilhelma Poppa. Mezi nově zvolené členy obecního výboru se zařadili Ferdinand Fiala, Josef Kolowrat, Florián Miller a Heinrich Preisenhammer.

Pro Litovel se stal významným také rok 1866, ve kterém došlo ke střetu rakouské a pruské armády u Hradce Králové. Válečný konflikt se sice přímo Litovle nedotkl ovšem okolo Litovle procházelo velké množství rakouské armády a později po porážce Rakouska i pruské armády, která se krátce v Litovli usadila, ovšem po podepsání míru odtáhla směrem k Prostějovu.

Dalším významným rokem pro vývoj obecní samosprávy v Litovli se stal rok 1867, kdy v souvislosti s přijetím nové ústavy došlo k mnoha reformám. Reforma správní soustavy, která byla v českých zemích vyhlášena 19. května 1868 se znatelně dotkla i Litovle, a to především obnovením politického okresu Litovel. Obnovení politického

---

⁴³ SOKA Olomouc, AML, inv. č. 331-333. Zásadní debata na schůzi obecního výboru z 28. 1. 1862.

okresu znamenalo pro Litovel povýšení na správní město oblasti. Z toho důvodu byl ve městě zřízen okresní soud, okresní policejní stanice, berní úřad a okresní oddělení finanční správy. Litovel se tak stala politickým centrem regionu, ve kterém se nacházelo 118 obcí, ve kterých žilo 71 350 obyvatel.⁴⁴ V důsledku obnovení politického okresu Litovel, byl obecní výbor nucen reagovat na vyšší požadavky od okresního hejtmantství, kterému chyběla dostatečně velká správní budova a také noví zaměstnanci. Problém se správní budovou obecní výbor v čele se starostou vyřešil v roce 1870, a to rozhodnutím zbořit starou po Rakousko-Pruské válce již nevyužívanou kasárnu a postavit místo ní novou dvoupatrovou budovu, která doplnila radniční komplex o nové křídlo. Personální problém vyřešil příliv českých obyvatel do města. Právě česky mluvící úředníky hejtmantství nutně potřebovalo, jelikož obyvatelé okolních vesnic na venkově mluvili převážně česky.

Volební systém, který byl nastaven dle majetkových poměrů značně zvýhodňoval majetné občany města a z voleb de facto vylučoval nemajetné vrstvy obyvatelstva, mezi které patřilo velké procentuální zastoupení česky mluvících obyvatel. Dobře znatelné je to na daňové žebříčku z roku 1890. Dle žebříčku bylo v Litovli před volbami v roce 1891 pouze 629 oprávněných voličů. Z celkového počtu obyvatel, kteří v Litovli v roce 1890 žilo bylo pouhých 14, 5 % oprávněno volit. Dalším výrazným faktorem, který výrazně ovlivňoval volby byla volební účast. V obecních volbách v roce 1891 přišlo z oprávněných voličů 474, což znamenalo volební účast 75 %.

V roce 1881 se do města Litovle přistěhoval Václav Socha, který získal místo vrchního účetního v litovelském cukrovaru a později povýšil na místo technického ředitele. V průběhu dějin města Litovle se Václav Socha zapsal jako velice důležitá postava v utváření občanské společnosti v Litovli. Socha ihned po svém příjezdu do Litovle se začal zajímat o místní zvyklosti a politickou situaci ve městě. Během svého pozorování zjistil, že místní čeští obyvatelé mají k volbám vlažný až dokonce nepřátelský postoj. Z tohoto důvodu se Václav Socha setkal s představiteli české polické scény v Litovli, a to především s Františkem Panovským, nebo Aloisem Jandou. Oba patřili mezi významné české advokáty. Po schůzkách s vedením české politické scény

---

⁴⁴ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 304-305.

byl Václav Socha šokován faktem, že představitelé si nejsou vědomi kolik se ve městě nachází potencionálních českých voličů. Neexistovaly totiž žádné daňové seznamy českých poplatníků a díky tomu nebylo možné nijak zkontrolovat voličské seznamy. Tyto problémy ještě umocňoval rozpor mezi Panovským a Jandou, kteří soupeřili o přízeň českých voličů. První obecní volby, které se uskutečnily v 80. letech 19. století, se uskutečnily v roce 1883. Tyto volby byly také první, kterých se osobně zúčastnil Václav Socha. Z výše popsaných problémů volby skončili předpokládaným vítězstvím německých stran. Starostou byl ve volbách znovu zvolen Franz Wilhelm Popp. Do funkce radních byli zvoleni Franz Kucharz, Štěpán Wedra a Jan Wozak, všichni německé národnosti. Po volbách mělo město tedy stále německé vedení.

Po volebním neúspěchu se iniciativy chopil Václav Socha, který velice aktivně začal pracovat na soupisu českého obyvatelstva, které je oprávněno volit. Za úkol si dal vytvoření seznamu voličů, který chtěl zkontrolovat s oficiálním seznamem voličů, který vydával městský úřad.

V obecních volbách, které se konaly 22. listopadu 1886 dopadly české šance obdobně jako ve volbách v roce 1883. Starostou byl znovu zvolen Franz Wilhelm Popp. Socha bral tyto volby jako testovací a z výsledků voleb usoudil, že nejvyšší volební potenciál se nachází ve třetím volebním sboru. Tento sbor tvořili nejmenší plátcí daní.

Podrobná práce Václava Sochy na voličských seznamem přinesla své ovoce před volbami, které se měli konat v roce 1889. Městský úřad vydal před volbami předvolební dokumentaci, ve které byla uvedena jména oprávněných voličů. Tato dokumentace se ovšem lišila od podrobného seznamu voličů, který vytvořil Václav Socha. Z tohoto důvodu se rozhodla česká strana podat proti tomuto seznamu několik oficiálních reklamací. Tyto reklamace poté měli za následek, že se termín voleb posunul až na rok 1891. Velký vliv na předvolební situaci ve městě měly nově založené Litovelské noviny, které díky česky psanému textu, měly za úkol vyburcovat české obyvatelstvo k účasti na volbách. Litovelské noviny také několikrát otiskly články, které upozorňují na chyby ve volbách. V jednom ze článků poukazují na fakt, že jenom v I. sboru bylo odhaleno 32 chyb, přičemž voličů oprávněných volit do tohoto sboru

bylo pouze 30.⁴⁵ Volby i přes všechny zmíněné faktory vyhrála německá strana. Do funkce starosty byl zvolen Franz Kucharz, který nahradil Franze Wilhelma Poppa, který před volbami v roce 1891 umírá. Volby přinesli pouze nepatrný český úspěch ve třetím volebním sboru, ve kterém přibýlo hlasů českých živnostníků. Ti byli následně za své hlasy české straně perzekuováni formou výpovědí z práce, nebo dalším ztěžováním občanského života v Litovli. Do třicetičlenného zastupitelstva města se po volbách nedostal jediný Čech. Litovel tak stále byla pod naprostou německou správou.

V roce 1893 umírá litovelský starosta Franz Kucharz a na jeho místo byl obecním výborem zvolen německý nacionalista Karl Mekiska.

Národnostní napětí se ve městě neustále prohlubovalo. Klíčovou úlohu sehrály Litovelské noviny. Mezi klíčové články novin můžeme označit článek s názvem „Co chceme?“, ve kterém vyjadřují požadavek na podporu českých podnikatelů a zároveň uvádí i důvody, proč byly Litovelské noviny založeny.⁴⁶ Mezi další důležitý počín Litovelských novin bylo šíření hesla „svůj ke svému“, které původně pocházelo od Maďarů, kteří si za pomoci podobného hesla vybojovali dualismus v Rakouském císařství. Redakce litovelských novin se také značně nechala inspirovat Františkem Palackým, který řekl: „Svoji k svému a vždy dle pravdy“⁴⁷ Podstatou tohoto hesla byl bojkot německých podnikatelů. V Litovelských novinách se dokonce zveřejňovaly jména těch, kteří se bojkotu odmítaly účastnit. Jednalo se o soudobý pranýř českých obyvatel, kteří ve volbách hodili svůj hlas německé straně. Německá strana si tento postoj pochopitelně nenechala líbit a zahájila ekonomický bojkot českých podnikatelů. Německá strana ovšem k tomuto bojkotu využila své politické postavení a započala s úřednickou šikanou a hospodářským nátlakem, který se projevoval především na českých domkařích. Ti byli na obci a jejich pozemcích životně závislá. Z důvodu, aby si zachovali možnost obživy, volili německou stranu. Tiskovou propagandu si německá strana obstarávala pomocí novinových článků, které vycházely v olomouckých novinách *Mährisches Tagblatt* (Moravský deník).

---

⁴⁵ Jak sestavují se volební listiny v Litovli. *Litovelské noviny*, 1891, č. 3, s. 2.

⁴⁶ Co chceme? *Litovelské noviny*, 1891, č. 1, s. 1.

⁴⁷ Svůj k svému. *Litovelské noviny*, 1891, č. 3, s. 1

K dalším obecním volbám mělo dojít v řádném termínu v roce 1894. Ovšem vzhledem k obdobným reklamacím, které podala česká strana se volby uskutečnily až v roce 1896.⁴⁸ V těchto volbách znovu zvítězila německá strana. Starostou byl znovu zvolen Karl Mekiska. Radními se po volbách stali Stephan Wedra, Jan Wozak, Leopold Pohrubka a Michal Skopal. Do zastupitelstva se znovu nedostal jediný Čech. Volby ovšem přinesly velice zajímavý výsledek ve třetím volebním sboru, ve kterém bylo vítězství německé strany velice těsné, a to v poměru 334 hlasů pro německou stranu a 297 hlasů pro českou stranu. Čeští obyvatelé výrazně protestovali proti volebním výsledkům. Nelíbilo se jim především založení fiktivních německých živností, díky kterým Němci zvítězili ve druhém volebním sboru. Průběh voleb opět bedlivě sledovaly Litovelské noviny, které si neodpustily pár článků, které poukazovaly na nekalé praktiky při volbách. V článku, který se věnoval výsledkům voleb, se píše:

„Otázka tato nedá se zodpovědit krátce a snadně. Strana židovsko-odrodilecká zvítězila hmotně, naše pak strana odnesla si vítězství mravní.“⁴⁹

Oficiální protest skončil až ve Vídni, kde ovšem došlo k potvrzení výsledků voleb.⁵⁰

V Litovli se koncem 19. století značně vyostřovaly národnostní střety. V roce 1894 došlo v Litovli k požáru domu na dnešní Revoluční ulici. Německý požární sbor ovšem tento požár odmítl hasit, a to z důvodu, že hořely domy českých občanů. Tento skutek měl za následek založení českého hasičského sboru. Město se čtyřmi tisíci obyvateli mělo tedy dva hasičské sbory. Svého pomyslného vrcholu dosáhly národnostní boje v listopadu roku 1896, kdy byl zavražděn český herec Ladislav Pitner – Lipovský, který v Litovli hrál s českou divadelní společností. K vraždě ovšem došlo omylem. Z vraždy byl obviněn Jan Trnavský, který pracoval v továrně litovelského starosty Mekisky. Trnavský měl v úmyslu napadnout redaktora litovelských novin Josefa Duška.

Pozornost obyvatel Litovle byla upředena k následujícím obecním volbám, které se konaly v listopadu roku 1899. V Litovli se vytvořil tajný výbor, který měl šest členů. Mezi členy patřil Vácslav Socha, Jan Smyčka, Alois Janda, František Nevěřil,

---

⁴⁸ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 314-316.

⁴⁹ Poražení vítězi. *Litovelské noviny*. 1896. č. 6, s. 1.

⁵⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel v datech: 750 let litovelské historie*. Litovel: [s. n.], 2005. s. 49.

Karel Hulla a Ignát Spurný. Tento spolek měl širokou podporu českého obyvatelstva i českého tisku, který ve městě zajišťovaly Litovelské noviny. Výbor měl jediný cíl, a to politické vítězství ve všech třech volebních sborech. Pro tento cíl neváhal aktivně využívat nekalých volebních praktik, které používala i německá strana. Mezi takovou praktiku patřilo například zakládání "nových" živností ve městě, které skutečně ovšem neexistovaly. Každá živnost totiž měla volební právo do třetího volebního sboru, do kterého volili právě živnostníci. V Litovli došlo dokonce k takovému extrému, že se ve volebních seznamech vyskytovalo celkem 1 809 právoplatných voličů. Pro srovnání v roce 1891 bylo ve volebních seznamech uvedeno 629 právoplatných voličů. Na rozdíl od minulých voleb se ovšem počet právoplatných voličů značně přiklonil na českou stranu. O vítězství ve třetím volebním sboru bylo tedy rozhodnuto ještě před volbami. První volební sbor, do kterého volili daňový poplatníci, kteří platili více než 200 zlatých značně ovlivnil hospodářský rozvoj města, ve kterém, vznikl například český reálný pivovar, cukrovar, nebo záložna. Majitelé těchto významných českých továren tak získali hlasovací právo do prvního volebního sboru. Což prakticky znamenalo jisté volební vítězství pro českou stranu i v prvním volebním sboru. Ve volbách v roce 1899 se tedy prakticky rozhodovalo pouze ve druhém volebním sboru, do kterého volili státní úředníci, faráři, učitelé, důstojníci a lidé s vysokoškolským titulem.⁵¹

Volby se uskutečnily od 13. do 22. listopadu 1899. Německá strana si byla plně vědoma faktu, že nemá šanci zvítězit v prvním ani ve třetím volebním sboru. Z tohoto důvodu dokonce úplně stáhla volební kandidaturu v těchto dvou sborech. Česká strana ovšem dokázala zvítězit i v druhém volebním sboru. Což znamenalo české drtivé volební vítězství.

V třetím volebním sboru získali čeští kandidáti celkem 1 009 hlasů z 1 590 možných, ve druhém volebním sboru získali 83 hlasů z 165 možných a v prvním sboru získali 16 hlasů z 30 možných. Nejdramatičtější vývoj byl tedy ve druhém a prvním

---

⁵¹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 316.

obvodu, kde zvítězili čeští kandidáti o pouhý jeden hlas. Mnoho českých občanů si poté v Litovli říkalo, že právě jejich hlas rozhodl.⁵²

Výsledky voleb v roce 1899 znamenaly přechod správy města Litovle do rukou českého vedení. Výsledky voleb ve městě vyvolaly obrovskou vlnu nadšení. Město bylo slavnostně vyzdobeno bíločervenými prapory, pořádaly se taneční večery a jiné oslavy. Pro Němce byl výsledek voleb naprostý šok. Ztráta německého vlivu na chod města byl pro německé obyvatelstvo obrovskou ranou, se kterou se mnozí nikdy nesmířili. Zástupci německé strany se snažili výsledky voleb napadnout u vyšších zemských i státních instancí, ovšem všechny jejich pokusy byly marné, a tak bylo úředně potvrzeno české volební vítězství. Litovel se tak stejně jako Prostějov, Holešov, Kroměříž, Vyškov, Hranice a Uherské Hradiště připojilo k městům, ve kterých došlo po volbách k národnostní obměně ve vedení města.

Zrod českého vedení města ovšem neprobíhal vůbec lehce. Zvolené třicetičlenné zastupitelstvo si volilo své vedení. Do funkce starosty byli navrženi tři kandidáti, a to Václav Socha, Alois Janda a Jan Smyčka. Ze tří kandidátů byl vybrán Václav Socha, a to především za jeho obětavou předvolební práci. Ve volbě starosty získal Václav Socha 12 hlasů, Jan Smyčka 8 hlasů a Alois Janda 7 hlasů. Do funkce starosty byl Socha jmenován 11. ledna 1900, kdy ve funkci starosty vystřídal Němce Karla Mekisku. Radními se staly Jan Smyčka, František Nevěřil, Richard Schönhöffer a František Schenk. Druhý z kandidátů na starostu Alois Janda se po neúspěšné kandidatuře na starostu stáhl do opozice vůči nově zvolenému vedení města.

Mezi první kroky českého vedení města patřilo změnění německých názvů ulic na české. Tento krok značně rozčílil litovelské Němce, kteří s tímto krokem zásadně nesouhlasili. Jako protestní akci uspořádali litovelsští Němci ve městě národní slavnost, při které se měli sjet Němci ze širokého okolí. Takové německé národnostní akci se říkalo Volkstag. Slavnost se konala 22. září 1901 a zúčastnilo se jí kolem osmi tisíc Němců. Tato slavnost ovšem logicky přinesla i zvýšený počet bitek mezi Čechy a Němci. Do města musela dokonce dorazit vojenská posádka z Olomouce. Díky těmto výtržnostem to byl poslední Volkstag v Litovli.

---

⁵² ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti*. Litovel: Městský klub Litovel, 1994, s. 144.

Němci se tak soustředili na nadcházející volby v roce 1903, ve kterých ovšem nezaznamenali žádný úspěch. Češi znovu zvítězili ve všech třech volebních sborech. Starostou byl zastupitelstvem zvolen znovu Václav Socha, náměstkem byl zvolen František Nevěřil a do funkcí radních byli zvoleni František Schenk, Tomáš Zdráhal a Richard Schönhöffer.⁵³

V následujících obecních volbách v roce 1906 znovu zvítězila česká strana ve všech volebních sborech. Voleb, které se konaly 14. června 1906 se mohlo zúčastnit celkem 1 510 voličů, kteří byli stále rozděleni do tří volebních sborů. V prvním sboru mělo volební právo 30 voličů, ve druhém 250 voličů a ve třetím 1 230 voličů. Vedení města zůstalo bez jediné změny.⁵⁴

K výrazné administrativní změně došlo v roce 1909, ve kterém byl z litovelského politického okresu vyjmut soudní okres Uničov. Tento soudní okres byl připojen k politickému okresu Šternberk. Počet obyvatel se tak v politickém okrese Litovel zmenšil. V roce 1910 v litovelském politickém okrese žilo celkem 49 300 obyvatel, kteří byli dle místa bydliště rozděleni do soudního okresu Litovel a Konice. V soudním okrese Litovel žilo 26 121 obyvatel a v soudním okrese Konice 23 179 obyvatel. Co se týče národnostního složení v obou soudních okresech převažovalo obyvatelstvo české. V soudním okrese Litovel se z celkového počtu 26 121 obyvatel hlásilo 24 967 k české národnosti a 1 125 k německé národnosti. V soudním okrese Konice se z celkového počtu 23 179 obyvatel hlásilo 17 842 k české národnosti a 5 329 k německé národnosti. Z národnostního hlediska se tak dá mluvit o drtivé převaze českého obyvatelstva. Většina občanů, kteří se hlásili k německé národnosti v litovelském soudním okrese žilo hlavně v Litovli. V konickém soudním okrese se poté vytvořil z obcí Brodek, Dešná, Lhota, Runářov, Labutice a Skřípov německý jazykový ostrůvek.⁵⁵

---

⁵³ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 317.

⁵⁴ ŠIK, Lubomír. *Litovel v datech: 750 let litovelské historie*. Litovel: [s. n.], 2005. s. 59.

⁵⁵ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 319.

V roce 1910 se v lednu konaly obecní volby ve kterých bylo zvoleno nové vedení města. Starostou byl znovu zvolen Vácslav Socha, radními poté František Nevěřil, Jan Smyčka, František Jüngling, František Schenk, Ladislav Spurný a Tomáš Zdráhal.⁵⁶

Poslední předválečné obecní volby se uskutečnily 30. července 1913. Starostou byl znovu zvolen Vácslav Socha. Nejvýraznější změnou bylo navýšení městských radních z 6 na 8. Do funkce radních byli poté zastupitelstvem zvoleni Jan Smyčka, František Nevěřil, Tomáš Zdráhal, Vincent Ševčík, Ladislav Spurný, Josef Roller, František Jüngling a František Šrot.⁵⁷

Po vypuknutí první světové války se znovu rozhořel v Litovli nacionální boj. Většina obyvatelstva, která se hlásila k české národnosti, válku proti Rusku a Srbsku odmítala. České obyvatelstvo nechtělo válčit proti Slovanům. Zatímco obyvatelstvo, které se hlásilo k německé národnosti v čele s politickými předáky vidělo válku jako příležitost se vrátit na radnici. Z tohoto důvodu byli velice loajální habsburskému císařskému rodu a válku podporovali. Národnostní boj se promítl i do zřízení pobočky Červeného kříže, která vznikla na základě valné hromady z 23. srpna 1914. V Litovli díky národnostním neshodám vznikly dvě pobočky Červeného kříže. Jedna česká a druhá německá. Opravdovou politickou krizi si Litovel vyzkoušela v okamžiku, kdy na post starosty z vážných zdravotních důvodů rezignoval Vácslav Socha. Toho se okamžitě chopila německá strana, která v čele s Karlem Mekiskou požadovala vyhlášení nových obecních voleb, nebo alespoň zřízení přechodného komisariátu, díky kterému by německá strana znovu mohla ovládat dění ve městě. Německá strana se těchto kroků domáhala u vyšších zemských úřadů, ovšem jejich přání nebylo vyhověno. V Litovli tak zůstávali v platnosti výsledky obecních voleb z roku 1913. Na místo starosty byl zastupitelstvem zvolen Jan Smyčka.⁵⁸

---

⁵⁶ ŠIK, Lubomír. *Litovel v datech: 750 let litovelské historie*. Litovel: [s. n.], 2005. s. 61.

⁵⁷ Tamtéž, s. 64.

⁵⁸ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 347.

3.3 Období od roku 1918 do roku 1938

Období První republiky bylo zpočátku velice dynamické. Nově vzniklý stát neměl žádné právní normy, podle kterých by mohl stát fungovat. Prvním zákonem byl zákon ústavní č. 11/1918 Sb. tzv. Recepční zákon, který byl sepsán Aloisem Rašínem. Tento zákon byl vytvořen hlavně z toho důvodu, aby došlo k právní kontinuitě s právem Rakouska-Uherska. Rašín tímto zákonem chtěl předejít bezprávnímu stavu. Recepční zákon také ve velké míře přebíral rakouský a uherský právní řád společně se státní správou. Tento zákon také stanovil, že se všechny orgány podřizují Národnímu výboru.

Účinnost Recepčního zákona ukončilo přijetí tzv. Prozatímní ústavy, která byla přijata 13. listopadu 1918. Tato ústava je známá pod zákon č. 37/1918 Sb.

Národní výbor pokračoval ve své činnosti i po přijetí nové ústavy. Národní výbor byl ovšem složený téměř jenom ze zástupců české politické scény. Jediným Slovákem byl Vavro Šrobár. Toto složení se logicky příliš nezamlouvalo představitelům slovenské politické scény, kteří se začali odvolávat na deklaraci přijatou ve Pittsburghu. Z tohoto důvodu došlo 30. října 1918 ve slovenském městě Martině k ustavujícímu shromáždění, na kterém měla být vytvořena Slovenská národní rada. Na tomto shromáždění byla ovšem Pittsburská deklarace negována a byla přijata tzv. Československá koncepce, podle níž jsou Slováci jazykově i kulturně součástí československého národa. Tento krok vyvolal velkou nespokojenost mezi Slováky a stal se zdrojem národnostního napětí v Československu, které vystupňovalo v roce 1939.

Ke zrušení národních výborů došlo 6. prosince 1918 na základě nařízení vlády. Samosprávu jednotlivých obcí si převzalo zvolené zastupitelstvo.⁵⁹

Velice významným počinem v rozvoji obecní samosprávy za období První republiky bylo zrušení povinného odvodu daní, proto aby člověk mohl mít volební právo. V prvních volbách do obecních zastupitelstev tak nově měli obyvatelé Československa přímé, tajné, všeobecné a rovné volební právo. Nově tak mohli volit i ženy, což bylo do té doby vyloučeno.

---

⁵⁹ SCHELLE, Karel. *Organizace veřejné správy v letech 1848–1948*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s.105.

Aktivní volební právo bylo stanoveno na 21 let a pasivní na 26 let. Volebního práva byly zbaveni vězni, nebo příslušníci armády. Voleb se zúčastnili politické strany, které do voleb přihlašovali tzv. kandidátní listy. Zvolení zastupitelé do obecních zastupitelstev byli následně rozděleni dle zásad poměrného zastoupení. Zastupitelé obce byli voleni na 4 roky. Od roku 1933 poté na 6 let.

Obecní zastupitelstvo bylo různě velké, a to dle velikosti obce. Minimální počet byl stanoven na 9 a maximální na 60. V Litovli bylo po celou dobu První republiky voleno 30 členů obecního zastupitelstva. Z členů obecního zastupitelstva byla poté volena městská rada. V Litovli za období První republiky skládala městská rada celkem z 10 členů.⁶⁰

3.4 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1918 do roku 1938

Den před oficiálním vyhlášením Československa byl v Litovli zvolen Národní výbor, který měl patnáct členů. Do čela Národního výboru byl svými členy zvolen ředitel Rolnické záložny František Nedoluha. O vzniku nového státu se občané Litovle dozvěděli z novin, které vyšly 29. října 1918. Po této zprávě se ve městě okamžitě sešel Národní výbor, který převzal správu nad městem. Před polednem 31. října se sešla městská rada, která oficiálně vyhlásila vznik nového československého státu. Na zasedání rady bylo také rozhodnuto o změně úředního jazyka, kterým se stala čeština. Dalším rozhodnutím rady se změnil názvy ulic. Například ulice Olomoucká se změnila na ulici Wilsonovu, nebo ulice Uničovská se změnila na ulici Masarykovu. Po tomto zasedání se městská rada plně podřídila Národnímu výboru.

Národní výbor oznámil litovelskému hejtmanovi, že přebírá správu nad městem i celým litovelským okresem. Na zasedání Národního výboru bylo rozhodnuto, že se navýší počet jeho členů z 15 na 27 členů. V čele Národního výboru byl znovu potvrzen František Nedoluha. Do funkcí místopředsedů byli zvoleni Vincent Horák, Metoděj Charvát a Tomáš Rohleder. Zapisovatelskou funkci vykonával František Svozil a funkci pokladníka Jan Starošík.⁶¹

---

⁶⁰ JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Z Dějiny státní správy–Územní samospráva*. Praha, 1989, s. 443.

⁶¹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 366.

Mezi první aktivity Národního výboru byly změny ve školství. Zemská školní rada povolila přestup žáků z německých škol do českých. Toho využilo 60 žáků, čímž se vytíženost německých škol ve městě rapidně zmenšila. Tento fakt byl také hlavním důvodem, kvůli kterému byla Národním výborem zrušena německá městská škola. K tomuto zrušení došlo 7. prosince. V Litovli tak zůstala pouze německá obecní škola, která fungovala na principu jednotřídky. Mezi další aktivity Národního výboru patřilo také zřízení vojenského úřadu. Do jehož čela byl dosazen starosta litovelského Sokola Rajmund Volek. Vojenský úřad byl v Litovli zřízen především pro blízkost hradu Bouzov, který byl spravován Řádem německých rytířů. V době vzniku nového československého státu byl velmistrem Řádu habsburský arcivévoda Eugen, který měl plánovat z hradu odvést velké množství majetku a cenných památek. Na hrad byla proto 5. listopadu 1918 poslána vojenská stráž, která měla celou situaci prověřit.

Činnost Národního výboru v Litovli byla oficiálně ukončena nařízením vlády, které bylo vydáno 6. prosince 1918. Litovelský národní výbor se naposledy sešel 11. prosince. Touto schůzí tak bylo fakticky ukončeno dvojevládí ve městě. Správu města převzalo zvolené zastupitelstvo v čele s Janem Smyčkou.

Litovelští Němci přijali vyhlášení nového státu klidně. Německá strana dokonce vypravila delegaci, která prohlásila Národnímu výboru, že uznává nově vzniklý stát. Tento postoj byl značně překvapivý. Pro srovnání můžeme uvést Litovli vzdálenostně blízká města Uničov a Šternberk, která usilovala o odtržení Slezska a severní Moravy a následnému připojení těchto částí k Rakousku v rámci provincie Sudetenland. Tento postoj litovelských Němců byl také dán značnou menšinou, která ve městě žila. Při prvním československém sčítání lidu v roce 1919 bylo zjištěno ve městě žije pouze 416 obyvatel, kteří se hlásí k německé národnosti. Oproti minulému sčítání obyvatel v roce 1910 to bylo o 556 obyvatel méně.

Do funkce přednosta okresní správy, která nahradila funkci okresního hejtmána byl 2. května 1919 dosazen Josef Král, který převzal správu nad litovelským okresem

od posledního okresního hejtmana, kterým byl Rudolf Baillou. Ten se i se svou ženou Kristinou odstěhoval do Prahy, kde získal úřednické místo v Zemské vyživovací komisi.⁶²

První obecní volby v novém státě se konaly 15. a 16. června 1919. Tyto volby byly speciální také v tom, že podle nové ústavy byl kompletně změněn systém voleb. Volby již probíhaly dle volebního práva, které bylo všeobecné, tajné, přímé a rovné. K hlavním změnám došlo ve všeobecném a tajném volebním právu. Nově mohly volit všichni obyvatelé, kteří splnili zákonné podmínky stanovené ústavou. Volit tedy mohly nově i ženy. Tento osvícenecký krok tak zařadil Československo mezi první státy na světě, které tuto možnost ženám umožňoval. Další změnou bylo tajné volební právo. Již se nově nevolilo ústně. Volilo se pomocí hlasovacích lístků, které byly vloženy do obálky a vhozeny do volební urny. Dále došlo také na úplné zrušení volebních sborů. Nově se volili zástupci jednotlivých politických stran, které si následně dle procentuálního přepočtu rozdělili tzv. mandáty. Vítězem prvních obecních voleb v Litovli se stala Československá sociálnědemokratická strana s celkovým počtem 572 hlasů a se ziskem 8 mandátů. Na druhém místě se umístila Živnostensko-obchodnická strana s celkovým počtem 472 hlasů a se ziskem 6 mandátů. Třetí skončila Československá strana lidová se ziskem 434 hlasů, která stejně jako druhá politická strana získala 6 mandátů. Čtvrté místo obsadil společný blok německých politických stran se ziskem 412 hlasů. Na pátém místě skončila Národní demokracie se ziskem 384 hlasů. Obě politické strany na čtvrtém a pátém získaly pět mandátů.⁶³

Velkým překvapením prvních obecních voleb byl počet hlasů, které získala Německá volební skupina. Podle posledního sčítání muselo německou stranu volit i 150 lidí, kteří se při sčítání přihlásili k české národnosti.

Zvolené zastupitelstvo si na své první ustanovující schůzi volilo své vedení. Do funkce starosty byli navrženi tři kandidáti. Za živnostensko-obchodnickou stranu to byl Jan Smyčka. Československá strana socialistická do funkce navrhla Františka Čecha. Třetího kandidáta Františka Nedoluhu navrhla Československá národní demokracie. Volba starosty byla po prvním pokusu neúspěšná. Nový starosta byl zvolen

---

⁶² KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 368.

⁶³ Tamtéž, s. 369.

až v opakované volbě, ve které byl zvolen starostou Jan Smyčka. Nově zvolený starosta získal 17 hlasů, které získal od Živnostensko-obchodnické strany, Československé strany lidové a Německé volební skupiny. Ke starostovi byli také zvoleni dva náměstci, a to neúspěšný kandidát na starostu František Čech a zástupce národní demokracie František Jüngling. Městskou radu poté tvořili dva zástupci sociální demokracie (Metoděj Charvát a Rudolf Daněk), dva zástupci lidovců (Vincent Horák a František Hadarka), dva němečtí zástupci (Ferdinand Sanetrník a Jan Snaschel) a jeden zástupce živnostensko-obchodní strany (František Šrot).

Nově zvolené vedení města se muselo vyrovnávat s celou řadou problémů, ovšem nejvíce se muselo věnovat vyhroceným náboženským střetnutím mezi římskokatolickou a československou církví. Tyto spory později dostali oficiální název, jednalo se o tzv. boje o kostely. Tento spor spočíval v tom, že po ukončení války se mnoho církevních hodnostářů římskokatolické církve dožadovalo reformace, která by změnila liturgii i celou církevní správu. Tyto pokusy o reformaci byly ovšem zastaveny papežskou kurií. Mnoho římskokatolických církevních hodnostářů se tak rozhodlo římskokatolickou církev opustit a vytvořit si vlastní národní Československou církev, která okamžitě začala agitovat farníky k přechodu k nové církvi. Nejvýraznější osobností, která působila na Litovelsku byl farář z Chudobína Josef Židek. Tomu se podařilo pro kázání nové československé církve získat kostely v Loučce, nebo v Cholině. V Litovli, ve které díky agitaci přešla k nové církvi téměř polovina obyvatel, se vedl největší spor o kostel svatého Marka. K prvnímu vážnějšímu střetnutí došlo 12. září 1920, kdy se uskutečnily agitační náboženské akce, které ovšem vedení město zakázalo. Na tuto agitační akci, která byla svolána římskokatolickou církví byl pozván kněz z Olomouce. Ten přímo v kostele svatého Marka před mší přednesl svůj projev, ve kterém značně kritizoval Československou církev. Proti tomuto projevu protestovali přímo v kostele zástupci československé církve, kteří byli násilím z kostela vyhnáni. Tento incident si logicky vyžádal odvetu ze strany československé církve. Hned po skončení bohoslužby, která se konala 19. září 1920 v prostorách sokolovny, se vydalo okolo 1 000 lidí protestovat před budovu okresního hejtmanství. Hlavním požadavkem bylo zpřístupnění kostela svatého marky i pro bohoslužby československé církve. Hejtman se snažil celou situaci vyřešit sehnáním katolického faráře Františka Zatloukala.

Tento hejtmanův pokus byl ovšem neúspěšný. Rozvášněný dav proto vzal útokem samotný kostel, který byl zamčený. Dav vylomil dveře a v kostele našel římskokatolického faráře. Jen díky zásahu československých legionářů nedošlo k žádné insultaci.

Na tyto nepokoje ve městě muselo městské vedení okamžitě reagovat. Městská rada se proto sešla 25. září 1920. Starosta města společně s několika radními jednali přímo s římskokatolickým farářem o zpřístupnění kostela i pro zástupce československé církve. Ovšem tato jednání nebyla z počátku úspěšná. Římskokatolického faráře přesvědčil až příchod okresního hejtmána. Římskokatolický farář František Zatloukal, i před jednoznačný nesouhlas olomouckého arcibiskupa, zpřístupnil prostory kostela i farníkům československé církve. Došlo tak ke křehkému kompromisu, ve kterém farníci československé církve konaly své bohoslužby v místní sokolovně, ovšem současně jednali se zástupci římskokatolické církve o spoluužívání kostela.

K definitivnímu povolení nově vzniklé církve došlo 28. února 1922. V tento den Ministerstvo školství schválilo náboženskou obec československé církve v Litovli. Součástí této náboženské obce se stala Litovel, Červenka, Chořelice, Pňovice, Rozvadovice, Střelice, Tři Dvory, Uničov, Šumvald a Troubelice.⁶⁴

Náboženské spory se projeví i v následujících volbách do obecního zastupitelstva v roce 1923. V Litovli vznikl tzv. Pokrokový blok, který tvořily politické strany, které spojoval silný protikatolický postoj. Pokrokový blok tvořila Československá sociálnědemokratická, Živnostensko-obchodnická, Národnědemokratická a Agrární strana. Voleb se účastnila ještě Československá strana lidová a Německá volební skupina. Tyto dva politické subjekty se nepřipojili k Pokrokovému bloku.

Vítězem voleb se stal Pokrokový blok, který získal 1 286 hlasů, díky kterým získal 16 mandátů. Na druhém místě se umístila Československá strana lidová s celkovým počtem 760 hlasů, díky kterým získala 10 mandátů. Na posledním místě, který znamenal zastoupení v zastupitelstvu, skončila Německá volební skupina, která získala 336 hlasů,

---

⁶⁴ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 369.

které skupině přinesly 4 mandáty v zastupitelstvu. Volební účast v těchto volbách byla 91 %.

Vedení města bylo voleno na ustavující schůzi zastupitelstva, která se konala 7. září 1923. Starostou byl znovu zvolen Jan Smyčka. Do funkcí náměstků starosty byli zvoleni Vincent Horák a Alois Knaibl. Městskými radními byli zvoleni Metoděj Charvát, Rudolf Daněk, Josef Lešenar, Karel Kvapil, František Haderka, Karel Mareš a Ferdinand Sanetrník.⁶⁵

Obecní volby ovšem ukázaly vzestup lidové strany, které se podařilo i přes uskupení politických stran v Pokrokovém bloku získat relativně dobrého volebního výsledku. Výsledek v obecních volbách poté lidová strana potvrdila v parlamentních volbách v roce 1925, ve kterých v Litovli zvítězila.

Zvolené vedení města prošlo během svého volebního období mnoha změnami. Nejvýraznější změnu ve vedení města přinesl rok 1924, ve kterém se starosta Jan Smyčka rozhodl rezignovat na starostenský úřad, a to z důvodu svého zdravotního stavu. Do uvolněné funkce starosty byl městským zastupitelstvem 31. května 1924 zvolen starostův náměstek Alois Knaibl. Do funkce náměstka byl zvolen radní Metoděj Charvát. Místo radního bylo vyplněno Karlem Valouchem. Krátce před koncem volebního období poté náměstek starosty Metoděj Charvát rezignoval na svou funkci, do níž byl zvolen Josef Lešenar.⁶⁶

K dalším obecním volbám došlo v Litovli v roce 1927, ve kterých chtěla posílit především Československá strana lidová, která tak chtěla potvrdit své volební úspěchy z let 1923 a 1925. V obecních volbách dokázala zvítězit v počtu získaných hlasů, kterých získala 630. Tento zisk straně vynesl velice slušný zisk osmi mandátů. Volby v počtu mandátů vyhrál Pokrokový blok, který jich získal dvanáct. Do zastupitelstva se dále dostala Německá volební skupina se čtyřmi mandáty, Národní demokraté a Agrární strana se dvěma mandáty, národní socialisté a komunisté s jedním mandátem.⁶⁷

---

⁶⁵ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 237.

⁶⁶ Tamtéž, s. 238.

⁶⁷ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 374.

Nové zastupitelstvo si na své ustavující schůzi zvolilo vedení města. Starostou znovu zvolen Alois Knaibl. Do funkcí náměstků starosty byli zvoleni Vincent Horák a Josef Lešnar. Radu města tvořili Rudolf Daněk, František Haderka, František Hlaváček, Karel Kvapil, Otakar Ledvinka, František Matoušek a František Sanetrník.⁶⁸

Výraznou změnu ve vedení města přinesl rok 1928. Starosta Alois Knaibl se rozhodl, z důvodu svého přestěhování do Olomouce, rezignovat na pozici starosty. Bylo tedy nutné, aby zastupitelstvo zvolilo nového starostu. K této volbě se zastupitelstvo sešlo 4. srpna 1928. První volba nepřinesla rozhodnutí. Bylo tedy nutné volbu opakovat. Ve druhé volbě došlo mezi členy zastupitelstva k vytvoření bloku občanských stran, ve kterém hrála do počtu hlasů nejvýznamnější úlohu Československá strana lidová. Blok občanských stran si následně ve druhé volbě zvolil zástupce Československé národní demokracie a technického ředitele cukrovaru Otakara Ledvinku. Tato volba byla velkou ranou pro levicové strany v čele s Československou sociálnědemokratickou stranou, která se následně dočkala pouze postu druhého náměstka starosty.

Ve volbách nového vedení města byli do funkcí náměstků zvoleni Rudolf Daněk a Vincent Horák. Pozice radních zastupovali Josef Bureš, František Hlaváček, Karel Kvapil, Josef Lešnar, František Matoušek a František Sanetrník.

První důležitou věcí, kterou se muselo vedení města vypořádat byla hrozba zrušení okresního úřadu v Litovli. Zemský úřad v Brně tento krok zvažoval pro nedostačující prostory, ve kterých okresní úřad pracoval. Proti tomuto kroku se v Litovli zvedla obrovská nevole. Také především proto, že sídlo okresního úřadu mělo být přesunuto do blízkého Uničova. Vzniklou situaci nakonec vyřešilo vedení města přestavbou stávající budovy.

Během funkčního období vedení města byla největší událostí návštěva prezidenta Masaryka v Litovli, která se uskutečnila 16. června 1929. Město bylo vyzdobeno prapory a všichni občané s nadšením vítali prezidenta. Jedinou výjimku tvořili litovelští Němci. Ti odmítli své domy nazdobit. Dokonce představitel litovelských Němců Fritz Mekiska

---

⁶⁸ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 239.

v době návštěvy prezidenta odcestoval z města, a to jenom proto, aby nemusel prezidenta vítat.

V roce 1930 proběhlo v Československu další sčítání obyvatel. V Litovli v té době žilo 4 318 obyvatel, z nichž drtivá 91 % převaha se hlásila k české národnosti. K německé národnosti se přihlásilo pouze 348 obyvatel a dalších 31 obyvatel se přihlásilo k jiné národnosti.

K posledním obecním volbám v Litovli, které se konaly za existence první republiky, došlo v roce 1931. Ve volbách dokázala zvítězit Československá strana lidová, která získala 568 hlasů. V zastupitelstvu tak dokázala tímto výsledkem získat sedm mandátů. Na druhém místě se umístila Československá sociálnědemokratická strana, která získala 405 hlasů a pět mandátů v zastupitelstvu. Třetí místo obsadila Živnostensko-obchodnická strana, která získala 375 hlasů a stejně jako sociální demokraté získala v zastupitelstvu pět mandátů. Na čtvrtém místě se umístila Česká strana národně sociální, která získala čtyři mandáty v zastupitelstvu. Tři mandáty získala Německá volební skupina. Dva mandáty v zastupitelstvu dokázala svými volebními výsledky získat Československá strana agrární a Československá národní demokracie. Jeden mandát se podařilo získat Komunistické straně Československa a nově vzniklé Straně majitelů domů.⁶⁹

Do funkce starosty byl znovuzvolen Otakar Ledvinka. Do funkcí náměstků byli zvoleni Bohumil Ruml a Vincent Horák. Městskou radu tvořili Josef Lešenar, Karel Robenek, František Konečný, Václav Lamr, Vincent Urbášek, Karel Zohner a Josef Zimmermann. V roce 1935 došlo v městské radě ke změně, kdy Vincent Urbášek byl nahrazen Janem Hublíkem.⁷⁰

Politická situace v Československu se počátkem 30. let 20. století začala rapidně zhoršovat. Hlavním důvodem byl v roce 1933 nástup Adolfa Hitlera do funkce říšského kancléře v sousedním Německu. Německé nacionalistické a nacistické strany začaly s ostrou protičeskoslovenskou kampaní. V Československu vznikla Německá národněsocialistická dělnická strana (DNSAP), která byla velice úzce spjata s Hitlerovou

---

⁶⁹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 376.

⁷⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 36.

Národně socialistickou německou dělnickou stranou (NSDAP). Ostré protičeskoslovenské vystupování DNSAP vyústilo v její zakázání. Zakázán byl i typický symbol strany hákový kříž.

Zákaz DNSAP ovšem znamenal posílení nově vzniklé Sudetoněmecké vlastenecké fronty (SHF), která byla v roce 1935 přejmenována na Sudetoněmeckou stranu (SdP). V čele nové politické strany stanul Konrád Henlein.

Sudetoněmecká strana nejprve, poučena z osudu DNSAP, postupovala v rétorice velice opatrně. Ovšem svojí agitací si dokázala získat většinu německého obyvatelstva v Československu. Nadcházející parlamentní volby v roce 1935 přinesly pro Československo obrovský šok. Ve volbách totiž dokázala zvítězit Sudetoněmecká strana pod vedením Konráda Henleina. V Litovli byl zisk SdP skromnější. Strana dokázala získat 179 hlasů. V čele místní buňky SdP stanul místní německý vlastenec Fritz Mekiska.⁷¹

3.5 Období od roku 1938 do roku 1945

Období Protektorátu Čechy a Morava (Reichsprotektorat Böhmen und Mähren), bylo pro vývoj obecní samosprávy velice odlišné než jakékoliv předešlé historické období. Nově vzniklý Protektorát Čechy a Morava byl správně rozdělen do 15 správních okrsků tzv. oberlandrátů. Litovel tak nově nebyla správním centrem oblasti. Oberlandrát, do kterého spadala i Litovel měl své sídlo v Prostějově, později v Olomouci. Právního zakotvení se oberlandráty dočkaly 1. 9. 1939 v Nařízení o vybudování správy a Německé bezpečnostní policie.⁷²

Podle nařízení byly Oberlandráty přímo podřízené říšskému protektorovi.⁷³ Mezi hlavní úkoly Oberlandrátů patřilo dohled nad okresními a obecními úřady. Z počátku Protektorátu se jednalo o malé úřady, které měli na starost výživu obyvatelstva, cenovou kontrolu, nebo odvody branců pro německé vojsko (Wermacht).

---

⁷¹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 376-377.

⁷² ŠISLER, Stanislav. *Příspěvek k vývoji a organizaci okupační správy v českých zemích v letech 1939-1945*. Sborník archivních prací, 2. ročník, XIII. Vydala archivní správa ministerstva vnitra v nakladatelství Orbis, n.p. Praha, 1963. s. 62.

⁷³ Nařízení Ministerské rady pro obranu Říše č. RP26/39, o vybudování správy a Německé bezpečnostní policie v Protektorátu Čechy a Morava.

Později se ovšem důležitost Oberlandrátů zvýšila.⁷⁴ Město Litovel spadalo pod Oberlandrát, který sídlil v Prostějově, později v Olomouci.

3.6 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1938 do roku 1945

V roce 1938 mělo dojít k řádným obecním volbám v Litovli, které se měly uskutečnit v květnu. Situace v Československu ovšem již nebyla vůbec dobrá SdP požadovala stále nové požadavky. Mezi nejdůležitější požadavek patřilo odtržení Sudet a jejich připojení k Německé říši. K obecním volbám nedošlo a politické strany v Litovli se v rámci národní sounáležitosti dohodly na smírném rozdělení mandátů v městském zastupitelstvu. Československá strana lidová a Živnostensko-obchodnická strana měly zastoupení šesti mandáty. Československá sociálnědemokratická strana získala pět mandátů. Česká strana národně sociální, Německá volební skupina a Národní sjednocení získaly tři mandáty. Československá strana agrární měla v zastupitelstvu zastoupení dvou mandátů a Komunistická strana Československa jednoho mandátu. Ustavující schůze vedení města se uskutečnila 9. července 1938, na které byl starostou zvolen Vincent Horák. Do funkcí náměstků byl zvolen Rudolf Daněk a František Konečný. Radu města tvořili Karel Robenek, Josef Šmakal, Karel Valouch, Josef Mazanec, František Jüngling, Rudolf Trunkát a Hans Swoboda.⁷⁵

Rok 1938 přinesl změnu i na okresním hejtmanství v Litovli. Místo dosavadního okresního hejtmána Antonína Geislera, který byl přeložen do Holešova, byl jmenován Jan Svoboda. Ten ovšem v úřadu vydržel pouze do prosince, kdy ho nahradil Josef Drábek.

Velká změna nastala v Litovli po přijetí Mnichovské dohody. Ze zabraného území začali proudit čeští uprchlíci, němečtí antifašisté a židé. Litovel se tak potýkala s nedostatkem ubytovací kapacity. Lidé byli nuceni přespávat v provizorních podmínkách. Mnichovská dohoda také znamenala, že se z Litovle najednou stalo pohraniční město. Německá armáda dokonce zabrala i několik ryze českých vesnic okolo Litovle. Mezi tyto vesnice patřily Tři Dvory, Střelice, Měrotín, Mladeč, Nové Zámky, Bílá Lhota, Měník, Pateřín a Červenka. Právě zabraní poslední zmíněné Červenky

---

⁷⁴ MARŠÁLEK, Pavel. *Veřejná správa Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939-1945*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Ediční středisko v nakladatelství Vodnář, 1999. s. 22.

⁷⁵ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 36.

znamenal přerušování vlakového spojení. Většina zabraných obcí byla do Česko – Slovenska vrácena již během října 1938. Pouze Červenka a Střelice byly vráceny až po podepsání tzv. československo-německého protokolu o státní hranici. Tento protokol byl podepsán 21. listopadu 1938.⁷⁶

Mnichovská dohoda také přinesla velké změny v litovelském politickém i soudním okrese. Od litovelského soudního a politického okresu byly odtrhnuty vesnice v tzv. Brodeckém jazykovém ostrově, který se nacházel na Konicku. Naopak k soudnímu a politickému okresu Litovel byly přičleněny obce na Lošticku, Zábřežsku a Uničovsku. Jednalo se o obce, ve kterých převažovalo české obyvatelstvo nad německým. K litovelskému politickému a soudnímu okresu tak v období druhé světové války připadalo 72 obcí.⁷⁷

Litovelská buňka SdP byla, stejně jako celá strana, formálně rozpuštěna 5. listopadu 1938. Plyně navázala na činnost NSDAP. Mnichovskou dohodou byl také zrušen zákaz svastiky hákového kříže, čehož litovelští Němci v čele s Fritzem Mekiskou využili a německý dům, který stál na náměstí vyzdobily prapory s hákovým křížem.

Mnichovská dohoda znamenala okleštění Česko-Slovenska, které se navíc ještě více zvýraznilo odtržením a vyhlášením samostatného Slovenska 14. března 1939. Ve stejný den si Adolf Hitler pozval československého prezidenta Emila Háchu do Berlína, aby ho přinutil podepsat dokument, ve kterém prakticky odevzdává české země pod ochranu Německé říše. Ihned druhý den začala německá armáda obsazovat zbytek českého území, nad kterým byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava (Reichsprotektorat Böhmen und Mähren).⁷⁸

Litovle se situace dotkla hned 15. března 1939, kdy městem projela německá armáda, která pokračovala dále na Olomouc. Litovelští občané byli naprosto zděšeni. Jediní, kdo příjezd německé armády oslavovali, byli litovelští Němci v čele s Fritzem Mekiskou. Ti své domy vyzdobili prapory s hákovým křížem.

---

⁷⁶ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 380.

⁷⁷ SCHULZ, Jindřich; Trapl, Miloš. *Historický místopis okresu Litovel. 1848-1960*. Olomouc, 1977, s. 12.

⁷⁸ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 384.

České obyvatelstvo v Litovli velice výrazně vystupovalo proti nově zřízené správě. I přes německé nařízení oslavilo narozeniny posledního československého prezidenta Edvarda Beneše, a to shromážděním, které se konalo 28. května 1939 u Lípy svobody na Kostelním náměstí. Tato poklidná akce ovšem znamenala obrovskou odvetu od nacistické okresní správy. Starosta Vincent Horák byl zatčen a správu nad městem vykonával první náměstek starosty Rudolf Daněk.⁷⁹Ten byl ovšem po vypuknutí druhé světové války společně s Vincentem Horákem zatčen a městské správy se ujal druhý náměstek starosty František Konečný. Ten byl ovšem zatčen v květnu 1940. Litovel tak měla zatčeného starostu i oba náměstky. Vedení města se ujal německý radní Hans Swoboda, který německy řídil schůze městské zastupitelstva i rady. Na zasedání městské rady, které se uskutečnilo 25. června 1940 přečetl prohlášení:

„Zemský úřad v Brně rozpouští na základě § 107 moravského obecního zřízení městské zastupitelstvo v Litovli. Z tohoto rozhodnutí může se město Litovel odvolati k ministerstvu vnitra v Praze. Odvolání podati jest do 15 dnů počínajíc dnem po doručení tohoto rozhodnutí následujícím u zemského úřadu v Brně. Odvolání však nemá dle § 107 moravského obecního zřízení odkladného účinku.

Správy města se ujal z nařízení prostějovského oblandrátu Fritz Mekiska, který byl jmenován do funkce tzv. vládního komisaře. Mekiska začal spravovat město autokratickým způsobem. Nevedl žádné schůze ani žádné zápisy o poradách. O veškerém dění rozhodoval pouze sám. Se zaměstnanci městského úřadu mluvil pouze německy a po všech požadoval na pozdrav nacistický pozdrav zvednuté pravice. Fritz Mekiska spravoval město až do konce druhé světové války.⁸⁰

3.7 Období od roku 1945 do roku 1948

Období po druhé světové válce bylo ovlivněno vznikem tzv. Národních výborů, které se staly pro vývoj obecní samosprávy na našem území již takovým zvykem. První myšlenka založit národní výbor vznikla již v roce 1848, ovšem zůstala nenaplněna. Reálný obraz dostaly národní výbory v roce 1918.

---

⁷⁹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 418.

⁸⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 207.

Národní výbory po druhé světové válce se ovšem od svých předchůdců lišily v tom, že neplnily úlohu pouhých přechodných období, nýbrž přesně naopak. Národní výbory se nyní staly základním kamenem v utváření obecních samospráv.

O vzniku Národních výborů na území Československa bylo rozhodnuto ústavním dekretem, který vydal prezident Edvard Beneš v roce 1944. V dekretu se píše: „na území Československé republiky, které bude osvobozeno od nepřítele, buďtež na základě voleb ustaveny Národní výbory, a to místní, okresní a zemské, jakožto prozatímní orgány veřejné správy ve všech jeho oborech. Jakožto orgány státní správy budou národní výbory podřízeny vládě. Národní výbory podléhají lidu. Lid může jejich členy odvolat a nahradit jinými.“⁸¹

Zajímavostí je, že národní výbory byly prezidentem i celou exilovou vládou brány jako prozatímní orgány veřejné správy, jako tomu bylo v roce 1918. Ovšem Komunistická strana Československa byla úplně jiného názoru, a proto se v pozdějším Košickém vládním programu, který byl schválen 5. dubna 1945 v Košicích, o národních výborech nehovořilo jako o pouhých prozatímních orgánech, nýbrž se s nimi počítalo jako se základními orgány poválečné veřejné správy v Československu.

Právní ukotvení národních výborů přineslo až nařízení vlády č. 4/1945 Sb. o volbě a pravomoci národních výborů, které vstoupilo v platnost 5. května 1945. Toto nařízení bylo v srpnu 1945 změněno nařízením vlády č. 44/1945 Sb.

Národní výbory byly zřizovány v obcích jakožto prozatímní orgány veřejné správy. Základním úkolem národních výborů bylo snížit rozdíly mezi státní správou a samosprávou. Výkonná moc státní správy tak měla být fakticky předána do rukou lidu, který si za sebe zvolil zástupce. Národnímu výboru v obci se začalo říkat Místní národní výbor (MNV). Každý MNV si poté zvolil ze svých členů radu MNV. Z členů rady MNV byl volen předseda a náměstek. Jako další funkce, která nově vznikla byla funkce tajemníka, který se účastnil schůzí, na kterých ovšem neměl hlasovací právo. Hlavním orgánem MNV se stalo tzv. plénum, na kterém se rozhodovalo veškeré důležité dění v obci. MNV v Litovli mělo 30 členů. Rada MNV měla 15 členů.

---

⁸¹ GRÓNSKÝ, Ján. *Dokumenty k ústavnímu vývoji Československa I.*, Praha 1999, s. 183.

3.8 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1945 do roku 1948

Krátce před koncem války z města uprchlo mnoho prominentních Němců. Mezi nimi byl i litovelský vládní komisař Fritz Mekiska, který uprchl z města s celou svojí rodinou. Mekiska i se svou rodinou byl dostižen u Čáslavy, kde mu došel benzín. Mekiska byl dopraven zpátky do Litovle na konci května 1945. Litovelští občané jej donutili klečat v poštovním voze, který byl tažen litovelskými ulicemi. Mekiska měl na povel křičet: „Jsem zrádce českého národa a Hitler je svině“.⁸²

Prakticky okamžitě po skončení druhé světové války se 9. května 1945 na radnici sešel a ustanovil Místní národní výbor. Podle Košického vládního programu měly Národní výbory hrát hlavní roli ve státní správě a samosprávě. Do čela litovelského Místního národního výboru byl zvolen předválečný litovelský starosta Vincent Horák.⁸³

Na první schůzi Místního národního výboru (MNV) bylo rozhodnuto o zajištění všech německých obyvatel včetně jejich majetku. Litovelských Němců, kteří byli shromážděni v litovelské sladovně a skladech Papcelu bylo celkem 225.

Okresní národní výbor se sídlem v Olomouci zřídil Komisi pro vyšetření národních provinilců. Ta měla za úkol odhalovat všechny odrodilce, kolaboranty, udavače a fašisty.

Od roku 1946 se připravoval odsun Němců z československého území, tedy i z Litovle. Z odsunu mohli být vyškrtnuti osoby, kterým bylo více než 60 let a zároveň se za ně nějaký Čech zaručil. Němci, kteří se nijak neprovinili mohli požádat o vyškrtnutí ze seznamu Němců, kteří mají být odsunuti. V Litovli bylo zaznamenáno 200 takových žádostí. Každá taková žádost byla veřejně vyvěšena a kdokoliv se proti této žádosti mohl ohradit.⁸⁴

Provizorní složení MNV vydrželo pouze měsíc. V červnu došlo k reorganizaci národních výborů. Členem MNV se mohl stát pouze občan, který byl členem jedné ze čtyř povolených politických stran v Československu. Mezi tyto povolené strany patřila: Komunistická strana Československa, Československá sociálně demokratická

---

⁸² ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 194.

⁸³ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 432.

⁸⁴ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 195.

strana, Československá strana lidová a Československá strana národně socialistická. Tyto povolené strany se tak staly součástí tzv. Národní fronty.

Do čela MNV byl zvolen komunista Otakar Vašek. Do funkcí místopředsedů byli zvoleni Vincent Horák, Bernard Bednář a František Chlum. Městskými radními se stali Bohumil Drlík, Alois Bouda, Vincent Urbášek, František Kučera, Josef Munzar, Karel Robenek, František Božek, Čeněk Mašek, Stanislav Nedoma, František Balcárek a Josef Mazanec.

Složení městské rady bylo ovšem několikrát měněno. K první výměně došlo již v prosinci 1945, kdy Aloise Boudu nahradil Miroslav Fendrych a Josefa Mazance nahradil Alois Němeček.

V únoru 1946 oznámil předseda MNV Otakar Vašek svoji rezignaci. Učinil tak z důvodu, že přijal pracovní místo v Rýmařově, kde se stal ředitelem místního reálného gymnázia.

Bylo tedy nutné zvolit si nového předsedu MNV. Volby předsedy se zúčastnili všichni místopředsedové tedy Vincent Horák, Bernard Bednář a František Chlum. Nejvíce hlasů dokázal získat Vincent Horák, který se tak stal předsedou MNV. Do funkcí místopředsedů byli zvoleni Jan Cucla, Bernard Bednář a Vincent Urbášek. Městskými radními se stali Rudolf Holčák, Alois Bouda, Vincent Urbášek, Josef Poštulka, Josef Munzar, Karel Robenek, František Božek, Čeněk Mašek, Stanislav Nedoma, František Balcárek a Josef Mazanec. Tuto podobu vedení města ovšem nemělo dlouho. Již 30. června 1946 došlo k reorganizaci MNV, a to dle celostátních volebních výsledků parlamentních voleb. V městském zastupitelstvu získali komunisté a národní demokraté osm mandátů, lidovci sedm mandátů a sociální demokraté šest mandátů. Předsedou MNV byl zvolen Jan Cucla. Místopředsedy poté Vincent Urbášek a Vincent Horák. Městskými radními se stali Miroslav Fendrych, Štěpánka Koudelková, Josef Poštulka, Josef Munzar, František Božek, Stanislav Nedoma a Alois Němeček.

Před komunistickým převratem došlo ve vedení města k ještě jedné změně. V roce 1947 se rozhodl odstoupit Vincent Urbášek ze své funkce místopředsedy. Na jeho místo nastoupil Rudolf Köhler.

3.9 Období od roku 1948 do roku 1960

Období po komunistickém převratu, ke kterému došlo 25. února 1948, se státní správa znovu změnila. Národní výbory v novém státním zřízení hrály nezastupitelnou roli. Právní potvrzení důležitosti národních výborů přinesla Ústava 9. května, která je definovala jako nositele a vykonavatele státní moci v krajích, okresech a obcích.

Únorový převrat přinesl také rušení všech tradičních struktur. V roce 1949 došlo ke zrušení země Moravskoslezské, místo které bylo vytvořeno pět krajů. Mezi nové kraje patřil Jihlavský, Brněnský, Olomoucký, Gottwaldovský a Ostravský kraj. Olomoucký kraj, do kterého spadala i Litovel, byl rozdělen na 12 okresů, mezi kterými byl i Litovelský okres. Do Litovelského okresu spadalo celkem 89 obcí s celkovým počtem 36 960 obyvatel.

Jako další velice významný orgán státní správy se ukázal tzv. Akční výbor, který existoval po boku národního výboru. Hlavním úkolem akčního výboru bylo provést personální změny ve všech vrstvách společenského života. Akční výbory se zaměřovaly na osoby, které byly podezřelé z nepřátelského postoje k probíhajícím politickým změnám. Tyto osoby, které většinou pocházeli z nekomunistických politických stran, kteří se odmítli podříditi komunistické straně. Osoby, které uznal akční výbor za nežádoucí, nesměli vykonávat žádnou veřejnou funkci.

V roce 1950 se MNV z nařízení vlády rozdělily do čtyř kategorií. Tyto kategorie se lišily podle toho, pro kolik obyvatel obce byl národní výbor zřízen. V první kategorii byly obce do 600 obyvatel, ve druhé do 2 000 obyvatel, ve třetí do 6 000 obyvatel a čtvrtá kategorie byla pro obce, které měly více než 6 000 obyvatel.⁸⁵

3.10 Vývoj obecní samosprávy v Litovli od roku 1948 do roku 1960

Komunistický převrat v únoru 1948, stejně jako v celé republice, zcela změnil podobu státní správy. V Litovli byl zřízen tzv. akční výbor, který ihned z funkcí odvolal všechny zástupce strany lidové a socialistické. Jako důvod uvedl akční výbor nedostatečnou ochotu k zřízení akčních výborů uvnitř své strany.

---

⁸⁵ Nařízení vlády č. 14/1950 Sb. *Vládní nařízení o organizaci místních národních výborů*. In: Sbírnka zákonů 8. 3. 1950.

Ustálenou podobu MNV získalo až 25. listopadu 1948, kdy byl do vedení MNV dosazen Josef Skopec. Do funkcí náměstků byli zvoleni František Božek a Antonín Bezdíček. Městská rada byla složená z Jaroslava Slaného, Rudolfa Holčáka, Antonína Kubu, Josefa Čikla, Oldřicha Kubálka, Štěpánky Koudelkové a Stanislava Nedomy. Všichni až na Oldřicha Kubálka byli členové Komunistické strany Československa.⁸⁶

Vedení města se během 50. let 20. století několikrát měnilo. První výraznou změnou byla rezignace Františka Božka, Antonína Bezdíčka, Jaroslava Slaného, Rudolfa Holčáka a Antonína Kubu. Tímto krokem bylo vedení města dokonale paralyzováno, jelikož rezignovali oba náměstci a drtivá většina městské rady. Jejich místa poté bez voleb vyplnili členové KSČ. Tento krok se velice nelíbil litovelským obyvatelům a mnoho z nich si chodilo na nové složení MNV stěžovat. Tento fakt se MNV příliš nehodil. Celá situace byla prošetřována okresním vedením KSČ, které se rozhodlo pro zlepšení politické angažovanosti v Litovli i jiných městech zřídit úřad politického tajemníka. Do Litovle byl do této pozice dosazen Josef Šmakal. Zřízení politického tajemníka bralo vedení města s nevolí, a to především pro pocit nedostatečné důvěry strany. Postoj MNV k nově vytvořené funkci dokreslila i účast na zasedání, které se konalo 2. července 1951. Zasedání muselo být odročeno, a to z důvodu malé účasti, kvůli které nebylo usnášeníschopné.⁸⁷

Další změnou ve vedení města byla rezignace předsedy MNV Josefa Skopce. Na jeho místo nastoupil Leo Paulů. Bylo ovšem potřeba dosadit členy do MNV, kteří se rozhodli rezignovat. Za souhlasu okresního akčního výboru byli do MNV dosazeni Leo Paulů, Josef Maus ml., Josef Malý, Vlastimil Čep, Václav Kos, Marie Kristenová a Draha Vlčková. Předsedou MNV byl potvrzen Leo Paulů, který se ovšem své funkce vzdal v roce 1953. Novým předsedou MNV byl jmenován Václav Müller.⁸⁸

Dalšímu chaotickému dosazování nových členů MNV měly zabránit volby do Národních výborů všech stupňů, tedy i do MNV v Litovli. Volby se konaly 16. května 1954 a byly specifické tím, že každý volební obvod, Litovel jich měla 40,

---

⁸⁶ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 212-213.

⁸⁷ Tamtéž, s. 358.

⁸⁸ Tamtéž, s. 359.

zastupoval pouze jeden kandidát. Do MNV bylo tak voleno 40 členů. Dle volebních seznamů se voleb mohlo zúčastnit 2 977 voličů, z čehož bylo 1 733 žen a 1 244 mužů.

Samotné volby byly pouze demonstrací souhlasu s komunistickým režimem. Volební účast byla velice přísně kontrolována. Patrná byla také touha KSČ potvrdit legitimitu vedení MNV v Litovli, čehož dosáhla právě volbami. Samotná jednotná kandidátní listina byla odsouhlasena vedením KSČ ještě před volbami. Tímto krokem byly již předem známy volební výsledky.

I přes fakt, že byly volební výsledky předem dané, přinesly tyto volby možnost získat od občanů Litovle nějakou zpětnou vazbu. K tomuto účelu sloužily tzv. rozhovory s občany. Hlavním problémem, kterým by se dle občanů MNV mělo zabývat byla místní romská komunita, která byla soustředěna do tzv. Benešovy čtvrti (část města ohraničená ulicemi Javoříčská, Lidická a Kysucká). Název čtvrti byl úředně zaveden již v roce 1945, ovšem po komunistickém převratu se název oficiálně zakázal, a to z důvodu názvu podle bývalého československého prezidenta Edvarda Beneše, který společně se svým předchůdcem Tomášem Garrigue Masarykem upadl v nemilost. Místní obyvatelé tak tomuto místu začali neoficiálně říkat „Za starým pivovarem“.⁸⁹

Do vedení MNV byl jako předseda zvolen Václav Müller. Náměstkem se stal Oldřich Kubálek a tajemníkem Josef Šmakal. Do funkcí radních byli zvoleni Leo Paulů, Radislav Weber, Josef Pavlat, Božena Beková, Václav Kostelník a Marie Vobořilová.

Drobnou změnu v MNV přinesl rok 1955, kdy byl z funkce člena MNV odvolán Josef Skopec. Místo něj byl zvolen do funkce člena MNV Miroslav Polášek.⁹⁰

K dalším volbám do Národních výborů došlo v roce 1957. Tyto volby kopírovaly již osvědčený způsob jednotné kandidátní listiny, kterou nejprve schválila KSČ. Voleb se mohlo dle volebních seznamů účastnit 3 203 voličů. Z tohoto počtu bylo 1 812 žen a 1 391 mužů.⁹¹

---

⁸⁹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 466-477.

⁹⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 361.

⁹¹ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1957, kart. 107/12.

Na rozdíl od předešlých voleb v roce 1954, ve kterých se před volbami řešila především místní romská komunita, si před volbami volbách v roce 1957 obyvatelé Litovle stěžovali především na špatné městské služby, a to hlavně v oblasti svozu domovního odpadu, nedostatečné osvětlení ulic a čištění ulic. Tyto problémy byly způsobeny nedostatečnou vybaveností technických služeb, kterým chyběla technika i kvalifikovaní dělníci.

Nespokojenost obyvatel zmírnila rostoucí životní úroveň. U obyvatel docházelo ke zvýšenému nákupu domácích spotřebičů. Rostl také počet osobních automobilů, nebo motorek. Situace se ve městě zlepšila také zřízením Sboru pro občanské záležitosti. Tento nový sbor měl zlepšit komunikaci MNV s mladými rodinami i seniory.⁹²

Předsedou MNV byl opětovně zvolen Václav Müller. Do funkce náměstka byl zvolen Josef Zatloukal a do funkce tajemníka byl znovu zvolen Josef Šmakal. Městskou radu tvořili Leo Paulů, Arnošt Bukva, Miloslav Vojáček, Jan Galuška, Anežka Jirounková a Květa Fendrychová.⁹³

3.11 Období od roku 1960 do roku 1989

K další výrazné změně ve státní správě došlo v roce 1960, ve kterém byla přijata nová ústava. Ústava, která byla přijata v červenci 1960, byla, co se týče právní hodnoty o mnoho níže než předešlá ústava z roku 1948. V nové ústavě se objevují ideologické prvky, které značně zasahovaly do textu celé ústavy. Ústavu tak nabízela velkou možnost k svévolnému výkladu textu. Nová ústava ovšem svým ideologickým třídním pojetím se více přiblížila skutečné právní praxi, a to hlavně tím, že otevřeně popřela klasické zásady konstitucionalismu, mezi které patří pojetí lidských a občanských práv, politická pluralita a dělba státní moci.

Nová ústava také přinesla změnu názvu republiky. Již se nejednalo o Československou lidovou republiku (ČSLR), nýbrž o Československou socialistickou republiku (ČSSR). Důležitým se stal také čtvrtý článek ústavy, ve kterém se uvádí: „Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana

---

⁹² SOKA Olomouc, *Obecní kronika*, IV. díl, 1955-1960, rok 1957, s. 269

⁹³ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 363.

Československa, dobrovolný bojový svazek neaktivnějších a neuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.“⁹⁴

Nová ústava přinesla značné změny i ve státní správě. První výraznou změnou byl vznik nových 10 krajů a 108 okresů.

Vývoj obecní samosprávy se značně změnil 14. června 1960, kdy bylo Národním shromážděním odsouhlasen návrh, podle kterého se kompletně změnil správní členění Československé republiky. Ze současných čtrnácti samosprávných krajů se počet zmenšil na polovičních šest. Nově na Moravě a Slezsku existovaly pouze dva samosprávné kraje, a to kraj Severomoravský se sídlem Krajského národního výboru (KNS) v Ostravě a kraj Jihomoravský se sídlem KNS v Brně.

Litovel touto správní změnou přestala být centrem politického okresu a stala se součástí okresu Olomouc. Ztráta statusu okresního města nesla s sebou zrušení mnoha okresních institucí. Mezi nejvýznamnější patřil Okresní národní výbor (ONV), okresní oddělení Veřejné bezpečnosti (VB), okresní prokuratura, okresní poštovní úřad, nebo okresní pobočky Státní banky a Spořitelny.

Změnou také prošel Místní národní výbor (MNV), který se nově nazýval Městský národní výbor (MěNV).⁹⁵

Od 1. července 1960 vstoupil v platnost nový zákon, který stanovil novou územní organizaci národních výborů v krajích, okresech i obcích. Členové obecních národních výborů byly voleni na čtyři roky. Novinkou bylo stanovení tzv. volebních obvodů, jejich počet se lišil dle počtu obyvatel v jednotlivé obci. Pro Litovel, která spadala do pásma 5 až 10 tisíc obyvatel, bylo stanoveno 40 volebních obvodů. Nejvyšší počet 120 volebních obvodů bylo zřízeno pro obce s více než 50 000 obyvateli. Počet obyvatel také stanovoval počet členů v MNV. V Litovli bylo zákonem povoleno rozmezí mezi 35 a 45 členy MNV.

K dalším změnám došlo v roce 1968, ve kterém byl přijat ústavní zákon č. 148/1968 Sb., kterým se zásadně změnila ústava z roku 1960. Nejvýraznější změnou

---

⁹⁴ Zákon č. 100/1960 Sb. *Ústava Československé socialistické republiky*. In: Sběrka zákonů. 11. 7. 1960.

⁹⁵ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 485.

byla změna státního zřízení. Československá socialistická republika se nově stala federativním státem České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky. Ve vývoji obecní samosprávy tento zákon přinesl změnu ve funkčním období národních výborů, které se zvýšilo ze čtyř let na pět.⁹⁶

3.12 Vývoj obecní samosprávy od roku 1960 do roku 1989

Následující volby do všech úrovní národních shromáždění, které se konaly 12. června 1960, proběhly pod taktovkou městského a okresního výboru KSČ. Tyto výbory ještě před volbami schválily předem připravenou jednotnou kandidátku Národní fronty, na které zpravidla bylo 60 až 70 % členů KSČ. Zbylá místa si rozdělili zástupci nekomunistických politických stran.

Ve volebních obvodech došlo k lehké korektuře, a to z důvodu rostoucího počtu obyvatel. Volebních obvodů ovšem zůstávalo i po této změně 40. Dle volebních seznamů mohlo volit 3 325 obyvatel. Svého práva volit využilo 3 305 obyvatel, což volební účast stanovilo na 99,4 %.

Ustanovující zasedání MěNV se konalo 24. června 1960, na kterém bylo zvoleno nové vedení MěNV, které se od minulých voleb v roce 1957 vůbec nezměnilo. Předsedou MěNV byl opětovně zvolen Václav Müller. Funkci náměstka zastával Josef Zatloukal a místo tajemníka obsadil Josef Šmakal. Jedinou změnu, kterou volby přinesly bylo složení městské rady. Do funkcí radních byli zvoleni Leo Paulů, Miloslav Vojáček, Jan Galuška, Antonín Vlček, Vlasta Tůmová, Vlasta Veselská, Dobroslav Látal, Emilie Marková, Lubomír Anton a Vladimír Šenkýř.

Městská rada během funkčního období několikrát měnila své obsazení. K prvním změnám v radě došlo v roce 1962, kdy na svůj post ze zdravotních důvodů rezignoval Leo Paulů. Místo něj byl do rady zvolen Jaroslav Maršál. Druhou změnou byla rezignace Vladimíra Šenkýře, který rezignoval ze stejných důvodů jako Leo Paulů. Místo Vladimíra Šenkýře byl zvolen František Mach. Další změna se týkala Dobroslava Látala, který byl zproštěn funkce radního. Na jeho místo nastoupil

---

⁹⁶ Zákon č. 143/1968 Sb. *Ústava Československé socialistické republiky*. In: Sbíрка zákonů. 1. 1. 1969.

Josef Pospíšil. Poslední změna v roce 1962 se týkala Vlasty Tůmové, která se přestěhovala do Olomouce. Na její místo nastoupil Jaroslav Řehulka.⁹⁷

Největší změnu ve vedení MěNV přinesl rok 1963, kdy byli na vlastní žádost zproštěni funkcí hlavní představitelé městské správy z 50. let. Z funkce předsedy MěNV odešel Václav Müller, jehož nahradil Josef Veis. Náměstka Josefa Zatloukala nahradil Josef Slouka a tajemníka Josefa Šmakala nahradil Oldřich Němec.⁹⁸ K této radikální změně ve vedení MěNV došlo z důvodu dlouholeté nespokojenosti s prací Václava Müllera.⁹⁹

K následujícím volbám do Národních shromáždění došlo 14. června 1964. V těchto volbách již došlo ke změně počtu volebních obvodů. Nově se v Litovli volilo ve 41 volebních obvodech. Tento nový volební obvod byl zřízen z důvodu rostoucího počtu obyvatelstva, který byl zapříčiněn výstavbou panelového sídliště Novosady. Podle volebních seznamů se voleb mohlo zúčastnit 3 648 voličů. K volbám nakonec přišlo 3 630 voličů. Volební účast v těchto volbách byla 99,5 %.

Ustavující schůze nového vedení města se uskutečnila 10. července 1964. Předsedou MěNV byl zvolen Josef Veis, náměstkem Antonín Vlček a politickým tajemníkem František Kutra. Městskou radu tvořili Jan Galuška, Josef Slouka, František Mach, Lubomír Anton, Vlasta Veselská, Miroslav Petr, Josef Pospíšil a Jaromír Vavrouch.

Nově byla zřízena i komise lidové kontroly. Členy této komise byli Miloš Kala, Josef Mořka, Vojtěch Vilhelm, Josef Příkopa, Ladislav Šimek, Alois Ambrož, František Hierman, Jaroslav Novotný, Anna Veselá a Milada Varouchová.¹⁰⁰

V roce 1966 došlo ke změně ve funkci náměstka. Místo Antonína Vlčka nastoupil do funkce Vladimír Riedl.

V roce 1968 zůstalo vedení města téměř stejné jako v roce 1964. Jediná změna proběhla na pozici náměstka. Vladimíra Riedla vystřídal ve funkci Jan Galuška.

---

⁹⁷ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 559.

⁹⁸ Tamtéž, s. 560.

⁹⁹ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 485.

¹⁰⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 560-561.

Předsedou MěNV tedy zůstal Josef Veis, náměstkem byl nově Jan Galuška a politickým tajemníkem František Kutra. Městskou radu mimo vedení města dále tvořili Josef Slouka, František Mach, Lubomír Anton, Vlasta Veselská, Miroslav Petr, Josef Pospíšil a Jaromír Vavrouch.

Počet zastupitelů se změnil v roce 1968, kdy se rozhodl litovelský zastupitel Jiří Krátký emigrovat. V důsledku emigrace se počet členů MěNV snížil na 40. Uvolněné místo zastupitele nebylo obsazeno.

K dalším volbám do národních výborů mělo dojít v roce 1969, ovšem v reakci na srpnové události roku 1968 se československá vláda rozhodla přijmout ústavní zákon č. 117/1969 Sb., podle kterého se volební mandáty všech členů národních výborů prodlužují až do 31. prosince 1971.¹⁰¹

Po delší době se znovu konaly volby do národních výborů. V Litovli i v celé republice došlo k volbám 26. a 27. listopadu 1971. Pozdní termín voleb byl zapříčiněn koncem mandátů členů MěNV ke konci roku 1971. Voleb se mohlo dle volebních seznamů účastnit 4 029 voličů. K volbám se dostavili až na dva občany všichni. Volební účast tedy dosáhla téměř 100 %. Oproti minulým volbám, které proběhly v roce 1964 se počet členů MěNV zvýšil na 45.

Po volbách se vyměnilo celé vedení MěNV, které zažilo pro stranu kritický rok 1968. Předsedou MěNV se stal Antonín Vlček, náměstkem Josef Pospíšil a politickým tajemníkem Karel Soukeník. Do funkcí městských radních byli zvoleni Emilie Marková, Vladimír Riedl, Oldřich Kučera, Marie Špaňhelová, Josef Zatloukal a Josef Mořka.¹⁰²

V roce 1972 z městské rady odešel z důvodu přestěhování do Prahy Vladimír Riedl. Na jeho místo v radě nastoupil Mojmír Kopřiva.

Volební období od roku 1971 do roku 1976 bylo typické pro slučování malých obcí do jednoho většího územního celku. Tento fenomén se nevyhnul ani Litovli. V roce 1975 byla k Litovli připojena obec Chořelice a rok později poté Červenka a Tři Dvory. Počet obyvatel Litovle se tak logicky zvýšil, a to až na 8 311 obyvatel.

---

¹⁰¹ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 561.

¹⁰² ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1970-1979*. Litovel, 2013, s. 22.

Zvýšený počet obyvatel ve městě také znamenal, že je potřeba zvýšit počet členů MěNV. Z tohoto důvodu se v následujících volbách, které se konaly v říjnu 1976, volilo celkem 82 členů MěNV.

Voleb v roce 1976 se podle volebních seznamů mohlo zúčastnit 5 703 voličů. Volební účast dosáhla rovných 100 %. Mezi 82 členy MěNV bylo 58 mužů a 24 žen.

Po volbách se znovu lehce změnilo vedení MěNV. Do funkce předsedy byl zvolen Zdeněk Janků, náměstkem byl zvolen Antonín Vlček a politickým tajemníkem zůstal Karel Soukeník. Městskou radu mimo vedení MěNV ještě tvořili Blahoslav Ambrož, Jan Dvořák, Vojtěch Grézl, Ladislav Kopřiva, Oldřich Kučera, Eliška Peštálová a Marie Špaňhelová.¹⁰³

Později došlo ke drobné obměně vedení MěNV. Ve funkci náměstka skončil Antonín Vlček a jeho místo zastoupil Lubomír Vymětal.

V roce 1980 dále pokračovala centralizace obcí do větších celků, proto došlo ke sloučení okolních MNV do litovelského MěNV. K Litovli se tak připojily Haňovice, Pňovice a Unčovice.

Po konci integrace okolních obcí se stala Litovel znovu centrem oblasti. Pod litovelskou správu nově spadaly Haňovice, Myslechovice, Pňovice, Unčovice, Březové, Červenka, Chudobín, Kluzov, Nasobůrky, Nová Ves, Rozvadovice, Tři Dvory a Víška. Počet obyvatel se logicky tímto krokem zvýšil na necelých 13 tisíc.

Další volby do národních výborů se konaly v roce 1981, a to konkrétně 5. a 6. června 1981. Do litovelského MěNV se z důvodu rozšiřování obce volilo již 120 členů. Plenární zasedání se tak nově muselo přesunout do velkého sálu místní záložny.

Ve vedení MěNV nedošlo k žádným velkým změnám. Předsedou byl znovuzvolen Zdeněk Janků a náměstkem byl potvrzen Lubomír Vymětal. Jediná změna proběhla na pozici politického tajemníka. Do funkce byla zvolena Helena Grézlová.

---

¹⁰³ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 23-24.

Do funkcí radních byli zvoleni Blahoslav Ambrož, František Číkl, Jan Dvořák, Zdeňka Hlavinková, Ladislav Kopřiva, Oldřich Kučera, Antonín Lilek, Zdeňka Rašnerová, Rudolf Rosketl, Karel Soukeník a Miroslav Skácel.¹⁰⁴

K posledním volbám pod komunistickou nadvládou došlo v roce 1986. Do národních shromáždění se volilo 23. a 24. května 1986. Do litovelského MěNV se stejně jako ve volbách v roce 1981 volilo 120 členů. Volby znovu přinesly téměř 100 % účast.

Po volbách došlo k obměně téměř jedné třetiny všech členů MěNV. Tato obměna byla přímo nařízena stranou a slibovala větší zapojení žen a mladých lidí do 35 let do veřejného života.¹⁰⁵ Vedení MěNV ovšem zůstalo stejné jako po volbách v roce 1981. Předsedou zůstal Zdeněk Janků, náměstkem Lubomír Vymětal a politickým tajemníkem Helena Grézlová.

Do funkcí radních byli zvoleni Blahoslav Ambrož, František Číkl, Jan Dvořák, Oldřich Kučera, Antonín Lilek, Rudolf Rosketl, Karel Soukeník a Miroslav Skácel.

V roce 1988 došlo ke změně ve vedení MěNV. Předsedu Zdeňka Janků vystřídal jeho dlouholetý náměstek Lubomír Vymětal. Do funkce náměstka byl zvolen Jaroslav Březina.¹⁰⁶

Konec komunistického režimu se v Litovli projevoval postupně. Litovel byla od centra politického dění, které sídlilo v Praze, velice vzdálená. Do města proudily cenzurované a zkreslené zprávy o potlačených demonstracích. MěNV vydal 22. září 1989 opatření, která měla vést k potlačování revolučních nálad u obyvatelstva. Opatření mělo několik úkolů, mezi které patřil například zákaz půjčování psacích strojů. Tento zákaz měl posloužit proti šíření protikomunistických letáků.

Brutální potlačení povolené studentské demonstrace v Praze, ke které došlo 17. listopadu 1989 na Národní třídě ovšem již zcenzurovat nešlo. Brutální zákrok vyvolal obrovskou vlnu nevole k celému komunistickému zřízení. V Litovli se ovšem stále nic

---

¹⁰⁴ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1980-1989*. Litovel, 2013, s. 181-182.

¹⁰⁵ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 515.

¹⁰⁶ ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti*. Litovel: Městský klub Litovel, 1994, s. 237.

moc velkého nedělo. Jediným spojením mezi Litovlí a Prahou představovali vysokoškolští studenti, kteří se snažili získat podporu v litovelských závodech u mladých lidí. V mnoha případech se studenti nedostali ani přes vrátnici. První litovelský závodem, který požadoval odsouzení policejního zásahu byla litovelská Tesla a její závodní svazové hnutí. Podporu vysokoškolským studentům vyjádřila i OV SSM se sídlem v Olomouci. (Okresní výbor socialistického svazu mládeže).

Tento čin si ovšem nenechal líbit Městský výbor KSČ (MěV KSČ). Jako protiakci vyvolala se spolupráci se Státní bezpečností (StB) vyšetřování fiktivní rozkrádačky. Toto vyšetřování mělo jasný úkol, a to zastrašit všechny, kteří by se chtěli dále angažovat v jednání s vysokoškolskými studenty. Tento postup MěV KSČ a StB ovšem dopadl katastrofálně. Pražské události se již naplno šířili městem. Drtivá většina obyvatel sledovala v neděli 26. listopadu manifestaci na Letné, které se zúčastnili statisíce lidí.

V Litovli na tuto manifestaci navázali zaměstnanci dvou největších litovelských podniků (Tesly a Papcelu), kteří se hned na druhý den 27. listopadu připojili ke generální stávce. V mnoha dalších podnicích byly vytvořeny stávkové výbory. Předseda MěNV Lubomír Vymětal, ve snaze zachránit situaci, nechal vytisknout červené letáky, na kterých bylo napsáno: „Nechceme stávku, ale konstruktivní dialog“. Tyto letáky poté členové MěNV roznášeli po Litovli a současně ničili letáky vybízející ke stávce. Studenti litovelského gymnázia se logicky také chtěli připojit ke generální stávce. Ovšem proti byl ředitel gymnázia Josef Chytil, který uspořádal povinnou besedu s místopředsedou MěNV a ředitelem Papcelu. V poledne se sešli na náměstí zaměstnanci Papcelu, sladovny a cukrovaru. Odtud zamířili k litovelskému gymnáziu na podporu studentů. Této akce se zúčastnili i studenti z Olomouce, nebo Bruntálu. Ředitel Josef Chytil byl nakonec donucen ustoupit. Ovšem děti do 15 let nikam nepustil, jelikož za ně zodpovídal.

Protestující průvod poté znovu zamířil na náměstí, kde začal skandovat protistranická hesla. Dav se také dožadoval vystoupení předsedy MěNV Lubomíra Vymětala, kterému dav vyčítal jeho letákovou akci. Dav požadoval vyvěšení státní vlajky na budovu radnice, k tomu ovšem nedošlo z důvodu, že podle předsedy Vymětala k tomuto činu nedostal žádný pokyn. Manifestace na náměstí ovšem netrvala nějak dlouho. Slovo si vzal Rudolf Kmeco, technik z Papcelu, který přečetl požadavky Občanského fóra (OF). Dav tyto požadavky potvrdil bouřlivým potleskem.

Předseda Vymětal se následně se zástupci stávkových výborů, které se postupně vytvořily ve všech klíčových podnicích města, dohodl na společném jednání. Toto jednání se mělo konat ve velkém sále místní Záložny. Tohoto jednání se mohla zúčastnit i široká veřejnost. Termín společného jednání byl stanoven na středu 29. listopadu 1989.

Před společným jednáním proběhly na obou stranách porady. Organizátoři demonstrace se sešli 28. listopadu na Loděnici, aby ustanovili Občanské fórum v Litovli. Hlavním úkolem bylo se řádně připravit na jednání na Záložně. Mezi mluvčí, kteří měli vést diskusi patřili Rudolf Kmeco, Karel Hróz a Mirko Spurník.

Na společné jednání se logicky připravovali i komunisté. Dopoledne v den společného jednání svolal předseda MěNV Vymětal mimořádné zasedání rady. Na jednání byla zhodnocena situace, včetně diskuse na gymnáziu. Slovo si poté vzal radní Jan Dvořák, který odmítl jakékoliv jednání s davem.¹⁰⁷

Kapacita Velkého sálu Záložny byla v den společného jednání zcela naplněna. Dav nejprve bouřlivě přivítal všechny aktéry diskuse. V úvodním slovu, které pronesl Lubomír Šik zaznělo slovo demokracie, což dav znovu bouřlivě přivítal. Po úvodním slovu dále vystoupil partyzán Ladislav Havlíček, nebo studenti z Olomouce.

Komunisté se snažili odpovídat na kladené otázky jak zástupci OF, tak i veřejnosti. Ovšem jejich odpovědi byly téměř vždy doprovázené pískotem. Výsledek společného jednání tedy přinesl jasné vítězství OF.

Hned druhý den se sešlo místní sdružení OF znovu na loděnici, aby probralo akce do následujících dnů. První výrazná akce se konala hned ten den, kdy skupina dobrovolníků promítala záběry z policejního zásahu proti studentům v Praze.

Další shromáždění občanů bylo svoláno na 5. prosince, a to z důvodu nového složení federální vlády, se kterým široká veřejnost nebyla spokojená. Na tomto shromáždění byla vyhlášena varovná stávka. Členové OF zatím objížděli okolní vesnice, ve kterých pomáhali zakládat buňky OF.

---

¹⁰⁷ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1980-1989*. Litovel, 2013, s. 192-197.

Vedení města reagovalo na politický vývoj relativně pomalu. Jediná změna měla proběhnout v městské radě. Nové složení rady mělo být v souladu se zrušením vedoucí úlohy KSČ ve státě. Městskou radu tak mělo tvořit šest zástupců KSČ a sedm zástupců jiných politických stran, či nestraníků. Problém nastal v tom, že členové rady měli být vybráni ze zvoleného pléna MěNV. Tento krok vyvolal u občanů Litovle pobouření.

V rámci prvního prosincového týdne roku 1989 se sešli zástupci OF a jiných politických stran na jednání, na kterém měl být vyřešen další postup. V návaznosti na jednání bylo 14. prosince vytvořeno tzv. koordinační centrum, které mělo spojit všechny závodní i městské organizace OF za účelem připravení změn v městské správě.

Po několika společných jednáních bylo dohodnuto nové složení městské rady. Oproti minulému návrhu bylo zastoupení KSČ v městské radě daleko skromnější. Městská rada byla ve složení tří zástupců KSČ, šesti členů OF, dva zástupce získala Československá strana lidová (ČSL) a Československá strana socialistická (ČSS).¹⁰⁸

Společná jednání všech politických stran pokračovalo i v roce 1990. Jednalo se o další reorganizaci městské správy. Městská rada již byla dle dohody odměněna. Následovalo plénum MěNV, o jehož novém složení bylo dohodnuto na jednáních, které se uskutečnily 1. a 8. března 1990. Počet členů zůstal stejný. Jediné, co se změnilo bylo procentuální zastoupení stran. Z celkového počtu 120 členů MěNV získalo OF 54 členů (45 %), KSČ 42 členů (35 %), ČSS a ČSL 12 členů (10 %).

V novém složení vedení města bylo ovšem nutné vyřešit otázku zastoupení okolních obcí, které stále byly připojeny k Litovli. Tento problém byl vyřešen zvýšením počtu radních z 8 na 15. V tomto složení poté 8 členů zastupovalo město Litovel a 7 členů okolní obce. Městská rada měla tedy složení: Lubomír Vymětal, Jaroslav Březina, Helena Grézlová, Zdeněk Potužák, Petr Vojanec, František Klosa, Blahoslav Papajk, Lubomír Šik, Jaromír Damovský, Hynek Kocvrlich, Rudolf Rosketl, Jarmila Zapletalová, Jiří Lang, Jan Dvořák a Karel Molík.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 532-533.

¹⁰⁹ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1980-1989*. Litovel, 2013, s. 358.

Nové složení vedení města poté spravovalo město až do prvních obecních voleb, které byly vyhlášeny na 23. a 24. listopadu 1990.¹¹⁰

3.13 Období od roku 1990 do současnosti

Po sametové revoluci bylo nutné veřejnou správu reformovat. Období reforem veřejné správy, které trvalo od roku 1989 do roku 2006, můžeme rozdělit do tří etap. První etapa probíhala od roku 1989 do roku 1992. Druhá od roku 1992 do roku 1997 a poslední třetí etapa probíhala od roku 1997 do roku 2006.¹¹¹

Pro vývoj obecní samosprávy bylo nejdůležitější přijetí ústavního zákona č. 294/1990 Sb., který zcela změnil Ústavu Československé socialistické republiky, a to konkrétně její hlavu sedm. V ústavní sedmé hlavě bylo jasně vymezeno postavení národních výborů a popsána jejich struktura. Základní jednotkou samosprávy se nově stala obec, v jejímž středu stojí zastupitelstvo, do kterého se konaly volby. První svobodné volby do obecních zastupitelstev se konaly v roce 1990. Základním zákonem pro obce se později stal zákon č.128/2000 Sb.¹¹²

Významnou změnu v obecní samosprávě přinesl rok 2002, ve kterém byl přijat zákon č. 320/2002 Sb. o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů. Tímto zákonem, jak již vyplývá z jeho názvu, byly zrušeny Okresní úřady, jejichž kompetence měli přejít na vybrané městské úřady. Mezi vybranými městskými úřady byl i úřad v Litovli.¹¹³

Územní rozsah, který měly tyto vybrané městské úřady na starost, upravovala vyhláška Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Pod litovelský městský úřad tak spadala dle §7 Bílá Lhota, Bílsko, Bouzov, Červenka,

---

¹¹⁰KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 535.

¹¹¹ VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. s. 72-92.

¹¹² Tamtéž

¹¹³KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 537.

Dubčany, Haňovice, Cholína, Litovel, Loučka, Luká, Měrotín, Mladeč, Náklo, Olbramice, Pňovice, Senice na Hané, Senička, Slavětín, Střeň a Vilémov.¹¹⁴

3.14 Vývoj obecní samosprávy od roku 1990 do současnosti

První obecní volby po pádu komunistického režimu se v roce 1990 začaly připravovat již v srpnu. Počátkem září byla městskou radou odsouhlasena podoba budoucího zastupitelstva. Z předrevolučních dob došlo k radikální redukci počtu členů. Z dosavadních 120 členů mělo nové zastupitelstvo mít pouze 27 členů. Tato výrazná redukce byla způsobená hlavně rozhodnutím okolních obcí se odtrhnout od Litovle. K tomuto rozhodnutí došla Červenka, Pňovice a Haňovice. Ve všech obcích rozhodovali o odtržení od Litovle občané. Součástí Litovle tak zůstaly obce Březové, Chudobín, Myslechovice, Rozvadovice, Unčovice, Nasobůrky, Tři Dvory, Nová Ves, Víška a Chořelice.

Do nadcházejících obecních voleb se zaregistrovalo celkem pět subjektů. Jednalo se o zástupce volebních stran a hnutí. Ve volbách byly zaregistrována: Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), Občanské fórum (OF), Česká strana lidová (ČSL), politické hnutí členů zemědělských družstev a Koalice, kterou tvořila Strana zelených (SZ), Česká strana socialistická (ČSS) a Česká strana sociálně demokratická (ČSSD).

V prvních obecních volbách po revoluci, které se uskutečnily 24. a 25. listopadu 1990, dokázalo zvítězit Občanské fórum (OF), které dokázalo získat sedm mandátů v zastupitelstvu. Stejný počet zastupitelů dokázala získat Komunistická stran Čech a Moravy (KSČM). Šest zastupitelů získala Koalice, pět zastupitelů získala Česká strana lidová (ČSL) a dva zastupitele dokázalo získat hnutí členů zemědělských družstev.¹¹⁵

Ustavující schůze nového zastupitelstva města se uskutečnila 29. listopadu 1990. Na této schůzi si volilo zastupitelstvo své vedení, které bylo svěřeno městské radě a obnovené funkci starosty.

¹¹⁴ Vyhláška č. 388/2002 Sb.: Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-388#cast3>

¹¹⁵ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 359.

Do funkce starosty města byl zvolen tajnou volnou zástupce Občanského fóra František Geschwinder (OF). Místostarostkou byla zvolena Marie Mazánková, která svoji funkci vykonávala ovšem pouze do 1. března 1994, kdy na funkci místostarostky rezignovala, a to z důvodu přijetí místa kancléřky na Okresním úřadě v Olomouci. Její místo v městské radě zaplnil Josef Hubáček (ČSL).

Funkce místostarosty nebyla do konce volebního období obsazena. Do čela městského úřadu byl jmenován Radovan Vašíček, který zastával funkci tajemníka.

Městskou radu mimo vedení města dále tvořili Zdeněk Potužák (OF), Rudolf Kmeco (OF), Jaroslav Míča (Koalice), Elena Vacová (Koalice), Vojtěch Grézl (KSČM), Jarmila Fousová (ČSL), Jaromír Vavrouch (ČSL) a Josef Hubáček (ČSL).

Mezi první úkoly, které čekaly na novou městskou samosprávu bylo vytvoření úplně nové organizační struktury, a to hlavně z důvodu radikálního zmenšení počtu zastupitelů ze 120 na 27. Z tohoto důvodu byly vytvořeny tzv. aktivity, kterých bylo zřízeno 20. Polovina těchto aktivů byla zřízena v přilehlých obcích, které spadaly pod Litovel. Tyto aktivity tak v obcích zajišťovaly formu místní samosprávy. Dalším pomocným orgánem samosprávy se staly komise. Při radě města byly vytvořeny komise finanční, životního prostředí, tělovýchovná a vzdělávací, sociální a zdravotní, veřejného pořádku a přestupková, dopravní, bytová, kontrolní a pro občanské záležitosti.¹¹⁶

Následující obecní volby, které se uskutečnily v roce 1994 byly značně poznamenány rozkladem stávajících politických stran, nebo hnutí. První stranou, které se rozklad týkal bylo Občanského fórum. To sice dokázalo zvítězit ve volbách v roce 1990, ovšem po volbách se fórum dostávalo do sporů mezi jednotlivými členy. Z Občanského fóra vystoupilo značné množství členů, kteří si následně založili místní buňku Občanské demokratické strany (ODS). Novou politickou stranu ovšem také poznamenali značné neshody a množství členů vystoupilo i z této nové strany. Další stranu, kterou poznamenal velký odchod členů byla Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM). Před obecními volbami ve městě vznikla situace, ve které bylo spoustu členů zastupitelstva bez politické příslušnosti. Tuto situaci ještě umocnil spor starosty

---

¹¹⁶ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 362.

Geschwindera s místní buňkou ODS. Starosta se proto rozhodl sestavit volební kandidátku Nezávislých.¹¹⁷

Do následujících komunálních voleb, které se uskutečnily 18. a 19. listopadu 1994 kandidovali zástupci šesti volebních stran, sdružení, nebo koalic. Jednalo se o Občanskou demokratickou stranu (ODS), Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL), Sdružení České strany sociálně demokratické (ČSSD), Zemědělské strany (ZS) a nezávislých kandidátů (NK), Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), Sdružení Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM) a nezávislých kandidátů (NK) a Koalici Sdružení pro republiku Republikánské strany Československa Miroslava Sládka (SPR-RSČ) a Sdružení důchodců ČR (SDČR).¹¹⁸

Ve volbách bylo voleno 27 členů zastupitelstva. Počet zastupitelů tak zůstal stejný jako ve volbách z roku 1990. Ve volbách dokázala zvítězit Občanská demokratická strana se ziskem 23,34 % hlasů. Tento výsledek zajistil straně šest zastupitelů. Na druhém místě se umístilo Sdružení nezávislých kandidátů se ziskem 22,77 % hlasů. Volební výsledek stačil stejně jako vítězi voleb na zisk šesti zastupitelů. Na třetím místě se umístilo Sdružení Komunistické strany Čech a Moravy a nezávislých kandidátů se ziskem 22,39 % hlasů. Volební výsledek sdružení přisoudil také šest zastupitelů. Na čtvrtém místě se umístila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 17,61 % hlasů. Výsledek ji přinesl pět zastupitelů. Na předposledním místě se umístilo Sdružení České strany sociálně demokratické, Zemědělské strany a nezávislých kandidátů se ziskem 9,82 % hlasů. Tento volební výsledek stačil na zisk tří zastupitelů. Na posledním místě se umístila a Koalice Sdružení pro republiku Republikánské strany Československa Miroslava Sládka a Sdružení důchodců ČR se ziskem 4,07 % hlasů. Tento výsledek stačil na zisk jednoho zastupitele. Volební účast byla 64,7 %.¹¹⁹

---

¹¹⁷ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 533.

¹¹⁸ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 363

¹¹⁹ Volby do zastupitelstev obcí 18.11. - 19.11.1994: Výsledky hlasování. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3805&xobec=503444>

Ustavující schůze nově zvoleného zastupitelstva se uskutečnila 30. listopadu 1994. Na této schůzi byl starostou města zvolen Vojtěch Grézl (SNK). Do funkce místostarosty byl zvolen Pavel Veselý (KSČM). Tajemníkem městského úřadu zůstal Radovan Vašíček.

Městskou radu dále tvořili Blahoslav Papajk (ODS), Elena Vacová (SNK), Lubomír Vymětal (KSČM), Olga Vojancová (ODS), Josef Hubáček (KDU-ČSL), Jarmila Fousová (KDU-ČSL) a Miloslav Číhal (ČSSD).¹²⁰

Následující volby do obecního zastupitelstva se konaly 13. a 14. listopadu 1998. Do těchto voleb se rozhodly kandidovat zástupci šesti politických stran, či sdružení. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Občanskou demokratickou stranu (ODS), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL) a Vlasteneckou republikánskou stranu (VRS).

Ve volbách dokázalo zvítězit Sdružení nezávislých kandidátů, které získalo 38,35 % hlasů. Tento volební výsledek vynesl sdružení deset zastupitelů. Na druhém místě se umístila Česká strana sociálně demokratická se ziskem 17,62 % hlasů. Volební výsledek znamenal zisk pěti zastupitelů. Na třetím místě se umístila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 14,91 % hlasů. Komunisté si tímto výsledkem zajistili čtyři zastupitele. Na čtvrtém místě se umístila Občanská demokratická strana se ziskem 13,52 %. Volební výsledek stačil stejně jako u komunistů na čtyři zastupitele. Na předposledním místě se umístila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 13,4 % hlasů. Strana si tímto výsledkem zajistila tři zastupitele. Na posledním místě se umístila Vlastenecká republikánská strana se ziskem 2,2 %. Volební výsledek stačil na zisk jednoho zastupitele. Volební účast se oproti minulým volbám v roce 1994 celkem dramaticky snížila na 51,88 %.¹²¹

Ustavující schůze nového zastupitelstva se konala 19. listopadu 1998. Na této schůzi byl znovuzvolen starostou města Vojtěch Grézl (SNK). Místostarostou byl zvolen Blahoslav Papajk (ODS). Tajemníkem městského úřadu zůstal Radovan Vašíček.

---

¹²⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 364.

¹²¹ Volby do zastupitelstev obcí 1998-2000: Výsledky hlasování. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444>

Městská rada byla mimo starosty a místostarosty tvořena ještě Josefem Hubáčkem (KDU-ČSL), Rostislavem Papajkem (ODS), Petrem Šrůtkem (ČSSD), Elenou Vacovou (SNK), Karlem Zmundem (SNK), Norou Hradskou (SNK) a Janem Fialou (SNK).¹²²

Do obecních voleb, které se konaly 1. a 2. listopadu 2002, podalo kandidátní listinu celkem sedm politických stran, nebo sdružení. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Občanskou demokratickou stranu (ODS), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL), Unii svobody – Demokratickou unii (US-DEU) a Sdružení nezávislých – Naše zdraví (SN-NZ).

Ve volbách, ve kterých se volilo celkem 27 zastupitelů, dokázalo zvítězit Sdružení nezávislých kandidátů s celkovým ziskem 37,04 % hlasů. Tento volební výsledek vynesl sdružení deset zastupitelů. Na druhém místě došlo k nevěšdnímu volebnímu výsledku. Druhé místo se stejným volebním výsledkem 14,81 % hlasů získala Občanská demokratická strana, Česká strana sociálně demokratická a Komunistická strana Čech a Moravy. Všem těmto stranám volební výsledek stačil k zisku čtyř zastupitelů. Na třetím místě se dále umístila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 11,11 % hlasů. Strana si tímto volebním výsledkem zajistila zisk tří zastupitelů. Na předposledním místě se umístila Unie svobody – Demokratická unie, která dokázala ve volbách získat 7,41 % hlasů a tím pádem dva zastupitele. Na posledním místě se umístilo Sdružení nezávislých – Naše zdraví, které ve volbách nezískalo ani jedno procento platných hlasů. Z toho důvodu nezískalo ani jednoho zastupitele.¹²³ Volební účast v těchto volbách dosáhla 45,19 %.¹²⁴

---

¹²² ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 366.

¹²³ Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002: Zastupitelé dle volební strany. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22115?xjazyk=CZ&xid=1&xv=10&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444>

¹²⁴ Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002: Územní přehledy o volební účasti-okrsky. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv5111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=7&xnumnuts=7102&xobec=503444>

Na ustavující schůzi nového zastupitelstva byl starostou znovu zvolen Vojtěch Grézl (SNK). Do funkce prvního místostarosty byl zvolen Blahoslav Papajk (ODS) a do funkce druhého místostarosty byl zvolen Petr Šrůtek (ČSSD). Tajemníkem městského úřadu zůstal Radovan Vašíček.

Městskou radu mimo vedení města tvořili Josef Hubáček (KDU-ČSL), Zdeněk Jančí (ODS), Viktor Kohout (SNK), Elena Vacová (SNK), Zdeněk Potužák (SNK) a Karel Zmund (SNK).

Do následujících obecních voleb, které se konaly 20. a 21. října 2006, podalo kandidátní listinu celkem pět politických stran, nebo sdružení. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Občanskou demokratickou stranu (ODS), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM) a Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL).

Ve volbách, ve kterých se znovu volilo 27 zastupitelů, dokázalo zvítězit Sdružení nezávislých kandidátů s celkovým ziskem 33,16 % hlasů. Tento volební výsledek vynesl sdružení devět zastupitelů. Na druhém místě se umístila Občanská demokratická strana s celkovým ziskem 19,93 % hlasů. Strana tak získala šest zastupitelů. Na třetím místě se umístila Česká strana sociálně demokratická, která dokázala získat 18,96 % hlasů a získala tak pět zastupitelů. Na čtvrtém místě se umístila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 16,08 % hlasů. Výsledek straně stačil k zisku čtyř zastupitelů. Na posledním místě se umístila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 11,85 % hlasů. Strana si tímto volebním výsledkem zajistila zisk tří zastupitelů. Volební účast v těchto volbách dosáhla 43,18 %.¹²⁵

Na ustavující schůzi nového zastupitelstva bylo znovuzvoleno stejné vedení města, které vedlo město po volbách v roce 2002. Starostou zůstal Vojtěch Grézl (SNK), prvním místostarostou Blahoslav Papajk (ODS) a druhým místostarostou Petr Šrůtek (ČSSD). Funkci tajemníka městského úřadu měl i nadále vykonávat Radovan Vašíček.

---

¹²⁵ Volby do zastupitelstev obcí 20.10. - 21.10.2006: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>

Městskou radu mimo vedení města tvořili Miloš Freml (KDU-ČSL), Zdeněk Jančí (ODS), Viktor Kohout (SNK), Jan Fiala (SNK), Zdeněk Potužák (SNK) a Karel Zmund (SNK).

K dalším obecním volbám došlo 15. a 16. října 2010. Tyto volby byly unikátní tím, že se poprvé od sametové revoluce měnil počet volených zastupitelů z 27 na 25. Do voleb podalo kandidátní listinu celkem sedm politických stran, nebo sdružení. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska (SNK sportovci), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Občanskou demokratickou stranu (ODS), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL) a Moravany.

Ve volbách se znovu dokázalo zvítězit Sdružení nezávislých kandidátů s celkovým ziskem 23,68 % hlasů. Tento volební výsledek vynesl sdružení šest zastupitelů. Na druhém místě se umístila Česká strana sociálně demokratická, která dokázala získat 19,74 % hlasů a získala tak pět zastupitelů. Na třetím místě se umístilo Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska s celkovým ziskem 17,74 % hlasů. Sdružení tak získalo stejně jako ČSSD pět zastupitelů. Na čtvrtém místě se umístila Občanská demokratická strana se ziskem 13,61 % hlasů. Výsledek straně stačil k zisku čtyř zastupitelů. Na pátém místě se umístila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 12,41 % hlasů. Komunisté si tímto volebním výsledkem zajistili tři zastupitele. Na předposledním místě se umístila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 9,93 % hlasů. Strana si tímto volebním výsledkem zajistila zisk dvou zastupitelů.

Poslední ve volbách skončili Moravané se ziskem 3,58 % hlasů. Tento volební výsledek nestačil k zisku ani jednoho zastupitele. Volební účast v těchto volbách dosáhla 45,51 %.¹²⁶

Povolební jednání přineslo ve městě dost nečekanou koalici, kterou tvořilo Sdružení nezávislých kandidátů, Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci

---

¹²⁶ Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>

Litovelska, Česká strana sociálně demokratická a Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová. Celkem měla tato koalice většinu 18 zastupitelů.

Nově utvořená koalice měla samozřejmě ambice na úplně nové složení vedení města. Jednání ovšem bylo velice složité. Navíc se dlouholetý starosta města Vojtěch Grézl rozhodl na funkci starosty nekandidovat.

Na ustavujícím zasedání nového zastupitelstvu, které se konalo 11. listopadu 2010, byli zvoleni pouze dva místostarostové. Volba starosty nebyla úspěšná. Z tohoto důvodu bylo nové vedení města zvoleno zastupitelstvem až na druhém zasedání zastupitelstva města, které se konalo 25. listopadu 2010. Nově zvoleným starostou se stal Zdeněk Potužák (SNK). Prvním místostarostou se stal Petr Šrůtek (ČSSD) a druhým Jaroslav Skála (SNK sportovci). V roce 2013 došlo k personální výměně na pozici druhého místostarosty. Jaroslava Skálu nahradil jeho stranický kolega David Baroň (SNK sportovci). Funkci tajemníka městského úřadu i nadále měl vykonávat Radovan Vašíček.¹²⁷

Počet radních se stejně jako počet zastupitelů snížil. Nově měla městská rada pouze 7 členů.

Městská rada byla mimo vedení města tvořena Miloslavem Číhalem (ČSSD), Vojtěchem Grézlem (SNK), Alenou Šromovou (KDU-ČSL) a Hedvikou Weberovou (ČSSD).¹²⁸

K následujícím obecním volbám došlo 10. a 11. října 2014. Zvláštností těchto voleb bylo historicky nejvyšší počet podaných kandidátních listin. Celkově do voleb podalo kandidátní listinu osm politických stran, hnutí, nebo sdružení. Jednalo se o ANO 2011, Občanskou demokratickou stranu (ODS), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Sdružení nezávislých kandidátů Litovel (SNK), Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska (SNK sportovci), Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM),

---

¹²⁷ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 537.

¹²⁸ Archiv 2010: Ustavující zasedání nově zvoleného ZML. *Litovel* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/redakce/index.php?clanek=51468&lanG=cs&slozka=47787&xsekce=47811&xuser=&videofile=43494&viddir=30850#video4u>

Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL), Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté (SNK ED).

Ve volbách, ve kterých se stejně jako v minulých volbách volilo 25 zastupitelů, dokázalo zvítězit Sdružení nezávislých kandidátů Litovel s celkovým ziskem 18,92 % platných hlasů. Tento výsledek sdružení přinesl pět zastupitelů. Na druhém místě se umístila Česká strana sociálně demokratická se ziskem 15,65 % hlasů. Volební výsledek stačil na zisk čtyř zastupitelů. Na třetím místě se umístilo hnutí ANO 2011, které dokázalo získat 14,95 % hlasů. Ve své volební premiéře dokázalo hnutí získat čtyři zastupitele. Na čtvrtém místě se umístilo Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska se ziskem 11,99 % hlasů. Tento volební výsledek sdružení stačil k zisku tří zastupitelů. Páté místo obsadila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 11,64 % hlasů. Komunisté tak získali tři zastupitele. Na šestém místě se umístila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová s volebním ziskem 10,49 % hlasů, který zajistil straně dva zastupitele. Na předposledním místě se umístila Občanská demokratická strana se ziskem 8,38 % hlasů. Strana tak dokázala získat dva zastupitele. Poslední místo připadlo Sdružení nezávislých kandidátů Evropským demokratům se ziskem 7,96 %. Sdružení tak získalo dva zastupitele.¹²⁹

Na ustavujícím zasedání nového zastupitelstvu, které se konalo 3. listopadu 2014, byl starostou znovuzvolen Zdeněk Potužák (SNK), místostarostou byl zvolen Viktor Kohout (SNK). Pozice druhého místostarosty nebyla zřízena. Ve funkci tajemníka městského úřadu zůstal Radovan Vašíček.

Městskou radu společně se starostou a místostarostou tvořil Zdeněk Jančí (ODS), Martin Pavlík (ANO 2011), Martin Geprt (ANO 2011), Alena Šromová (KDU-ČSL) a David Baroň (SNK sportovci).¹³⁰

Společně s komunálními volbami se konaly i volby do Senátu České republiky. Jedním z kandidátů, kteří se v senátním obvodu 66 ucházeli o místo senátora, byla

---

¹²⁹ Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>

¹³⁰ KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018, s. 537.

i Alena Šromová (KDU-ČSL). Ta byla nakonec zvolena ve druhém kole, kde dokázala získat 53,87 % platných hlasů. Litovel tak získala svého historicky prvního senátora.¹³¹

Následující volby do obecních zastupitelstev se uskutečnily 5. a 6. října 2018. Zvláštností těchto voleb bylo opětovné snížení počtu zastupitelů z 25 na 21. Do voleb podalo kandidátní listinu celkem osm politických uskupení. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů Litovel (SNK), Sdružení nezávislých kandidátů Občanů a sportovců Litovelska (SNK sportovci), ANO 2011, Občanskou demokratickou stranu (ODS), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Sdružení nezávislých kandidátů Evropské demokraty (SNK ED) a Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL).

Ve volbách dokázalo zvítězit Sdružení nezávislých kandidátů Litovel se ziskem 23,55 % hlasů. Tento výsledek přinesl sdružení pět zastupitelů. Na druhém místě se umístilo ANO 2011 se ziskem 19,89 % hlasů. Volební výsledek vynesl hnutí čtyři zastupitele. Na třetím místě se umístilo Sdružení nezávislých kandidátů Občanů a sportovců Litovelska se ziskem 12 % hlasů. Sdružení si tak zajistilo tři zastupitele. Čtvrté místo ve volbách získala Občanská demokratická strana s volebním ziskem 10,4 % hlasů, který stačil na zisk dvou zastupitelů. Na pátém místě se umístilo Sdružení nezávislých kandidátů Evropských demokratů se ziskem 10,07 % hlasů. Sdružení si tak zajistilo zisk dvou zastupitelů. Šesté místo obsadila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 9,38 % hlasů. Strana si tak zajistila dva zastupitele. Předposlední sedmé místo připadlo Komunistické straně Čech a Moravy se ziskem 8,46 % hlasů. Komunisté si tak zajistili dva zastupitele. Poslední místo obsadila Česká strana sociálně demokratická se ziskem 6,21 % hlasů. Volební výsledek přinesl straně pouze jednoho zastupitele. Volební účast byla 42,34 %.¹³²

K ustavujícímu zasedání nově zvoleného zastupitelstva města došlo 1. listopadu 2018. Starostou města byl zvolen Viktor Kohout (SNK) a místostarostou

---

¹³¹ Výsledky voleb v obvodě Olomouc: Senátní volby 2014. *IDnes.cz* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/volby/senat/2014?k=2&t=6&o=66>

¹³² Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>

Lubomír Broza (SNK). Tajemníkem městského úřadu byl na další funkční období znovu jmenován Radovan Vašíček.

Městskou radu společně se starostou a místostarostou tvořil Zdeněk Jančí (ODS), Zdeněk Potužák (SNK), Jiří Kohout (SNK sportovci), Mirko Spurník (SNK sportovci) a Ludmila Zavadilová (KDU-ČSL).¹³³

K prozatím posledním volbám do obecního zastupitelstva došlo 23. a 24. září 2022. Do těchto voleb, ve kterých se volilo 21 zastupitelů, podalo kandidátní listinu rekordní počet devíti politických uskupení. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů Litovel (SNK), Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska (SNK sportovci), Sdružení nezávislých kandidátů Evropské demokraty (SNK ED), ANO 2011, L.I.T.O.V.E.L., Občanskou demokratickou stranu (ODS), NAŠE LITOVELSKO, Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM) a Křesťanskodemokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL).

Vítězem voleb se stalo Sdružení nezávislých kandidátů Litovel se ziskem 32,57 % hlasů. Volební výsledek sdružení stačil k zisku osmi zastupitelů. Na druhém místě se umístilo hnutí ANO 2011 se ziskem 19,11 % hlasů. Hnutí tak získalo čtyři zastupitele. Třetí místo obsadilo NAŠE LITOVELSKO se ziskem 17,16 % hlasů, což stačilo na zisk čtyř zastupitelů. Na čtvrtém místě se umístilo Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska se ziskem 8,29 %. Volební výsledek stačil na zisk dvou zastupitelů. Páté místo obsadila Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová se ziskem 5,48 % hlasů. Tento volební výsledek straně stačil k zisku jednoho zastupitele. Na šestém místě se umístila Občanská demokratická strana se ziskem 5,47 % hlasů. Volební výsledek stačil stejně jako u místa pátého na jednoho zastupitele. Na posledním místě, které si ve volbách zajistilo zisk zastupitele bylo Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté, které získalo 5,28 % hlasů a získalo tak jednoho zastupitele. Za neúspěšné politické uskupení můžeme považovat Komunistickou stranu Čech a Moravy a L.I.T.O.V.E.L. Tato politická uskupení nedokázala ve volbách přesáhnout požadovanou 5 % kvótu, která je potřebná k zisku člena

---

¹³³ INFOkanál 14. listopadu 2018. In: Youtube [online]. 14.11.2018 [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://youtu.be/3CS5UbnVFbo?t=1651>. Kanál uživatele Litovel.eu.

zastupitelstva. Komunisté se tak poprvé od voleb v roce 1927 nedostali do zastupitelstva města. Volební účast byla 41,8 %.¹³⁴

K ustavujícímu zasedání nově zvoleného zastupitelstva města došlo 19. října 2022. Vedení města zůstalo beze změny. Starostou města byl znovu zvolen Viktor Kohout (SNK) a místostarostou Lubomír Broza (SNK). Tajemníkem městského úřadu byl znovu jmenován Radovan Vašíček.

Městskou radu společně se starostou a místostarostou tvoří Zdeněk Jančí (ODS), Martin Beneš (SNK), Mirko Spurník (SNK sportovci), Jiří Kohout (SNK sportovci), a Ludmila Zavadilová (KDU-ČSL).¹³⁵

---

¹³⁴ Volby do zastupitelstev obcí 23.09. - 24.09.2022: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>

¹³⁵ Ustavující zasedání Zastupitelstva. *Litovel.eu* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/urad/uredni-deska/aktualni-informace/ustavujici-zasedani-zastupitelstva.html>

4 Využití tématu v rámci kurikula

Téma mé diplomové práce bych využil v praxi v podobě vzorových hodin. Obecní samospráva se dle ŠVP Gymnázia Jana Opletala v Litovli probírá v 6. a 8. ročníku, a to v rámci vyučovacího předmětu Občanská výchova. V 6. ročníku se obecní samospráva probírá v rámci tématu Naše vlast.

Učivo:

- Naše vlast
- Významné osobnosti
- Život v obci
- Samospráva
- Historicky významná místa v regionu
- Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy:

- Projevuje zájem o národní historii
- Objevuje památná místa a významné rodáky
- Popíše strukturu obecního úřadu

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana¹³⁶

---

¹³⁶ RVP ZV – Školní vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání – denní forma vzdělávání (pro osmiletý a čtyřletý vzdělávací program. Litovel, 2018. Dostupné z: https://www.gjo.cz/upload/dokumenty/svp_od_1819.pdf

Téma hodiny: Moje obec

Vzdělávací cíle: Žák po skončení výukové jednotky dokáže definovat základní pojmy týkající se obce. Dokáže vnímat důležitost a přínosnost obce do svého každodenního života a občana České republiky.

Třída: 6.

Hodnoty: Seberealizace.

Pojmy: Starosta, zastupitelstvo, městská rada, obec, samospráva.

Metody: Brainstorming, frontální výuka, skupinová práce.

Pomůcky: Počítač, projektor, tabule, fix na tabuli.

Organizace a struktura hodiny:

1. Organizační část hodiny:

Pozdrav a představení téma hodiny žákům. Zápis do třídní knihy (pomocí online systému Škola online). **(3 minuty)**

2. Motivace a nové učivo:

V první části hodiny položím žákům otázku, co pro ně znamená obec. Formou brainstormingu zjistím, jak žáci obec vnímají. Poté budou mít žáci za úkol na papír napsat všechno co je napadne o jejich obci, ve které žijí. V případě, že bude více žáků z jedné obce, vytvoří skupinku, která zpracuje danou obec společně. Následně své výtvary přednesou společně před třídou. **(10 minut)**

Po společném výstupu žáků bude probíhat výklad nového učiva. Žáci se seznámí se základními pojmy, mezi které patří obec, samospráva, komise, úřad, zastupitelstvo, městská rada, starosta a místostarosta. **(20 minut)**

Na konci vyučovací jednotky si žáci zopakují probrané učivo na základě křížovky, kterou rozdám každému žákovi. Žáci se ve dvojici pokusí křížovku správně vyplnit. Následně

si křížovku společně zkontrolujeme. Vyplněnou křížovku, která slouží jako zápis z hodiny, si poté každý žák vlepe do sešitu. **(10 minut)**

3. Hodnocení a ocenění práce žáků učitelem:

Zkontrolování, zda si žáci vlepili vyplněnou křížovku do sešitu. Shrnutí toho nejdůležitějšího z hodiny, co by si měli žáci do příště zapamatovat. Poděkování za spolupráci a rozloučení. **(2 minuty).**

V 8. ročníku se obecní samospráva probírá v rámci tématu Volby a občanská práva

Učivo:

- Volby
- Volební právo
- Poslanec, senátor, zastupitel
- Zájmové organizace, občanské iniciativy, právní vztahy v nich vznikající

Očekávané výstupy:

- Vyroší smysl demokratických voleb, rozliší komunální a parlamentní volby
- Uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivnit každodenní život občanů

Průřezová témata:

- Výchova demokratického občana¹³⁷

Mezipředmětové vazby:

- Dějepis – volební systémy

---

¹³⁷ RVP ZV – Školní vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání – denní forma vzdělávání (pro osmiletý a čtyřletý vzdělávací program. Litovel, 2018. Dostupné z: https://www.gjo.cz/upload/dokumenty/svp_od_1819.pdf

Téma hodiny: Volby

Vzdělávací cíle: Žák bude schopen po skončení výukové jednotky vysvětlit pojmy volby, pasivní a aktivní volební právo a principy voleb do všech volených funkcí v České republice. Dokáže vnímat důležitost a přínosnost voleb do každodenního života občana České republiky.

Třída: 8.

Hodnoty: Seberealizace, morální povinnost.

Pojmy: Volby, pasivní a aktivní volební právo, funkční období, mandát, volební obvod, kandidát

Metody: Brainstorming, frontální výuka, skupinová práce.

Pomůcky: Počítač, projektor, tabule, učebnice, pracovní list

Organizace a struktura hodiny:

1. Organizační část hodiny:

Pozdrav a představení žákům. Zápis do třídní knihy (pomocí online systému Škola online). **(3 minuty)**

2. Motivace a nové učivo:

Položím žákům otázku, co pro ně znamenají volby. Formou brainstormingu zjistím, jak na tom žáci jsou s vědomostmi o volbách a zda by k volbám šli. **(5 minut)**

Následně bude probíhat výklad nového učiva. Žáci se dozví, co jsou to volby a jak probíhají. Seznámí s volebním právem, a to s jeho základními principy a druhy. Dozví se, do jakých úřadů se v České republice volí a jak jednotlivé volby probíhají. **(20 minut)**

V další části hodiny se žáci dozví, kdo v České republice zastává ty nejdůležitější politické funkce (prezident, premiér, předseda Senátu, předseda Poslanecké sněmovny a ministr školství, mládeže a tělovýchovy). **(5 minut)**

Na konci hodiny bude žákům rozdán pracovní list, který budou mít za úkol vyplnit. Vyplněný pracovní list si poté společně zkontrolujeme a žáci si jej založí do složky k ostatním pracovním listům. **(10 minut)**

3. Hodnocení a ocenění práce žáků učitelem

Zkontrolování, zda si žáci správně vyplnili pracovní list a založili jej do složky. Shrnutí toho nejdůležitějšího z hodiny, co by si měli žáci do příště zapamatovat. Poděkování za spolupráci a rozloučení. **(5 minuty)**

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo shromáždit co nejvíce relevantních informací, které se týkaly vývoje obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 do současnosti. Práce je rozdělena do čtyř kapitol.

První část práce popisuje základní pojmy. Mezi které patří státní a veřejná správa, samospráva, obec, město a městys.

V druhé části práce bylo představeno město Litovel. Kapitola se zaměřila na bohatou místní historii, která se dle zaměření práce orientovala na vývoj obecní samosprávy. Dále kapitola představila symboly města, mezi které se řadí městský znak, městská vlajka a městské logo.

Nejobsáhlejší byla třetí část práce, ve které jsem podrobně popsal vývoj obecní samosprávy ve městě Litovel. Třetí část jsem kvůli rozsahu části rozdělil na celkem 14 podkapitol. Nejprve jsem popsal vymezené období, a poté jsem popsal vývoj obecní samosprávy v daném období. Vždy jsem uvedl jmenné složení vedení města, které se skládalo ze starosty, a rady města. K třetí části práce slouží také podstatná část příloh, ve kterých jsou uvedeny jmenné seznamy všech zastupitelských orgánů obce od roku 1848 do současnosti.

Ve čtvrté části se práce pokusila začlenit téma do výuky. Dle ŠVP Gymnázia Jana Opletala v Litovli se téma samosprávy učí v 6. ročníku. Další ročník, který se samosprávy dotýká je ročník 8. V 6. ročníku práce představila vzorovou hodinu, na které se žáci seznámili se základními pojmy a v rámci skupinové práce se dozvěděli informace o obci, ve které žijí. V 8. ročníku je téma obecní samosprávy začleněno do tématu volby. Žáci se v rámci vzorové hodiny dozvěděli, jaké typy voleb existují v České republice a jakým způsobem volby probíhají. Pro čtvrtou část jsou stejně jako pro část třetí důležité přílohy, ve kterých se nachází pracovní listy, které žáci v rámci vzorových hodin vyplnili.

Co se týká literatury, která se věnuje vývoji samosprávy na českém území je mnoho. Pro svoji diplomovou práci jsem využíval služeb Vědecké knihovny v Olomouci, nebo místní litovelské knihovny. Pro můj osobní zájem byla velká výhoda, že jsem mnoho knih měl u sebe doma. Jako další zdroj informací jsem využíval okresní

archiv v Olomouci, kde jsem získal klíčové informace, které jsem využil při sestavování jmenných seznamů zastupitelů, nebo členů národního výboru. Pro volby, které probíhaly po sametové revoluci jsem hojně využíval internetových zdrojů, ve kterých byly uvedeny kompletní volební výsledky, včetně jmenného zastoupení zastupitelstva.

Cílem této diplomové práce bylo shromáždit co nejvíc informací o vývoji obecní samosprávy v Litovli od roku 1848 do současnosti. Práce kladla velký důraz na podrobný popis vývoje obecní samosprávy v jednotlivých historických obdobích.

Tématika mé diplomové práce se dá využít jak na střední, tak i na základní škole při výuce Výchovy k občanství, nebo Základů společenských věd. Jelikož práce popisuje poměrně velký časový úsek, je téma určitě možné více rozvinout. Například v rámci zkoumání jednotlivých historických období.

6 Seznam použitých zkratk

aj. – a jiné

ČR – Česká republika

ČSL – Československá strana lidová

ČSLR – Československá lidová republika

ČSS – Československá strana socialistická

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČSSR – Československá socialistická republika

DNSAP – Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei (Německá národněsocialistická dělnická strana)

CHKO – Chráněná krajinná oblast

KDU-ČSL – Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová

KNS – Krajský národní výbor

KSČ – Komunistická strana Československa

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

m. n. m. – metrů nad mořem

MěNV – Městský národní výbor

MěV KSČ – Městský výbor Komunistické strany Československa

MNV – Místní národní výbor

NK – Nezávislý kandidáti

NSDAP – Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Národně socialistická německá dělnická strana)

OF – Občanské fórum

ODS – Občanská demokratická strana

ONV – Okresní národní výbor

ORP – Obec s rozšířenou působností

OSPOD – Orgán správní ochrany dětí

OV SSM – Okresní výbor socialistického svazu mládeže

ř. z. – říšský zákon

Sb. – sbírky

SDČR – Sdružení důchodců České republiky

SdP – Sudetendeutsche Partei (Sudetoněmecká strana)

SHF – Sudetendeutsche Heimatfront (Sudetoněmecká národní fronta)

SN-NZ – Sdružení nezávislých – Naše zdraví

SNK – Sdružení nezávislých kandidátů

SNK ED – Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté

SNK sportovci – Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska

SPR-RSČ – Sdružení pro republiku Republikánská strana Československa Miroslava Sládka

StB – Státní bezpečnost

SZ – Strana zelených

ŠVP – Školní vzdělávací program

tzv. – takzvaného

US-DEU – Unie svobody – Demokratická unie

VB – Veřejná bezpečnost

VRS – Vlastenecká republikánská strana

ZS – Zemědělská strana

7 Seznam použitých zdrojů

Seznam pramenů:

- SOkA Olomouc, AML, inv. č. 331-333. Zásadní debata na schůzi obecního výboru z 28. 1. 1862.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1957, kart. 107/12.
- SOkA Olomouc, Obecní kronika, IV. díl, 1955-1960, rok 1957, s. 269
- SOkA Olomouc, L1-1, Archív města Litovle, kart. 939, inv. č. 2136.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1946-1948, kart. 107/9.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1954, kart. 107/9.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1957, kart. 107/12.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1960, kart. 5, inv. č. CZ227102010.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1964, kart. 7, inv. č. CZ227102010.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1971, kart. 9, inv. č. CZ227102010.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1976, kart. 12, inv. č. CZ227102010.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1981, kart. 14, inv. č. CZ227102010.
- SOkA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1986, kart. 16, inv. č. CZ227102010.

Seznam literatury:

- BEZDĚČKA, Josef. *Dějiny města Litovle od počátku až do února 1948*. Litovel: strojopis, 1993.
- ČAPKA, František. *Dějiny země Koruny české v datech*. Praha: Libri, 1999.
- DUSIL, Václav, KLIMENT, Josef. *Spolky, shromáždění a politické strany podle práva československého*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936.

- GRÓNSKÝ, Ján. *Dokumenty k ústavnímu vývoji Československa I.*, Praha, 1999.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku po současnost.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.
- JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945.* Ilustroval Miroslava JAKEŠOVÁ, ilustroval Jan MUSÍLEK. Praha: SPN, 1989.
- JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Z Dějiny státní správy–Územní samospráva.* Praha, 1989.
- KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice.* Praha: C. H. Beck, 2003.
- KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 1, Od nejstarších dob do roku 1918.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018.
- KONEČNÝ, Karel. *Litovel-velké dějiny města. 2, Od roku 1918 do současnosti.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva.* 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR).
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva.* Praha: Linde, 2007.
- KOUDELKA, Zdeněk., Radek. ONDRUŠ a Petr. PRŮCHA. *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář.* Praha: Linde Praha, 2002.
- KUTNAR, František; MAREK Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.
- MARŠÁLEK, Pavel. *Veřejná správa Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939–1945.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Ediční středisko v nakladatelství Vodnář, 1999.
- NOVOTNÝ, Vladimír. *Územní samospráva České republiky.* Praha: CEVRO Institut, 2007.
- SCHELLE, Karel. *Organizace veřejné správy v letech 1848–1948.* Brno: Masarykova univerzita, 1993.
- SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy.* Ostrava: Key Publishing, 2008.

- SCHULZ, Jindřich; Trapl, Miloš. *Historický místopis okresu Litovel. 1848-1960.* Olomouc, 1977.
- ŠIK, Lubomír. *Litovel v datech: 750 let litovelské historie.* Litovel: [s. n.], 2005.
- ŠIK, Lubomír. *Litovelské paměti.* Litovel: Městský klub Litovel, 1994.
- ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929.* Litovel, 2013.
- ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969.* Litovel, 2013.
- ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1970-1979.* Litovel, 2013.
- ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1980-1989.* Litovel, 2013.
- ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999.* Litovel, 2013.
- ŠISLER, Stanislav. *Příspěvek k vývoji a organizaci okupační správy v českých zemích v letech 1939-1945.* Sborník archivních prací, 2. ročník, XIII. Vydala archivní správa ministerstva vnitra v nakladatelství Orbis, n.p. Praha, 1963.
- URBAN, Otto. *Česká společnost 1848-1918.* Praha: Svoboda, 1982.
- URVÁLEK, Radovan. *Litovel a okolí. Kraj, který máme rádi.* Olomouc: Petr Baštan, 2006.
- VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006.
- VOLEK, Petr a Jan PŘENOSIL. *Veřejná správa.* Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005.
- ŽEMLIČKA, Josef. *Království v pohybu.* Praha: Nakladatelství Mladé fronty, 2014.

Internetové zdroje:

- Archiv 2010: Ustavující zasedání nově zvoleného ZML. *Litovel* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/redakce/index.php?clanek=51468&lanG=cs&slozka=47787&xsekce=47811&xuser=&videofile=43494&viddir=30850#video4u>

- HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007 [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/verejna_sprava.pdf
- INFOkanál 14. listopadu 2018. In: Youtube [online]. 14.11.2018 [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://youtu.be/3CS5UbnVFbo?t=1651>. Kanál uživatele Litovel.eu
- Město Litovel [online]. [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/mesto-11/>
- RVP ZV – Školní vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání – denní forma vzdělávání (pro osmiletý a čtyřletý vzdělávací program. Litovel, 2018. Dostupné z: https://www.gjo.cz/upload/dokumenty/svp_od_1819.pdf
- Volby do zastupitelstev obcí 18.11. - 19.11.1994: Výsledky hlasování. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3805&xobec=503444>
- Volby do zastupitelstev obcí 1998-2000: Výsledky hlasování. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444>
- Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002: Zastupitelé dle volební strany. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22115?xjazyk=CZ&xid=1&xv=10&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444>
- Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002: Územní přehledy o volební účasti-okrsky. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv5111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=7&xnumnuts=7102&xobec=503444>

- Volby do zastupitelstev obcí 20.10. - 21.10.2006: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>
- Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>
- Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>
- Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>
- Volby do zastupitelstev obcí 23.09. - 24.09.2022: Výsledky voleb. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstat=0&xvyber=0>
- Volby do zastupitelstev obcí 18.11. - 19.11.1994: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=3805&xobec=503444&xstrana=0&xodkaz=1>
- Volby do zastupitelstev obcí 1998-2000: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xodkaz=1>

- Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=22&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0>
- Volby do zastupitelstev obcí 20.10. - 21.10.2006: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
- Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
- Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
- Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
- Volby do zastupitelstev obcí 23.09. - 24.09.2022: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
- Výsledky voleb v obvodě Olomouc: Senátní volby 2014. *IDnes.cz* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/volby/senat/2014?k=2&t=6&o=66>

- Vyhláška č. 388/2002 Sb.: Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-388#cast3>
- Zákon č. 128/2000 Sb.: Zákon o obcích (obecní zřízení). *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- Zákon č. 314/2002 Sb. Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-314#f2339541>

Právní předpisy:

- Nařízení Ministerské rady pro obranu Říše č. RP26/39, o vybudování správy a Německé bezpečnostní policie v Protektorátu Čechy a Morava.
- Nařízení vlády č. 14/1950 Sb. *Vládní nařízení o organizaci místních národních výborů*. In: Sběrka zákonů 8. 3. 1950.
- Provizorní říšský zákon č. 170/1849 ř. z.
- Zákon č. 100/1960 Sb. *Ústava Československé socialistické republiky*. In: Sběrka zákonů. 11. 7. 1960.
- Zákon č. 143/1968 Sb. *Ústava Československé socialistické republiky*. In: Sběrka zákonů. 1. 1. 1969.

Tisk:

- Co chceme? *Litovelské noviny*, 1891, č. 1, s. 1.
- Jak sestavují se volební listiny v Litovli. *Litovelské noviny*. 1891, č. 3, s. 2.
- Svůj k svému. *Litovelské noviny*, 1891, č. 3, s. 1
- Poražení vítězi. *Litovelské noviny*. 1896. č. 6, s. 1.

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Znak města	19
Obrázek 2: Vlajka obce	20
Obrázek 3: Logo města	20

8 Přílohy

8.1 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1864 ¹³⁸

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	Rudolf	Hanz
	Franz	Hübl ml.
	Johann	Motiz
	Franz	Popp
	Ignác	Pluskal
	Ignác	Rolz
	Johann	Rozdomek
	Rudolf	Ruznar
II. sbor	Franz	Bunbl
	Rudolf	Gilgam
	Josef	Kolowrat
	Martin	Linger
	Johann	Ulrich
	Anton	Vylfram
	Johann	Vylfram
	Johann	Zoik
I. sbor	Karl	Czarp
	Ferdinand	Fiala
	Franz	Hübl st.
	Ferdinand	Kiler
	Florián	Miller
	Heinrich	Preisenhammer
	Rudolf	Vintr
	Ferdinand	Wozniak

¹³⁸ SOKA Olomouc, L1-1, Archív města Litovle, kart. 939, inv. č. 2136.

8.2 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1891 ¹³⁹

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	Jan	Fitz
	Vladimír	Helekal
	Ján	Honisch
	Jan	Horan
	Franz	Kucharz
	Josef	Kucharz
	Leopold	Pohrubka
	Edvard	Rügl
	Stephan	Wedra
	Jan	Wozak
II. sbor	Jan	Diller
	Ján	Gallasch
	Josef	Käufer
	Josef	Kolloschek
	Karl	Mekiska
	Ferdinand	Sanetnik
	Jan	Schlesinger
	Augustin	Smital
	Franz	Šišma
	Rudolf	Wachler
I. sbor	Edvard	Bělohradský
	Julius	Fensky
	Gustav	Harbich
	Franz	Klíma
	Leopold	Kristin
	Franz	Pospischil
	Michal	Skopal
	Edvard	Suchomel st.
	Josef	Werner
	Franz	Zerha

¹³⁹ SOKA Olomouc, L1-1, Archív města Litovle, kart. 939, inv. č. 2136.

8.3 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1896 ¹⁴⁰

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	Jan	Fída
	Jan	Horan
	Josef	Kuchař
	Karl	Mekiska
	Leopold	Pohrubka
	Ferdinand	Sanettnik
	Jan	Sanettnik
	Josef	Sargel
	Ignát	Vogl
	Stephan	Wedra
II. sbor	Alois	Benda
	Jindřich	Fritscher
	Jan	Honisch
	Adolf	Känfler
	Josef	Kolloschek
	Jan	Miller
	Vilém	Müller
	Vojtěch	Schlesinger
	Augustin	Smítal ml.
	Čeněk	Zohner
I. sbor	Julius	Fenský
	Gustav	Harbish
	Franz	Klíma
	Leopold	Kristin
	František	Pospischil
	Michal	Skopall
	Antonín	Svoboda
	Rudolf	Wachler
	Josef	Werner
	Jan	Wozak

¹⁴⁰ SOKA Olomouc, L1-1, Archív města Litovle, kart. 939, inv. č. 2136.

8.4 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1899 ¹⁴¹

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	František	Čep
	Alois	Chrudina
	František	Haderka
	Alois	Janda
	Rudolf	Mazač
	Josef	Roller
	Jan	Smyčka
	Vácslav	Socha
	František	Schenk
	Karel	Valouch
II. sbor	Vladimír	Helekal
	František	Herold
	František	Hofschneider
	Jan	Honal
	Ferdinand	Mazánek
	Josef	Motka
	Richard	Schönhöffer
	Josef	Sládek
	Eduard	Šrot
	Leopold	Kristin
I. sbor	Otakar	Douša
	Jakub	Freiberger
	Karel	Hulla
	František	Nevěřil
	Antonín	Rosta
	Čeněk	Rychlík
	Stanislav	Smékal
	Libor	Šmoldas
	Josef	Špička
	Jan	Schuster

¹⁴¹ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 30-33.

8.5 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1903 ¹⁴²

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	František	Čep
	František	Haderka
	Alois	Chrudina
	Jan	Kovář
	Karel	Mareš
	Rudolf	Mazáč
	Hubert	Pinkava
	Josef	Roller
	Vácslav	Socha
	Karel	Valouch
II. sbor	Jakub	Dokoupil
	Jakub	Freiberger
	František	Hofschneider
	Jan	Komorous
	Antonín	Rosta
	František	Schenk
	Josef	Sládek
	František	Svozil
	Ladislav	Tužil
	Tomáš	Zdráhal
I. sbor	Otakar	Douša
	Karel	Hulla
	Alois	Janda
	František	Nevěřil
	František	Rýznar
	Richard	Schönhöffer
	Jan	Schuster
	Stanislav	Smékal
	Jan	Staněk
	Rajmund	Volek

¹⁴² ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 52.

8.6 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1906 ¹⁴³

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	Alois	Chrudina
	Jan	Čamek
	Jiří	Gottwald
	František	Haderka
	Jan	Kovář
	Rudolf	Mazáč
	Josef	Sládek
	Albín	Smetana
	Vácslav	Socha
	Karel	Valouch
II. sbor	Josef	Elleder
	Jakub	Freiberger
	Václav	Hájek
	František	Rak
	Josef	Roller
	Antonín	Rosta
	Jan	Staněk
	František	Svozil
	Vincent	Ševčík
	Ladislav	Tužil
I. sbor	František	Hofschneider
	Karel	Hulla
	Čeněk	Chrudimský
	František	Jüngling
	František	Konečný
	František	Nevěřil
	František	Schenk
	Richard	Schönhöffer
	Jan	Schuster
	Tomáš	Zdráhal

¹⁴³ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 53.

8.7 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1910 ¹⁴⁴

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	Alois	Chrudina
	Jan	Kovář
	Rudolf	Mazáč
	Jan	Pouliček
	František	Rýznar
	Václav	Socha
	Hynek	Slážek
	Karel	Valouch
	Václav	Volný
	Štěpán	Vrbka
II. sbor	Otakar	Douša
	Ferdinand	Filip
	Jakub	Freiberger
	Josef	Fürst
	František	Rak
	Josef	Roller
	Albín	Smetana
	Ladislav	Spurný
	Jan	Staněk
	František	Šrot
I. sbor	Josef	Elleder
	František	Jüngling
	Karel	Hulla
	František	Nevěřil
	František	Svozil
	František	Schenk
	Vincent	Ševčík
	Jan	Smyčka
	Jan	Schuster
	Tomáš	Zdráhal

¹⁴⁴ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 53.

8.8 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1913 ¹⁴⁵

Volební sbor	Jméno	Příjmení
III. sbor	Alois	Chrudina
	Jan	Kovář
	Rudolf	Mazáč
	František	Nárožný
	František	Rýznar
	Hynek	Slážek
	Rudolf	Stínil
	Karel	Valouch
	Václav	Volný
	František	Vrbka
II. sbor	Otakar	Douša
	Ferdinand	Filip
	Čeněk	Chrudimský
	Jan	Nábělek
	František	Rak
	Josef	Roller
	Albín	Smetana
	Ladislav	Spurný
	Jan	Staněk
	František	Šrot
I. sbor	Josef	Elleder
	František	Jüngling
	Karel	Hulla
	Jan	Schuster
	František	Nevěřil
	Václav	Socha
	František	Svozil
	Jan	Smyčka
	Vincent	Ševčík
	Tomáš	Zdráhal

¹⁴⁵ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 54.

8.9 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1919 ¹⁴⁶

Politická strana	Jméno	Příjmení
Československá sociálnědemokratická strana	Rudolf	Daněk
	František	Čech
	Metod	Charvát
	Alois	Kučera
	Josef	Látal
	František	Pluskal
	Gustav	Trapl
	František	Vočka
Živnostensko- obchodnická strana	Karel	Kvapil
	Rudolf	Mazáč
	Albín	Smetana
	Jan	Smyčka
	František	Šrot
	Karel	Valouch
Československá strana lidová	František	Fidler
	Alois	Habermann
	František	Haderka
	Vincent	Horák
	Antonín	Opravil
	František	Vymětal
Československá národní demokracie	Josef	Fürst
	Eduard	Hora
	František	Jüngling
	František	Nedoluha
	Alois	Obšil
Německá volební skupina	Ferdinand	Hübl
	Ferdinand	Sanetník
	Josef	Scheutz
	Leopold	Schuster
	Jan	Snaschel

¹⁴⁶ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 235.

8.10 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1923 ¹⁴⁷

Politická strana	Jméno	Příjmení
Pokrokový blok	Adolf	Balcárek
	Rudolf	Daněk
	František	Fabián
	Metoděj	Charvát
	Alois	Knaibl
	Alois	Kučera
	Karel	Kvapil
	Václav	Lamr
	Josef	Lešenar
	Alois	Mach
	František	Pluskal
	Karel	Sedlák
	Jan	Smyčka
	Josef	Svozil
	Karel	Valouch
František	Vočka	
Československá strana lidová	Josef	Bureš
	Stanislav	Čamek
	František	Fidler
	Alois	Habermann
	František	Haderka
	Vincent	Horák
	Karel	Mareš
	Josef	Němec
	Antonín	Opravit
	František	Vymětal
Německá volební skupina	Ignác	Müller
	František	Nimrichter
	Ferdinand	Sanetník
	Johann	Snaschel

¹⁴⁷ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 237.

8.11 Jmenné složení městského zastupitelstva po volbách v roce 1927 ¹⁴⁸

Politické uskupení	Politická strana	Jméno	Příjmení
Pokrokový blok	Československá sociálnědemokratická strana	Rudolf	Daněk
		František	Hlaváček
		Ladislav	Komárek
		Ladislav	Kubín
		Alois	Kučera
	Živnostensko- obchodnická strana	Karel	Kvapil
		František	Šrot
		Karel	Valouch
		Václav	Zavadil
	Národní strana práce	Vladimír	Dostál
		Josef	Lešenar
		Vladimír	Novotný
Nebyla součástí žádného uskupení	Československá strana lidová	Josef	Bureš
		Jan	Faksa
		František	Hadeka
		Vincent	Horák
		František	Matoušek
		Ludvík	Nantl
		Antonín	Opravil
		Josef	Roller
Nebyla součástí žádného uskupení	Německá volební skupina	František	Křepelka
		Josef	Moravčík
		Ferdinand	Sanetník
		Jan	Snaschel
Nebyla součástí žádného uskupení	Československá národní demokracie	Otakar	Ledvinka
		František	Nevěřil
		Alois	Knaibl

¹⁴⁸ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl I. roky 1900-1929*. Litovel, 2013, s. 238.

Nebyla součástí žádného uskupení	Československá strana agrární	František	Kousalík
Nebyla součástí žádného uskupení	Komunistická strana Československa	František	Kubát
Nebyla součástí žádného uskupení	Česká strana národně sociální	Bohumil	Ruml

8.12 Jmenné složení poválečného MNV v Litovli v roce 1945 ¹⁴⁹

Politická strana	Jméno	Příjmení
Komunistická strana Československa	František	Kubát
	Antonín	Pospíšil
Československá strana sociálně demokratická	Bernard	Bednář
	Ladislav	Smička
Československá strana lidová	Vincent	Horák
	Karel	Robenek
Živnostensko- obchodnická strana	Bohumil	Drlík
	Jan	Rohleder
Občané Litovle	František	Kučera
	Ladislav	Mezník
	Josef	Munzar
	Zdeněk	Přidal
	Karel	Sedlák
	Josef	Sova
	Josef	Voráč
	Antonín	Zadražil

¹⁴⁹ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 210.

8.13 Jmenné složení MNV v Litovli v roce 1945 ¹⁵⁰

Politická strana	Jméno	Příjmení
Komunistická strana Československa	Alois	Bouda
	Bohumil	Drlík
	Miroslav	Fendrych
	Rudolf	Holčák
	Jaroslav	Milínovský
	Hynek	Přidal
	Vincent	Urbášek
	Otakar	Vašek
Československá strana lidová	Vincent	Horák
	Jaroslav	Kejval
	Jan	Kratochvíl
	Jan	Krsek
	František	Kučera
	Josef	Munzar
	Josef	Poštulka
	Karel	Robenek
Československá sociálně demokratická strana	Bernard	Bednář
	František	Božek
	Čeněk	Mašek
	Stanislav	Nedoma
	Ladislav	Smička
	Valentin	Vrzal
	Alois	Zedník
Československá strana národně socialistická	František	Balcárek
	Jan	Čep
	František	Chlum
	Jindřich	Ludvík
	Josef	Mazanec
	Alois	Němeček
	František	Novák

¹⁵⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl II. roky 1930-1969*. Litovel, 2013, s. 211.

8.14 Jmenné složení MNV v Litovli v roce 1948 ¹⁵¹

Jméno	Příjmení
Miloslav	Bauer
Alois	Bezecký
František	Božek
Karel	Broulík
Antonín	Donočík
Josef	Hlaváček
Rudolf	Kala
František	Klein
Rudolf	Köhler
Zdenka	Kopřivová
Jan	Kratochvíl
Oldřich	Kubálek
Ferdinand	Mazánek
Jan	Nedoma
Josef	Pavlat
Zdenka	Pecinová
Jan	Preisler
František	Rýznar
Jaroslav	Skála
Alois	Skopal
Ludmila	Špičková
Kornel	Tesař
Miroslav	Toman
Antonín	Vochutka

¹⁵¹ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1946-1948, kart. 107/9.

8.15 Jmenné složení MNV v Litovli po volbách v roce 1954 ¹⁵²

Politická strana	Jméno	Příjmení
Komunistická strana Československa	Alois	Ambrož
	Josef	Baroň
	Božena	Beková
	Vlastimil	Čep
	Květa	Fendrychová
	Antonín	Fuciman
	Františka	Chrudinová
	Josef	Chrudina
	Ludmila	Jedličková
	Zdeněk	Koloušek
	Josef	Kratochvíl
	Štěpánka	Koudelková
	Josef	Malý
Komunistická strana Československa	Václav	Müller
	Leo	Paulů
	Joef	Pavlat
	Josef	Pospíšil
	Jarmila	Ramertová
	Josef	Skopec
	Jaroslav	Slaný
	Josef	Šmakal
	Antonín	Urbášek
	Jaroslav	Václavek
	Miloslav	Vojáček
Bohumil	Zlámal	
Československá strana lidová	Vlasta	Churavá
	Václav	Kostelník

¹⁵² SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1954, kart. 107/9.

Československá strana lidová	Jan	Kratochvíl
	Oldřich	Kubálek
	Karel	Rozsypal
	Alois	Skopal
Bez stranické příslušnosti	Arnošt	Bukva
	Draha	Habermannová
	Stanislav	Jurečka
	Pravoslav	Krupica
	Jan	Rohleder
	Marie	Vobořilová
	Radislav	Weber
	Antonín	Zavadil
Česká strana socialistická	Vojtěch	Rössner

8.16 Jmenné složení MNV v Litovli po volbách v roce 1957 ¹⁵³

Politická strana	Jméno	Příjmení
Komunistická strana Československa	Božena	Beková
	Arnošt	Bukva
	Milan	Doležel
	Květa	Fendrychová
	Josef	Hamřík
	Vladimír	Hanák
	Jan	Hublík
	Františka	Chrudinová
	Anežka	Jiroušková
	Josef	Kratochvíl
	Bohumil	Král
	Radko	Kožušníček
	Pravoslav	Krupica
	Jaroslava	Křížková
	Václav	Müller
	Jan	Myslín
	Zdeňka	Nosková
	Stanislav	Oháňka
	Josef	Pavlát
	Leo	Paulů
	Jaroslav	Řehulka
	Jaroslav	Slaný
	Josef	Šmakal
	Jan	Uličný
Vilém	Ulrich	
Antonín	Urbášek	
Miloslav	Vojáček	

¹⁵³ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Volební agenda 1957, kart. 107/12.

Československá strana lidová	Jan	Galuška
	Jiřina	Kejvalová
	Jan	Kratochvíl
	František	Kubáček
	Alois	Skopal
	Josef	Zatloukal
Bez stranické příslušnosti	Lubomír	Anton
	Jarmila	Hirešová
	Jan	Rohleder
	Vladimír	Šenkýř
	Antonín	Zavadil
Česká strana socialistická	Anna	Beňová
	Vojtěch	Rössner

8.17 Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1960 ¹⁵⁴

Jméno	Příjmení
Lubomír	Anton
Anna	Beňová
Květa	Fendrychová
Jan	Galuška
Vladimír	Gottfried
Rostislav	Grepl
Jarmila	Hirešová
Adolf	Hlavinka
Arnošt	Hlavinka
Jan	Hublík
Jan	Jergon
Anežka	Jirounková
Vlastimila	Jurásková
Alena	Konečná
Josef	Kratochvíl
František	Kubáček
Bohumila	Lamrová
Dominik	Látal
František	Mach
Emilie	Marková
Václav	Müller
Jan	Myslín
Zdeňka	Nosková
Leo	Paulů
Josef	Pospíšil
Josef	Příkopa
Jaroslav	Řehulka

¹⁵⁴ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1960, kart. 5, inv. č. CZ227102010.

Josef	Sadílek
Josef	Slouka
Vladimír	Šenkýř
Josef	Šmakal
Anna	Tomášková
Vlasta	Tůmová
Antonín	Urbášek
Vlasta	Veselská
Antonín	Vlček
Miloslav	Vojáček
Josef	Zatloukal
Antonín	Zavadil
Josef	Žouželka

8.18 Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1964 ¹⁵⁵

Jméno	Příjmení
Lubomír	Anton
Anna	Beňová
Josef	Brada
František	Červený
Květa	Fendrychová
Jan	Galuška
Lubomír	Helekal
Adolf	Hlavinka
Vlastimila	Jurásková
Kamil	Klimeš
Antonín	Kochwasser
Josef	Kratochvíl
Jiří	Krátký
Rudolf	Kusák
František	Kutra
František	Mach
Josef	Malý
Emilie	Marková
Jaroslav	Maršál
Oldřich	Němec
Rostislav	Papajk
Miroslav	Petr
Josef	Pospíšil
Dagmar	Pospíšilová
Josef	Příkopa
Milada	Rašnerová
Vladimír	Rield

¹⁵⁵ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1964, kart. 7, inv. č. CZ227102010.

Jaroslav	Řehulka
Josef	Slouka
František	Šafář
Vladimír	Šenkýř
Ladislav	Šimek
Anna	Tomášková
Jaromír	Vavrouch
Josef	Veis
Vlasta	Veselská
Antonín	Vlček
Vojtěch	Wilhelm
Josef	Zatloukal
Miloslav	Zbořil
Josef	Žouželka

8.19 Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1971 ¹⁵⁶

Jméno	Příjmení
Jaroslav	Beza
Vlastimil	Čep
Jiřina	Dostálová
Melánie	Fritscherová
Ladislav	Gabrlík
Jan	Galuška
Jiří	Hanel
Adolf	Hlavinka
Rudolf	Hönig
Josef	Chytil
Oldřich	Jakl
Milan	Kelar
Mojmír	Kopřiva
Josef	Kratochvíl
Antonín	Kryl
Oldřich	Kučera
Anna	Kudláčková
Rudolf	Kusák
Emilie	Marková
Jarmila	Mildeová
Josef	Mořka
Vlasta	Nováková
Emil	Pavlat
František	Pospíšil
Josef	Pospíšil
Dagmar	Pospíšilová
František	Ramert
Milada	Rašnerová
Štefan	Remiáš
Vladimír	Riedl

¹⁵⁶ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1971, kart. 9, inv. č. CZ227102010.

Miroslav	Satora
Marie	Sieglová
Josef	Slouka
Anna	Smrčková
Karel	Soukeník
Karel	Široký
Marie	Špaňhelová
Svatoš	Švec
Jaroslav	Ustrnul
Jaromír	Vavrouch
Vlasta	Veselská
Antonín	Vlček
Zdeněk	Vurbal
Vojtěch	Vyroubal
Vojtěch	Wilhelm
Josef	Zatloukal
Miloslav	Zbořil

8.20 Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1976 ¹⁵⁷

Jméno	Příjmení
Blahoslav	Ambrož
Alois	Benda
Jaroslav	Beza
Hana	Buriánová
Miloslav	Číhal
Bohuslav	Dokoupil
Emilie	Dokoupilová
Ludvík	Doležal
František	Dostál
Zdeněk	Dostál
Jan	Dvořák
Vít	Erlec
Vratislav	Ficner
Melánie	Fritscherová
Jan	Gabrlík
Jan	Galuška
Vojtěch	Grézl
Jan	Gronych
Anna	Halouzková
Jiří	Hanel
Jindřich	Hutař
Margita	Churavá
Josef	Chytil
Oldřich	Jakl
Zdeněk	Janků
Anna	Klapková
Mojmír	Kopřiva

¹⁵⁷ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1976, kart. 12, inv. č. CZ227102010.

Ladislav	Kopřiva
Oldřich	Kučera
Anna	Kudláčková
Danuše	Kulhánková
Rudolf	Kusák
Antonín	Lilek
Anna	Marková
Petr	Mařík
Josef	Mořka
Lubomír	Nantl
František	Navrátil
Marta	Němcová
Antonín	Němec
Karel	Obšil
Stanislav	Olšanský
Eliška	Pešťalová
František	Pospíšil
Josef	Pospíšil
František	Příkryl
Vítězslav	Reimer
Štefan	Remiáš
Miroslav	Satora
Jarmila	Sléžková
Marie	Sieglová
Miroslav	Skácel
Miroslava	Skácelová
Alois	Smékal
Anna	Smrčková
Jan	Snášel
Jan	Solovský
Karel	Soukeník
Jaroslav	Spurný

Václav	Stratil
Věra	Svozilová
Ludmila	Ševčíková
Vladimír	Šišma
Marie	Spaňhelová
Antonín	Štěrbá
Karla	Štýbnarová
Svatoš	Švec
Miloslav	Tomášek
Antonín	Urbášek
Josef	Válek
Františka	Válková
Josef	Vašíček
Jaromír	Vavrouch
Radmila	Veselá
Petr	Vojanec
Antonín	Vlček
Růžena	Vymětalová
Vojtěch	Vyroubal
Jarmila	Zapletalová
Josef	Zatloukal
Miloslav	Zbořil
Eliška	Zmundová

8.21 Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1981 ¹⁵⁸

Jméno	Příjmení
Blahoslav	Ambrož
Oldřich	Arnoš
Jaroslav	Beza
Ladislav	Bombera
Hana	Buriánová
Josef	Čep
František	Čikl
Miloslav	Číhal
Vladislav	Čundrle
Vratislav	Čundrle
Bohuslav	Dokoupil
Zdeněk	Dostál
Jan	Dvořák
Jaroslav	Faltýnek
Růžena	Fendrychová
Vratislav	Ficner
Zdeňka	Fryštenská
Jan	Gabrlík
Vlastimil	Grepl
Vojtěch	Grézl
Helena	Grézlová
Karel	Hamouz
Jiří	Hanel
Zdeněk	Havlíček
Zdeňka	Hlavinková
Jiří	Horák
Karel	Hróz

¹⁵⁸ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1981, kart. 14, inv. č. CZ227102010.

Jindřich	Hutař
Margita	Churavá
Josef	Chytil
Stanislav	Jančík
Ludmila	Janíková
Zdeněk	Janků
Dana	Jeligová
Vlastimil	Kadlček
František	Klosa
Ladislav	Kopřiva
Jan	Kratochvíl
Jan	Krátký
Marian	Krzystek
Oldřich	Kučera
Miroslav	Kuchař
Zdeněk	Kuchař
Vladimír	Kulatý
Danuše	Kulhánková
Jiří	Lang
Petr	Lakomý
Ladislav	Látal
Antonín	Lilek
Leonard	Machala
František	Mariánek
Anna	Marková
Petr	Mařík
Josef	Mazánek
Bořivoj	Melich
Karel	Molík
Dušan	Nademlejnský
Lubomír	Nantl

Marie	Nantlová
František	Navrátil
Josef	Navrátil
Vlastimil	Navrátil
František	Nedbal
Marta	Němcová
Antonín	Němec
Oldřich	Novák
Stanislav	Olšanský
Marie	Osladilová
Josef	Otava
Eva	Pajkrová
Milan	Peč
Eliška	Pešťalová
Miroslav	Pospíšil
František	Procházka
Zdeňka	Rašnerová
Vítězslav	Reimer
Rudolf	Rosketl
Rudolf	Rosketl
Lubomír	Rýznar
Miroslav	Satora
Vlastimil	Sedlář
Miroslav	Skácel
Miroslav	Skácel
Miroslava	Skácelová
Jindřich	Slavík
Alois	Smékal
Karel	Soukeník
Alois	Spurný
Jan	Stratil
Václav	Stratil

Věra	Starošítková
Věra	Svozilová
Ludmila	Ševčíková
Ladislav	Šimek
Josef	Šišma
Vladimír	Šišma
Antonín	Štěrbá
Karla	Štýbnarová
Svatoš	Švec
Miloslav	Tomášek
Zdeněk	Urbánek
Antonín	Urbášek
Petr	Václavský
Antonín	Válek
Františka	Válková
Ladislav	Vály
Josef	Vašíček
Jaromír	Vavrouch
Petr	Vojanec
Jarmila	Vlková
Evžen	Vymětal
Lubomír	Vymětal
Růžena	Vymětalová
Vojtěch	Vyroubal
Rudolf	Zapletal
Jarmila	Zapletalová
Eliška	Zmundová
Dagmar	Žáková
Miroslav	Ženožička
Marie	Žitná

8.22 Jmenné složení MěNV v Litovli po volbách v roce 1986 ¹⁵⁹

Jméno	Příjmení
Blahoslav	Ambrož
Oldřich	Arnoš
Vladimír	Bartoš
Jana	Bendová
Josef	Beza
Ladislav	Bombera
Jaroslav	Březina
Věra	Bučková
Vojtěch	Burián
František	Číkl
Miloslav	Číhal
Vladislav	Čundrle
Vratislav	Čundrle
Jaromír	Damovský
Zdeněk	Dostál
Marie	Dropalíková
Jan	Dvořák
Josef	Duda
Oliver	Ďulík
Růžena	Fendrychová
Vratislav	Ficner
Jindřich	Fritsch
Zdeňka	Fryštenská
Vlastimil	Grepl
Vojtěch	Grézl
Helena	Grézlová
Petr	Grossman

¹⁵⁹ SOKA Olomouc, L1-114, MěNV Litovel, Ustavující zasedání 1986, kart. 16, inv. č. CZ227102010.

Karel	Hamouz
Stanislava	Hejlová
Věra	Hojgrová
Jiřina	Horníková
Jindřich	Hutař
Josef	Chytil
Stanislav	Jančík
Zdeněk	Janků
Dana	Jeligová
Eva	Kadlčíková
František	Klosa
Josef	Knobloch
Hynek	Kocurlich
Vojtěch	Kocůrek
Josef	Kočí
Jiří	Konečný
Hana	Koutná
Jiřina	Kozáková
Jan	Kratochvíl
Jan	Krátký
Jindřiška	Krčálová
Marian	Krzystek
Oldřich	Kučera
Miroslav	Kuchař
Zdeněk	Kuchař
Danuše	Kulhánková
Jiří	Lang
Antonín	Lilek
Leonard	Machala
Petr	Mařík
Bořivoj	Melich

Zdeněk	Mikeš
Jaroslav	Míča
Pavla	Míčová
Karel	Molík
Dušan	Nademlejnský
Lubomír	Nantl
Marie	Nantlová
František	Navrátil
Josef	Navrátil
Eva	Navrátilová
František	Nedbal
Kamil	Novák
Oldřich	Novák
Josef	Ohera
Eva	Pajkrová
Bořivoj	Pecha
Miroslav	Pospíšil
Zdeněk	Potužák
Vladimír	Přikryl
Rudolf	Rosketl
Ludmila	Rozenweiglová
Anna	Růžičková
Lubomír	Rýznar
Miroslav	Satora
Milan	Sedlář
Miroslava	Skácelová
Jarmila	Skácelová
Jindřich	Slavík
Karel	Soukeník
Alois	Spurný
Václav	Stratil
Věra	Starošítková

Eliška	Svobodová
Ludmila	Ševčíková
Jitka	Šinclová
Josef	Šišma
Jaroslava	Špičková
Petr	Šrůtek
Antonín	Štěrba
Marie	Štýbnarová
Svatoš	Švec
Miloslav	Tomášek
Zdeněk	Urbánek
Petr	Václavský
Antonín	Válek
Mojmír	Vaněk
Milena	Varmušová
Josef	Vašíček
Jan	Vavřda
Jaromír	Vavrouch
Jiří	Věcek
Marie	Voglová
Petr	Vojanec
Jitka	Vyhnálková
Lubomír	Vymětal
Jaroslav	Winiarski
Rudolf	Zapletal
Jarmila	Zapletalová
Zdeněk	Zavadil
Bohumila	Zbožíková
Dagmar	Žáková
Miroslav	Ženožička

8.23 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 1990 ¹⁶⁰

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Občanské fórum	Jiří	Bednář
	Karel	Daševský
	František	Geschwinder
	Rudolf	Kmeco
	Zdeněk	Potužák
	Marie	Smékalová
	Lubomír	Šik
Komunistická strana Čech a Moravy	Ladislav	Bombera
	Jaroslav	Březina
	Miloslav	Číhal
	Vojtěch	Grézl
	Svatopluk	Müller
	Petr	Šrůtek
	Lubomír	Vymětal
Koalice	Vlastimil	Calábek
	Zuzana	Halvová
	Jana	Koupilová
	Jaroslav	Míča
	František	Smrček
	Elena	Vacová
Česká strana lidová	Jarmila	Fousová
	Josef	Hubáček
	Josef	Příbyl
	Jaromír	Vavrouch
	Vladimír	Vychodil
Hnutí členů zemědělských družstev	Ladislav	Havlíček
	Lumír	Sedlář

¹⁶⁰ ŠIK, Lubomír. *Litovel ve 20. století: Díl III. roky 1990-1999*. Litovel, 2013, s. 360.

8.24 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 1994 ¹⁶¹

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Občanská demokratická strana	Ladislav	Havlíček
	Blahoslav	Papajk
	Alice	Příbylová
	Jaromír	Vavrouch
	Olga	Vojancová
	Petr	Vojanec
Sdružení nezávislých kandidátů	Vojtěch	Grézl
	Zdenka	Hálová
	Nora	Hradská
	Elena	Vacová
	Hana	Váňová
	Karel	Zmund
Sdružení KSČM a NK	Ervín	Abrahám
	Miroslav	Neoral
	Lubomír	Rýznar
	Pavel	Veselý
	Lubomír	Vymětal
	Vlastimil	Zapletal
Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová	Jarmila	Fousová
	Miloš	Freml
	Josef	Hubáček
	Jarmila	Rozsypalová
	Josef	Vodička
Sdružení ČSSD, ZS a NK	Miloslav	Číhal
	Ladislava	Doleželová
	Petr	Šrůtek
Koalice SPR-RSČ a SDČR	Pavel	Skácel

¹⁶¹ Volby do zastupitelstev obcí 18.11. - 19.11.1994: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=3805&xobec=503444&xstrana=0&xodkaz=1>

8.25 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 1998 ¹⁶²

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů	Radomír	Dědek
	Jan	Fiala
	Vojtěch	Grézl
	Nora	Hradská
	Viktor	Kohout
	Vlastimil	Navrátil
	Zdeněk	Potužák
	Elena	Vacová
	Hana	Váňová
	Karel	Zmund
Česká strana sociálně demokratická	Miloslav	Číhal
	Jan	Krejčí
	Jiří	Navara
	Eliška	Smýkalová
	Petr	Šrůtek
Občanská demokratická strana	Zdeněk	Jančí
	Blahoslav	Papajk
	Rostislav	Papajk
	Alice	Příbylová
Komunistická strana Čech a Moravy	Miroslav	Neoral
	Miloslav	Špunda
	Pavel	Veselý
	Lubomír	Vymětal
Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová	Marta	Dědková
	Josef	Hubáček
	Jarmila	Rozsypalová
Vlastenecká republikánská strana	Pavel	Skácel

¹⁶² Volby do zastupitelstev obcí 1998-2000: Jmenné seznamy. Volby.cz [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xodkaz=1>

8.26 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2002 ¹⁶³

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů	Andrea	Dostálová
	Marek	Faltus
	Jan	Fiala
	Vojtěch	Grézl
	Nora	Hradská
	Viktor	Kohout
	Blahoslav	Melhuba
	Zdenek	Potužák
	Elena	Vacová
	Karel	Zmund
Česká strana sociálně demokratická	Miloslav	Číhal
	Jiří	Navara
	Eliška	Smýkalová
	Petr	Šrůtek
Občanská demokratická strana	Zdeněk	Jančí
	Světlana	Lorenzová
	Blahoslav	Papajk
	Rostislav	Papajk
Komunistická strana Čech a Moravy	Jiří	Kozák
	Lubomír	Rýznar
	Pavel	Veselý
	Lubomír	Vymětal
Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová	Marta	Dědková
	Miloš	Freml
	Josef	Hubáček
Unie svobody-Demokratická unie	Milada	Helekalová
	Alena	Šromová

¹⁶³ Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=22&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0>

8.27 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2006 ¹⁶⁴

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů	Romana	Ambrožová
	Marek	Faltus
	Jan	Fiala
	Vojtěch	Grézl
	Nora	Hradská
	Viktor	Kohout
	Blahoslav	Melhuba
	Zdeněk	Potužák
	Karel	Zmund
Občanská demokratická strana	Zdeněk	Jančí
	Světлана	Lorenzová
	Blahoslav	Papajk
	Rostislav	Papajk
	Alice	Příbylová
	Jaroslav	Skála
Česká strana sociálně demokratická	Alena	Albrechtová
	Miloslav	Číhal
	Vojtěch	Kocůrek
	Petr	Šrůtek
	Hedvika	Weberová
Komunistická strana Čech a Moravy	Jiřina	Kozáková
	Kamil	Veselý
	Pavel	Veselý
	Lubomír	Vymětal
Křesťanskodemokratická unie-Československá strana lidová	Miloš	Freml
	Milada	Helekalová
	Alena	Šromová

¹⁶⁴ Volby do zastupitelstev obcí 20.10. - 21.10.2006: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

8.28 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2010 ¹⁶⁵

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů	Marek	Faltus
	Vojtěch	Grézl
	Eva	Hrachovcová
	Viktor	Kohout
	Zdenek	Potužák
	Karel	Zmund
Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska	David	Baroň
	Radomír	Havlíček
	Milena	Jindrová
	Petr	Linduška
	Jaroslav	Skála
Česká strana sociálně demokratická	Alena	Albrechtová
	Miloslav	Číhal
	Pavel	Skácel
	Petr	Šrůtek
	Hedvika	Weberová
Občanská demokratická strana	Zdeněk	Jančí
	Blahoslav	Papajk
	Alice	Příbylová
	Lenka	Zabloudilová
Komunistická strana Čech a Moravy	Josef	Hetcl
	Gabriel	Ošťádal
	Kamil	Veselý
Křesťanskodemokratická unie- Československá strana lidová	Jarmila	Rozsypalová
	Alena	Šromová

¹⁶⁵ Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

8.29 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2014 ¹⁶⁶

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů Litovel	Vojtěch	Grézl
	Eva	Hrachovcová
	Viktor	Kohout
	Zdeněk	Potužák
	Karel	Zmund
Česká strana sociálně demokratická	Alena	Albrechtová
	Miloslav	Číhal
	Marcela	Čtvrtníčková
	Petr	Šrůtek
ANO 2011	Milan	Gepřt
	Martin	Pavlík
	Ivo	Višinka
	Jana	Wagnerová
Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska	David	Baroň
	Radomír	Havlíček
	Milena	Jindrová
Komunistická strana Čech a Moravy	Josef	Hetcl
	Gabriel	Ošťadal
	Kamil	Veselý
Křesťanskodemokratická unie- Československá strana lidová	Alena	Šromová
	Ludmila	Zavadilová
Občanská demokratická strana	Zdeněk	Jančí
	Blahoslav	Papajk
Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté	Robert	Najman
	Jaroslav	Skála

¹⁶⁶ Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

8.30 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2018 ¹⁶⁷

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů Litovel	Lubomír	Broza
	Eva	Hrachovcová
	Viktor	Kohout
	Zdeněk	Potužák
	Karel	Zmund
ANO 2011	Tomáš	Dědek
	Martin	Geprt
	Martin	Pavlík
	Jana	Wagnerová
Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska	Jiří	Kohout
	Radek	Kohoutek
	Mirko	Spurník
Občanská demokratická strana	Zdeněk	Jančí
	Lenka	Zabloudilová
Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté	Robert	Najman
	Jaroslav	Skála
Křesťanskodemokratická unie Československá strana lidová	Alena	Šromová
	Ludmila	Zavadilová
Komunistická strana Čech a Moravy	Gabriel	Ošťádal
	Kamil	Veselý
Česká strana sociálně demokratická	Petr	Šrůtek

¹⁶⁷ Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

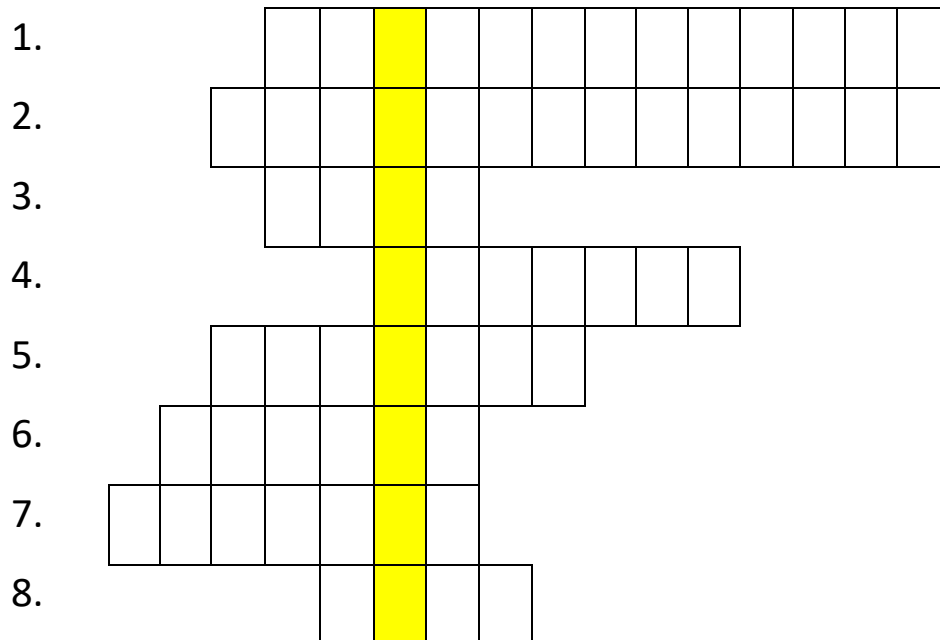

8.31 Jmenné složení litovelského zastupitelstva po volbách v roce 2022 ¹⁶⁸

Politická uskupení	Jméno	Příjmení
Sdružení nezávislých kandidátů Litovel	Martin	Benešl
	Lubomír	Broza
	Jiří	Buchta
	Dajána	Dvorská
	Eva	Hrachovcová
	Víktor	Kohout
	Michaela	Spannbauer
	Karel	Zmund
ANO 2011	Tomáš	Dědek
	Martin	Geprt
	Martin	Pavlík
	Jana	Wagnerová
NAŠE LITOVESKO	Alice	Bittnerová Hemerková
	Aleš	Hubáček
	Zdeněk	Potužák
	Vítězslav	Špunda
Sdružení nezávislých kandidátů Občané a sportovci Litovelska	Jiří	Kohout
	Mirko	Spurník
KDU-ČSL	Ludmila	Zavadilová
ODS	Zdeněk	Jančí
SNK Evropští demokraté	Robert	Najman

¹⁶⁸ Volby do zastupitelstev obcí 23.09. - 24.09.2022: Jmenné seznamy. *Volby.cz* [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7102&xobec=503444&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

8.32 Opakovací křížovka

1. Kdo zastupuje starostu při jeho nepřítomnosti?
2. Jak se nazývá volený orgán obce, který je přímo volen občany?
3. Doplň název instituce: Obecní ****
4. Jak se jmenuje budova, která stojí na náměstí a sídlí v ní úřad?
5. Jakému městu se přezdívá Hanácké Benátky?
6. Jak se jmenuje doplňkový orgán vedení města?
7. Jak se nazývá plocha ve středu města?
8. Jak se jmenuje vedoucí orgán města, který volí zastupitelé?

TAJENKA:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8.33 Opakovací křížovka – řešení

1.		M	Í	S	T	O	S	T	A	R	O	S	T	A
2.	Z	A	S	T	U	P	I	T	E	L	S	T	V	O
3.		Ú	Ř	A	D									
4.				R	A	D	N	I	C	E				
5.		L	I	T	O	V	E	L						
6.		K	O	M	I	S	E							
7.	N	Á	M	Ě	S	T	Í							
8.				R	A	D	A							

1. Kdo zastupuje starostu při jeho nepřítomnosti?
2. Jak se nazývá volený orgán obce, který je přímo volen občany?
3. Doplň název instituce: Obecní ****
4. Jak se jmenuje budova, která stojí na náměstí a sídlí v ní úřad?
5. Jakému městu se přezdívá Hanácké Benátky?
6. Jak se jmenuje doplňkový orgán vedení města?
7. Jak se nazývá plocha ve středu města?
8. Jak se jmenuje vedoucí orgán města, který volí zastupitelé?

TAJENKA:

S	T	A	R	O	S	T	A
---	---	---	---	---	---	---	---

8.34 Pracovní list volby

1) Vypiš vše, co se ti vybaví při slově – VOLBY.

.....

.....

.....

.....

.....

2) Seřad' chronologicky způsob hlasování.

___ Po skončení doby určené pro hlasování je volební místnost uzavřena.

___ Poté začíná sčítání hlasovacích lístků.

___ Volič po příchodu do volební místnosti prokáže svoji totožnost a státní občanství ČR platným občanským nebo cestovním průkazem.

___ Hlasovací lístek v úřední obálce vhodí před okrskovou volební komisí do volební schránky.

___ Poté se odebere do prostoru určenému pro úpravu hlasovacích lístků.

___ Po zapsání na seznam voličů získá prázdnou volební obálku a na přání i hlasovací lístky.

3) Vylušti, do jakých orgánů si voliči volí své zástupce sami. Použij tabulku.

A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J	K
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	Y	Z
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

Občané České republiky volí do ...

16	2	5	3	15	10	9	24	1	19	20	21	17	10	20	5	13	19	20	5	22	

a do ...

12	18	1	11	19	12	23	9	24	1	19	20	21	17	10	20	5	13	19	20	5	22	

a do ...

17	16	19	13	1	15	5	3	12	5	19	15	5	14	16	22	15	23

a do ...

19	5	15	1	20	21

a do ...

5	22	18	16	17	19	12	5	8	16	17	1	18	13	1	14	5	15	20	21		

a do ...

17	18	5	24	10	4	5	15	20	19	12	5	8	16	21	18	1	4	21			

4) Spoj pojmy s jejich správnou definicí.

1) Kandidát

A) Pověření člověka zastupovat občany. Je časově omezený.

2) Mandát

B) Území, ve kterém lze ve volbách získat předem určený počet mandátů.

3) Volební obvod

C) Člověk, který se uchází o určitou funkci.

4) Volební kampaň

D) Kandidátní listiny všech stran, které se zúčastňují voleb.

5) Hlasovací lístek

E) Snaha politických stran nebo jednotlivců získat podporu voličů pro svůj volební program. Má svá pravidla, která jsou zakotvena v zákoně.

6) Kandidátní listina

F) Seznam kandidátů pro daný typ voleb.

5) Rozhodni, zda se jedná o pravdivé, nebo nepravdivé tvrzení.

1. Parlament České republiky obsahuje dvě komory.
2. Vládu České republiky jmenuje předseda senátu.
3. Aktivní volební právo má každý občan České republiky starší 21 let.
4. Mandát zastupitele obce má trvání 4 roky
5. Do Senátu České republiky se volí většinovým volebním systémem.
6. Pasivní volební právo v prezidentských volbách získává občan České republiky po dosažení věkové hranice 35 let.
7. Volební právo je rovné, přímé, tajné, svobodné a všeobecné.

6) Dopln vynechaná místa tak, aby text byl správně.

Volby do zastupitelstev obcí České republiky se konají v řádném termínu jednou za ..... roky. Tyto volby vyhlašuje, stejně jako téměř všechny, ... republiky. Jediné volby, které ..... republiky nevyhlašuje jsou volby prezidentské. Tyto volby vyhlašuje předseda ..... České republiky. Funkční období senátorů trvá ..... let, kdy volby do Senátu České republiky se vyhlašují jednou za ..... roky, ovšem pouze v politických okresech, kde senátorovi končí jeho funkční období. V těchto volbách je vždy vyměněna jedna ..... všech senátorů.

7) Přiřaď správnou osobu k jeho politické funkci.

1. Prezident republiky	A Mikuláš Bek
2. Premiér	B Markéta Pekarová Adamová
3. Předseda Senátu ČR	C Petr Pavel
4. Předseda Poslanecké sněmovny ČR	D Petr Fiala
5. Ministr školství, mládeže a tělovýchovy	E Miloš Vystrčil

8.35 Pracovní list volby – řešení

1) Vypiš vše, co se ti vybaví při slově – VOLBY.

.....

.....

.....

.....

.....

2) Seřaď chronologicky způsob hlasování.

- 5 Po skončení doby určené pro hlasování je volební místnost uzavřena.
- 6 Poté začíná sčítání hlasovacích lístků.
- 1 Volič po příchodu do volební místnosti prokáže svoji totožnost a státní občanství ČR platným občanským nebo cestovním průkazem.
- 4 Hlasovací lístek v úřední obálce vhodí před okrskovou volební komisí do volební schránky.
- 3 Poté se odebere do prostoru určenému pro úpravu hlasovacích lístků.
- 2 Po zapsání na seznam voličů získá prázdnou volební obálku a na přání i hlasovací lístky.

3) Vylušti, do jakých orgánů si voliči volí své zástupce sami. Použij tabulku.

A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J	K
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	Y	Z
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

Občané České republiky volí do ...

16	2	5	3	15	10	9	24	1	19	20	21	17	10	20	5	13	19	20	5	22
O	B	E	C	N	I	CH	Z	A	S	T	U	P	I	T	E	L	S	T	E	V

a do ...

12	18	1	11	19	12	23	9	24	1	19	20	21	17	10	20	5	13	19	20	5	22
K	R	A	J	S	K	Y	CH	Z	A	S	T	U	P	I	T	E	L	S	T	E	V

a do ...

17	16	19	13	1	15	5	3	12	5	19	15	5	14	16	22	15	23
P	O	S	L	A	N	E	C	K	E	S	N	E	M	O	V	N	Y

a do ...

19	5	15	1	20	21
S	E	N	A	T	U

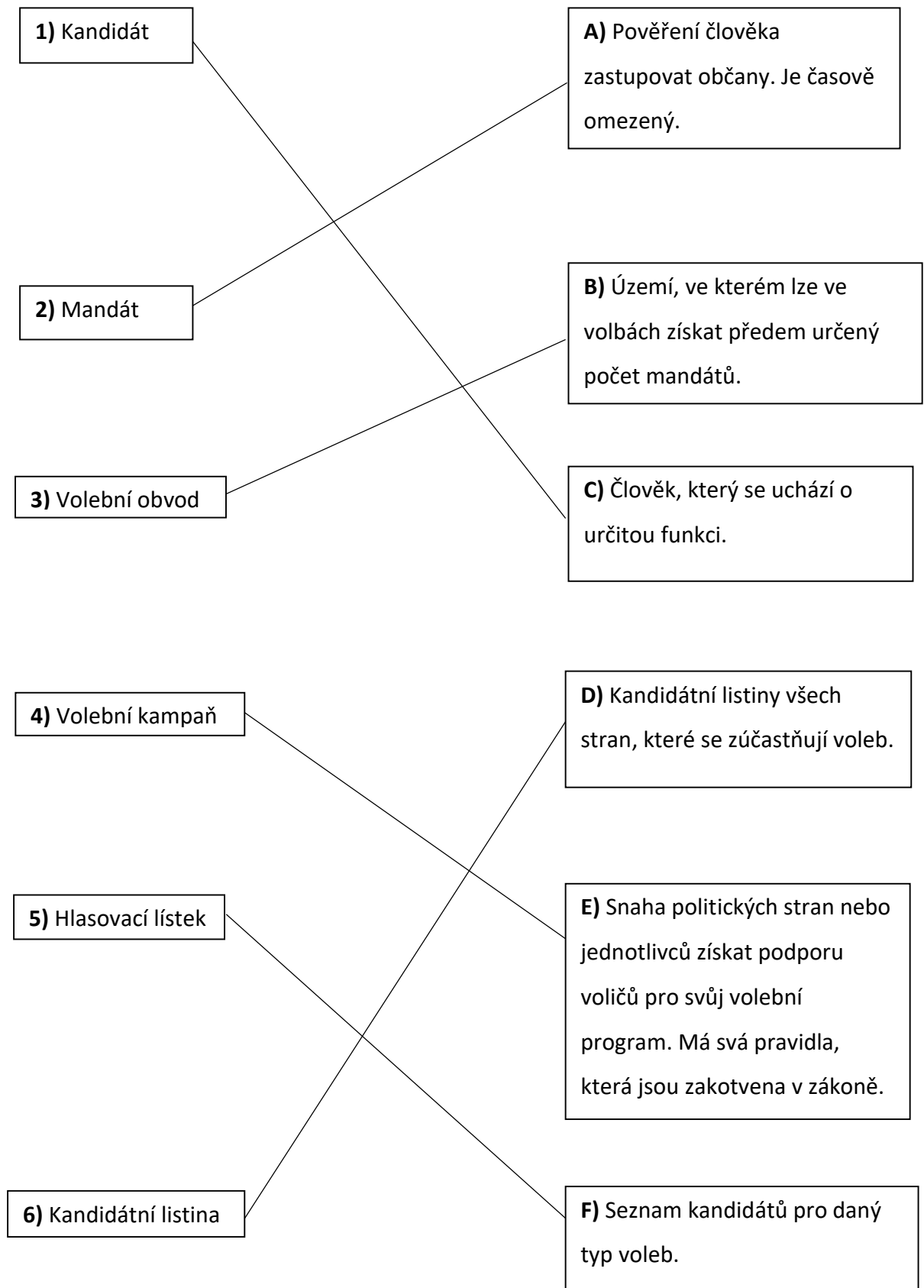
a do ...

5	22	18	16	17	19	12	5	8	16	17	1	18	13	1	14	5	15	20	21
E	V	R	O	P	S	K	E	H	O	P	A	R	L	A	M	E	N	T	U

a do ...

17	18	5	24	10	4	5	15	20	19	12	5	8	16	21	18	1	4	21
P	R	E	Z	I	D	E	N	T	S	K	E	H	O	U	R	A	D	U

4) Spoj pojmy s jejich správnou definicí.

5) Rozhodni, zda se jedná o pravdivé, nebo nepravdivé tvrzení.

1. Parlament České republiky obsahuje dvě komory. **ANO**
2. Vládu České republiky jmenuje předseda senátu. **NE**
3. Aktivní volební právo má každý občan České republiky starší 21 let. **NE**
4. Mandát zastupitele obce má trvání 4 roky. **ANO**
5. Do Senátu České republiky se volí většinovým volebním systémem. **ANO**
6. Pasivní volební právo v prezidentských volbách získává občan České republiky po dosažení věkové hranice 35 let. **NE**
7. Volební právo je rovné, přímé, tajné, svobodné a všeobecné. **ANO**

6) Dopln vynechaná místa tak, aby text byl správně.

Volby do zastupitelstev obcí České republiky se konají v řádném termínu jednou za **4** roky. Tyto volby vyhlašuje, stejně jako téměř všechny, **prezident** republiky. Jediné volby, které **prezident** republiky nevyhlašuje jsou volby prezidentské. Tyto volby vyhlašuje předseda **Senátu** České republiky. Funkční období senátorů trvá **6** let, kdy volby do Senátu České republiky se vyhlašují jednou za **2** roky, ovšem pouze v politických okresech, kde senátorovi končí jeho funkční období. V těchto volbách je vždy vyměněna jedna **1/3** všech senátorů.

7) Přiřaď správnou osobu k jeho politické funkci.

1. Prezident republiky	A Mikuláš Bek
2. Premiér	B Markéta Pekarová Adamová
3. Předseda Senátu ČR	C Petr Pavel
4. Předseda Poslanecké sněmovny ČR	D Petr Fiala
5. Ministr školství, mládeže a tělovýchovy	E Miloš Vystrčil

ŘEŠENÍ: 1 C, 2 D, 3 E, 4 B, 5 A.